

Agenda – Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Hybrid – Ystafell Bwyllgora 5 Tŷ Hywel a	Fay Bowen
fideo gynadledda drwy Zoom	Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: 17 Hydref 2024	0300 200 6565
Amser: 09.15	SeneddCCGG@senedd.cymru

Rhag-gyfarfod preifat (09.00 – 09.15)

Cyfarfod cyhoeddus (09.15 – 11.05)

- 1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau**
(09.15)
- 2 Papurau i'w nodi**
(09.15 – 09.30)
 - 2.1 Llythyr gan yr Ysgrifennydd Parhaol at y Cadeirydd ynghylch yr amserlen ar gyfer diweddaru Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru**
(Tudalennau 1 – 2)
 - 2.2 Ymateb gan Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio i Gadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol ynghylch Maes Awyr Caerdydd**
(Tudalennau 3 – 6)
 - 2.3 Ymateb gan Amgueddfa Cymru i adroddiad y Pwyllgor ynghylch craffu ar ei chyfrifon ar gyfer 2021–22**
(Tudalennau 7 – 57)
 - 2.4 Ymateb gan Sioned Evans, Cyfarwyddwr Cyffredinol, Grŵp Addysg, Diwylliant a'r Gymraeg, Llywodraeth Cymru i Archwilio Cymru ynghylch ei adroddiad ar Lywodraethu Awdurdodau Tân ac Achub**
(Tudalennau 58 – 60)

2.5 Ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor ynghylch Diogelwch Adeiladau yng Nghymru

(Tudalennau 61 – 70)

Egwyl (09.30 – 09.35)

3 Penodiadau Cyhoeddus: sesiwn dystiolaeth gyda Llywodraeth Cymru

(09.35–11.05)

(Tudalennau 71 – 99)

Tim Moss, Cyfarwyddwr Cyffredinol, Prif Swyddog Gweithredu – Llywodraeth Cymru

Dom Houlihan, Cyfarwyddwr, Pobl a Lleoedd – Llywodraeth Cymru

Briff ymchwil

Papur 1 – Llywodraeth Cymru

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 (ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod

(11.05)

5 Penodiadau Cyhoeddus: trafod y dystiolaeth

(11.05–11.25)

6 Blaenraglen Waith

(11.25–11.45)

(Tudalennau 100 – 111)

Papur 2 – Blaenraglen waith

7 Archwilio Cymru: Teithio Llesol

(11.45–12.05)

(Tudalennau 112 – 165)

Papur 3 – adroddiad Archwilio Cymru

8 Craffu ar Gyfrifon: Amgueddfa Cymru 2021 – 22: trafod y dystiolaeth

(12.05–12.25)

(Tudalennau 166 – 174)

Papur 4 – ymateb Llywodraeth Cymru

Dr Andrew Goodall
Ysgrifennydd Parhaol
Permanent Secretary

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mark Isherwood AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

3 Hydref 2024

Annwyl Mr Isherwood

Yr amserlen ar gyfer diweddaru Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru

Gweler isod yr wybodaeth ddiweddaraf am yr amserlen ar gyfer diweddaru Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru. Codwyd y mater hwn o dan Argymhelliad 20 yn Adroddiad Craffu ar Gyfrifon Llywodraeth Cymru 2021-22 y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus.

Mae'r argymhelliad gwreiddiol a'n hymateb gwreiddiol ninnau i'w gweld isod.

Argymhelliad 20:

Dylai Llywodraeth Cymru roi gwybodaeth i'r Pwyllgor am yr amserlen ar gyfer diweddaru Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru, ynghyd â syniad o ran pryd y disgwylir iddo gael ei gyhoeddi.

Derbyn:

Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o bwysigrwydd Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a'r angen iddo gael ei ddiweddaru. Er hynny, mae'n ddogfen hir a chymhleth lle mae llawer o'r canllawiau sylfaenol wedi newid yn sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf. Rydym wrthi'n ystyried y goblygiadau o ran adnoddau a byddwn yn rhoi diweddariad pellach i'r Pwyllgor cyn toriad yr haf.

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park Ffôn • Tel 0300 025 6935
Caerdydd • Cardiff PS.PermanentSecretary@gov.wales
CF10 3NQ Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>

Tudalen y pecyn 1

Yr wybodaeth ddiweddaraf – Gorffennaf 2024

Yn ddiweddar iawn, rydym wedi dod o hyd i adnoddau i helpu'r tîm i ddiweddarau Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru. Mae'r darn hwn o waith yn ei gamau cynllunio cychwynnol a byddwn yn darparu amserlen fanylach i'r Pwyllgor ar gyfer diweddarau'r ddogfen ym mis Medi 2024.

Yr wybodaeth ddiweddaraf – Medi 2024

O ystyried y goblygiadau o ran adnoddau a nodwyd gennym yn flaenorol, rydym ar hyn o bryd yn gweithio gyda'r Cyfarwyddwr Cyllid newydd i nodi'r elfennau hanfodol hynny o fewn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru y mae angen eu diweddarau ar unwaith. Dyma'r elfennau y byddwn yn rhoi blaenoriaeth iddynt. Byddwn yn cyhoeddi penodau wrth inni eu diweddarau. O dan amserlen ychydig yn arafach, byddwn yn cynnal adolygiad cynhwysfawr o'r ddogfen gyfan. Rydym yn gobeithio y bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau erbyn mis Rhagfyr 2025.

Yn gywir,

Dr Andrew Goodall

Dr Andrew Goodall

Ysgrifennydd Parhaol/ Permanent Secretary
Llywodraeth Cymru/ Welsh Government

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 025 3289
PS.PermanentSecretary@gov.wales
Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy>

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. <https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en>

Tudalen y pecyn 2

Delyth Jewell AS
Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau
Rhyngwladol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

02 Hydref 2024

Annwyl Delyth,

STRATEGAETH RYNGWLADOL A MAES AWYR CAERDYDD

Diolch am eich llythyr dyddiedig 20 Awst at y Prif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet ar y pryd dros yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru ynghylch strategaeth ryngwladol Llywodraeth Cymru a Maes Awyr Caerdydd. Rwy'n ymateb i chi gan mai fi yw'r Ysgrifennydd Cabinet sy'n gyfrifol am Faes Awyr Caerdydd erbyn hyn.

Yn gyntaf, derbyniwch fy ymddiheuriadau am yr oedi wrth ymateb, sy'n gysylltiedig â'r angen i gadarnhau portffolios Gweinidogol newydd i'r Senedd yn ffurfiol cyn cyfathrebu yn rhinwedd fy swydd newydd.

Fel y gwyddoch, ar 22 Gorffennaf, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru ar y pryd ddatganiad sy'n nodi ein strategaeth arfaethedig ar gyfer Maes Awyr Caerdydd yn y dyfodol. Mae'r datganiad ar gael yma: [Datganiad Ysgrifenedig: Maes Awyr Cymru Caerdydd – strategaeth hirdymor \(22 Gorffennaf 2024\) | LLYW.CYMRU](#)

Yn dilyn y Datganiad, cyflwynodd Llywodraeth Cymru ei hatgyfeiriad i'r Uned Cyngor ar Gymorthdaliadau (SAU), rhan o'r Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd (CMA) ar 15 Awst 2024. Fe wnaeth y SAU gydnabod ei fod wedi derbyn ein atgyfeiriad ac ar hyn o bryd mae'n paratoi ei adroddiad a gyhoeddir yr wythnos hon ar 2 Hydref. Y dull a amlinellir, gan ddefnyddio buddsoddiad cymhorthdal i wneud y mwyaf o botensial economaidd Maes Awyr Caerdydd, yw ein dewis presennol ar gyfer cefnogi'r Maes Awyr yn y tymor hir.

Unwaith y byddwn wedi derbyn adroddiad y CMA, byddaf yn ystyried ei ganfyddiadau gyda chydweithwyr Gweinidogol cyn gwneud penderfyniad terfynol ar y pecyn cymhorthdal yn y dyfodol. Unwaith y byddwn wedi gwneud penderfyniad terfynol ar ffurf unrhyw becyn buddsoddi,

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Rebecca.Evans@gov.wales
Gohebiaeth.Rebecca.Evans@llyw.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

byddaf yn diweddarau'r Senedd yn unol â hynny. Ni fydd proses atgyfeirio'r CMA yn dod i ben yn ffurfiol nes bod Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ei chynnig cymhorthdal terfynol ar y gronfa ddata dryloywder berthnasol ac y bydd ffenestr 30 diwrnod ddilynol ar gyfer unrhyw her bosibl wedi cau. Gyda'r broses ffurfiol yn dal i fynd rhagddi, mae cyfyngiad ar yr hyn y gallaf ei ddweud am ffurf terfynol unrhyw fuddsoddiad yn y Maes Awyr.

Rwyf wedi nodi isod yr hyn y gallaf ei ddweud ar hyn o bryd mewn perthynas â'ch cwestiynau. Mae'n rhaid i mi nodi hefyd, os bydd Llywodraeth Cymru yn bwrw ymlaen â'r buddsoddiad cymhorthdal fel y bwriadwyd, y bydd llawer o'r manylion y tu ôl i'r strategaeth o natur fasnachol gyfrinachol ac yn parhau felly hyd yn oed ar ôl i'r broses CMA ddod i ben. Byddai rhyddhau gwybodaeth o'r fath yn rhoi Maes Awyr Caerdydd dan anfantais sylweddol iawn wrth drafod ar gyfer busnes newydd posib. Gall hefyd ddatgelu sefyllfaoedd masnachol busnesau sy'n gysylltiedig â'r Maes Awyr.

Fel y nodir yn y Datganiad Ysgrifenedig, nod y strategaeth yw adeiladu ar gryfderau unigryw'r Maes Awyr gyda dau brif amcan:

- denu a thyfu busnesau hedfan ac awyrofod sy'n gysylltiedig â'r Maes Awyr
- rhaglen wedi'i thargedu i ddatblygu gwasanaethau awyr, a fydd yn canolbwyntio ar gysylltedd teithwyr â nifer bach o ganolfannau awyr rhyngwladol a chanolfannau economaidd sydd o bwys i Gymru.

Mae sicrhau'r manteision economaidd gorau y gall Maes Awyr Caerdydd eu cynnig i Gymru wedi bod wrth wraidd ein strategaeth arfaethedig ar gyfer dyfodol y Maes Awyr. Mae'n gymhorthdal economaidd sy'n gweld y Maes Awyr fel catalydd ar gyfer creu swyddi newydd a chynyddu gweithgarwch economaidd yn ei gyffiniau, fel rhan o'r clwstwr awyrofod. Er ein bod yn rhagweld twf mewn cyflogaeth uniongyrchol a chyfraniad GVA o'r maes awyr ei hun, rydym hefyd yn disgwyl buddion sylweddol i'r economi gysylltiedig ehangach, er enghraifft ym mharc busnes Bro Tathan gerllaw. Mae Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at glwstwr Sector Awyrofod ac Amddiffyn De-ddwyrain Cymru fel un o'i Brosiectau Magnet.

Mae cysylltedd rhyngwladol yn elfen annatod i alluogi twf economaidd yn y dyfodol ac o'r herwydd, roedd nodau craidd Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru yn rhan bwysig o'n ffordd o feddwl. Wrth ddatblygu'r dull arfaethedig o gefnogi'r Maes Awyr yn y tymor hir, mae fy swyddogion wedi gweithio'n agos gyda'u cydweithwyr o bob rhan o Lywodraeth Cymru, gan gynnwys y rhai sy'n gweithio ym meysydd Cysylltiadau Rhyngwladol a Masnach. Y bwriadau o ran datblygu llwybrau awyr yw gwella cysylltedd â rhanbarthau o bwysigrwydd economaidd i Gymru, gan adlewyrchu rhanbarthau'r byd y cyfeirir atynt yn y Strategaeth Ryngwladol. Mae hyn yn cynnwys y Dwyrain Canol ac Asia, Ewrop, a Gogledd America/Canada. Nid wyf mewn sefyllfa ar hyn o bryd i nodi llwybrau penodol neu gyrchfannau unigol gan mai cyfrifoldeb tîm gweithredol y maes awyr, sy'n gyfrifol am weithrediad masnachol y maes awyr ac sy'n arwain ar y trafodaethau masnachol hynny, yw ceisio sicrhau'r trefniadau gorau posibl gyda chwmnïau hedfan sy'n gwasanaethu'r rhanbarthau hyn. Rwyf wedi cytuno y dylai'r Maes Awyr ystyried nifer fach o lwybrau wedi'u targedu sy'n canolbwyntio ar ddenu twristiaeth a buddsoddiad tramor. Os bydd blaenoriaethau rhyngwladol Llywodraeth Cymru yn newid, rwy'n hyderus y bydd yn ofynnol i Faes Awyr Caerdydd addasu ei ddull gweithredu yn unol â hynny, cyn belled â bod ei weithgareddau'n parhau o fewn paramedrau'r pecyn cymhorthdal terfynol sy'n deillio o broses atgyfeirio'r CMA.

Fel yr amlinellwyd yn y Datganiad Ysgrifenedig diweddar, rydym wedi cydnabod y tensiynau polisi rhwng bod yn berchen ar faes awyr, y manteision economaidd sylweddol y gall y maes awyr eu darparu i Gymru a'n hangen i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd. Mae'r strategaeth arfaethedig ar gyfer y Maes Awyr yn ceisio annog datblygu technolegau gyrru awyrennau mwy cynaliadwy a'u mabwysiadu'n lleol a lleihau allyriadau carbon o seilwaith y Maes Awyr.

Hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i fynd i'r afael â chamddealltwriaeth ynghylch honiad bod y Maes Awyr wedi methu targed sero net. O dan delerau'r grant Achub ac Ailstrwythuro, roedd yn ofynnol i'r Maes Awyr ddarparu ymrwymiad erbyn 31 Mawrth 2023 i ddod yn garbon niwtral, a mae wedi gwneud hynny. Nid bod yn garbon niwtral erbyn 2023 oedd y targed.

Mae Maes Awyr Caerdydd wedi ymrwymo i leihau ei ôl troed carbon ac rwy'n falch o gynghori'r Pwyllgor bod y Maes Awyr wedi lleihau dros 60% o allyriadau carbon o'i weithrediadau ar y ddaear yn ystod y pedair blynedd diwethaf, o 1,700 tonnall i lai na 600 tonnall o CO2 bob blwyddyn, gyda'r nod o leihau hyn 50% arall dros y pum mlynedd nesaf. Mae'r Maes Awyr hefyd wedi cyhoeddi'n ddiweddar ei fod wedi ychwanegu chwe cherbyd trydan newydd i'w fflyd weithredol a fydd yn cael eu defnyddio ar draws Maes Awyr Caerdydd a Sain Tathan Aerodrome gan dimau'r meysydd parcio, diogelwch, gweithrediadau maes awyr a rheoli adar.

Fel enghreifftiau penodol o'r hyn sydd wedi ei gyflawni yn y maes hwn, mae'r Maes Awyr wedi:

- Newid i ffynonellau trydan cwbl adnewyddadwy a glân;
- Canolbwyntio'n drwm ar ailgylchu ac nid yw'n anfon unrhyw wastraff i safleoedd tirlenwi;
- Lleihau ei ddefnydd o nwy naturiol 30%;
- Ailosod asedau fel eu bod yn defnyddio technoleg fodern a mwy effeithlon o ran ynni;
- Cyfyngu ar redeg peiriannau ar y ddaear yn ystod oriau gwrthgymdeithasol;
- Gweithredu dulliau glanio parhaus ar gyfer awyrennau sy'n cyrraedd, gan leihau sŵn;
- Annog awyrennau sydd â dwy injan i symud tuag at y rhedfa gydag un injan;
- Cyflwyno rhaglen amnewid goleuadau LED; a
- Parhau i leihau'r defnydd o blastig gyda'i bartneriaid.

Bydd y strategaeth hirdymor arfaethedig yn galluogi'r Maes Awyr i barhau ar ei lwybr tuag at sero net. Mae'r Maes Awyr yn gweithio ar ddiweddarau ei Lwybr Hedfan Amgylcheddol a bydd yn ei gyhoeddi unwaith y bydd y llwybr at gyllid yn y dyfodol wedi'i gadarnhau ar ôl cwblhau'r broses CMA.

O ran Qatar Airways, mae tîm gweithredol y Maes Awyr yn arwain ar y trafodaethau masnachol gyda'r cwmni hedfan ynghylch ailddechrau gwasanaeth Doha. Ni fyddai'n briodol i mi wneud sylw pellach tra bod y trafodaethau hynny'n dal i fynd rhagddynt, heblaw dweud y byddwn yn croesawu ailddechrau ar y llwybr pan fydd yr amser yn iawn i'r Maes Awyr a'r gweithredwr.

Mae Maes Awyr Caerdydd yn is-gwmni sy'n eiddo'n llwyr i Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei weithredu ar hyd braich fel cwmni cyfyngedig preifat. Mae'n gweithredu mewn modd annibynnol a masnachol ac mae'n atebol am ei weithredoedd ei hun ac unrhyw faterion sy'n codi o redeg ei fusnes. Nid yw Gweinidogion yn ymyrryd ym materion gweithredu masnachol dydd i ddydd y Maes Awyr. Felly tîm gweithredol y Maes Awyr, gyda gwaith craffu priodol gan WGC Holdco Ltd, fydd yn penderfynu sut y maent yn cyflawni strategaeth Llywodraeth Cymru yn fasnachol. Fy mwriad yw y bydd Holdco yn chwarae rhan fwy amlwg wrth lywodraethu, herio a chraffu ar y Maes Awyr wrth symud ymlaen. Unwaith y bydd strategaeth ar gyfer y dyfodol wedi'i chadarnhau, byddaf yn sicrhau bod mesurau llwyddiant a threfniadau

llywodraethu priodol yn cael eu rhoi ar waith i fonitro perfformiad y Maes Awyr yn erbyn ei amcanion economaidd.

O ran cyllidebau, bydd penderfyniadau ar ddyraniadau cyllid blynyddol i'r Maes Awyr yn cael eu hystyried yng nghyd-destun y cyfleoedd buddsoddi penodol sydd wedi'u sicrhau gan dîm gweithredol y Maes Awyr a byddant yn cael eu hystyried ochr yn ochr â blaenoriaethau eraill ar gyfer gwariant ar draws Llywodraeth Cymru. Bydd unrhyw wariant ar y Maes Awyr wrth gwrs yn amodol ar ganlyniad proses y CMA.

Rwy'n gobeithio y bydd yr wybodaeth yn y llythyr hwn o gymorth i'r Pwyllgor .

Gyda dymuniadau gorau.

Yn gywir,

Rebecca Evans AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio
Cabinet Secretary for Economy, Energy and Planning

Copi at: Prif Weinidog Cymru

Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus;

Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith; a

Chadeirydd Pwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig

By email

4 October 2024

Annwyl Gadeirydd / Dear Chair

PAPAC Scrutiny of Accounts: Amgueddfa Cymru 2021-22

We thank the Committee for its report on the Amgueddfa Cymru accounts 2021-22 and would like to take the opportunity to update members on the recommendations which refer to the Museum.

Recommendation 1.

Amgueddfa Cymru should ensure that all future Financial Reports are laid in both English and Welsh before the Senedd, concurrently, in the future, regardless of whether they are laid within the specified statutory window for doing so.

Amgueddfa Cymru will ensure that Audit Wales receives both Welsh and English versions at the same time so that they are laid before the Senedd in both languages concurrently – as they are on Amgueddfa Cymru's own website. As noted in the framework document, Auditor General Wales is responsible for laying the report before the Senedd.

Recommendation 2.

Amgueddfa Cymru should provide the Committee with a copy of their updated grievance policies, highlighting how these have changed since the time of the original grievances raised by the former Director General and former Chief Operating Officer. Amgueddfa Cymru should explain the reason for any amendments and set out further information on the process of amending the policies.

Where Amgueddfa Cymru updates such policies, it does this in conjunction with its Trade Unions in accordance with its social partnership duties.

Amgueddfa Cymru has introduced an Early Resolution section to its grievance procedure to support both informal and formal intervention to avoid the need to enter the grievance process. This approach has been agreed with our Trade Unions and the new procedure published on our intranet (see Appendices 1-1C which also outline Amgueddfa Cymru's mediation process.) The policy encompasses staff, Trustees and the Chief Executive to ensure the museum can engage in a range of resolution approaches and provide early resolution to any disagreements and disputes. The draft policy was shared with the Welsh

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

Government Sponsored Bodies Team and amended following their feedback. We have also had the opportunity to feed into the Welsh Government's own relevant policy development.

Recommendation 9.

Amgueddfa Cymru should set out any recommendations from the Tailored Review panel that are “no longer under consideration” and set out why this is the case.

Since the Tailored Review report was published, Amgueddfa Cymru has worked to support the implementation of the 77 recommendations. At the beginning of the process, each of the recommendations was assigned to an appropriate division and project leads were identified to consider and undertake their implementation. A Task and Finish Group has been established – comprised of Trustees, the Senior Executive Team, key staff members and Welsh Government representatives. The group oversees and tracks the progress made against each of the recommendations.

As of 1st September 2024, 22 recommendations are considered complete or require no further action. One recommendation - to remunerate trustees - is to be reconsidered by the Board in March 2025. When considered by the Board in Spring 2024, it was felt that it was not timely to initiate a process to remunerate trustees when the organisation was working through a 10.5% budget cut and a redundancy scheme was extant. The Board however wished to return to this recommendation in one year's time, given the impact remuneration might have on attracting a more diverse selection of trustee candidates (Appendix 2.) 38 recommendations are considered business as usual and will be captured through our committee structure. 17 recommendations require additional work and further consideration - for example producing a business case to outline their delivery feasibility. Progress against these 17 recommendations continues to form part of the Task and Finish Group and they are considered monthly.

Recommendation 11.

The Committee asks Amgueddfa Cymru to explain how it is managing the reduction in its staff to meet the budget shortfall, including providing information about, and a copy of, its workforce strategy or plan. Amgueddfa Cymru should also explain how the organisation anticipates its workforce will look following the cuts in staffing.

After the reduction to its budget was announced in November 2023 and noting that 80% of costs within the organisation are staff-related, the Museum sought approval from Welsh Government to deliver a voluntary severance scheme. Full approval for both a compulsory and voluntary scheme was given in mid-February. It was necessary for the Museum to

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

deliver a full restructure by April 1st 2024 to produce a balanced budget and to avoid having to make deeper cuts by going into the new financial year without having identified the full savings. Welsh Government made funding available to cover the costs of any redundancies made by the end of the financial year. The Museum established a change programme entitled, 'Shaping our Future' to oversee a staff restructure, a reduction in operating costs, and a focus on increasing the profitability of income-generating activities.

Most of the staff reductions were made by April 1st, but the process is still underway in some front of house and visitor experience teams. Changes to these teams have been complicated by the need to change operating arrangements to reduce costs.

In establishing the 'Shaping our Future' change programme, the Senior Executive Team identified the following principles to guide and inform decision making. These principles were supported by the Board of Trustees:

- focus on core purpose;
- reduce in size to deliver with excellence;
- provide learning and visitor experiences through relevant collections;
- deliver long-term financial sustainability;
- create an environment that is agile in practice, policy and thinking;
- be a truly 'national' museum;
- do it big to do it once',
- limit the requirement for redundancies

The Museum has also used the Shaping our Future process to ensure that the museum has a fit-for-purpose structure with a clear set of agreed priorities that all departments will deliver against. These priorities will strengthen the visitor experience and place the emphasis on the national collection - both of which are at the heart of what we do. Changes have been made to Amgueddfa Cymru's divisional structure to deliver this, with the new structure as follows: Collections and Research; Experience, Learning and Engagement; Finance and Resources; Priority Programmes, and Relationships and Funding.

The Amgueddfa Cymru Leadership Forum has engaged with teams across the Museum to identify non-critical activities implement a 'stop, start, do different' model. This will both achieve efficiencies and enable our reduced teams to focus on the most critical areas of work for the future of Amgueddfa Cymru.

We are now in phase two of the Shaping our Future programme. This has three workstreams:

1. **Ways of Working** - which is looking to enable the Museum to create a more involving, participative culture with confident decision making and creative collaboration at its heart.

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

2. **Collections** - which is exploring ways in which the Museum can capitalise on the breadth and richness of the national collection to generate more income.
3. **Review and Learn** - given the very constrained timetable within which we had to deliver the changes, a group of colleagues from within the Museum is peer-reviewing the process to identify whether any corrective action may be required and where lessons could be learnt for the future.

All three workstreams actively involve staff from across the museum and from all grades. Trade Union representatives are being engaged within the process. A copy of the workforce plan is attached in Appendix 3.

Recommendation 12.

Amgueddfa Cymru should provide information about its voluntary severance scheme. This should include the criteria for assessing applications to ensure that requisite skills and experience are being retained by the organisation, as well as the anticipated cost and savings, together with the timetable for its completion.

To deliver the budget cut in revenue Grant in Aid of 10.5%, Amgueddfa Cymru worked closely with its Trade Union partners and with staff to implement its voluntary severance scheme in time for the new financial year. The scheme was funded by Welsh Government. It delivered the necessary savings and presented an opportunity to refine roles to be more aligned with our strategic aims.

During the process, which had to take place in less than three months to recognise the full year's savings from April 2024, consideration was given to whether roles needed to be modernised, amended to enable Amgueddfa to be better equipped to face the museum's future needs, or were no longer needed. The Museum also identified those roles critical to Amgueddfa Cymru's operations that needed to be safeguarded and maintained. This was against the priority areas mentioned above and based upon assessment by Directors and Heads of Departments collectively. Roles were defined by the following criteria:

- Deleted.
- Amended (opportunity to do differently).
- Retained.

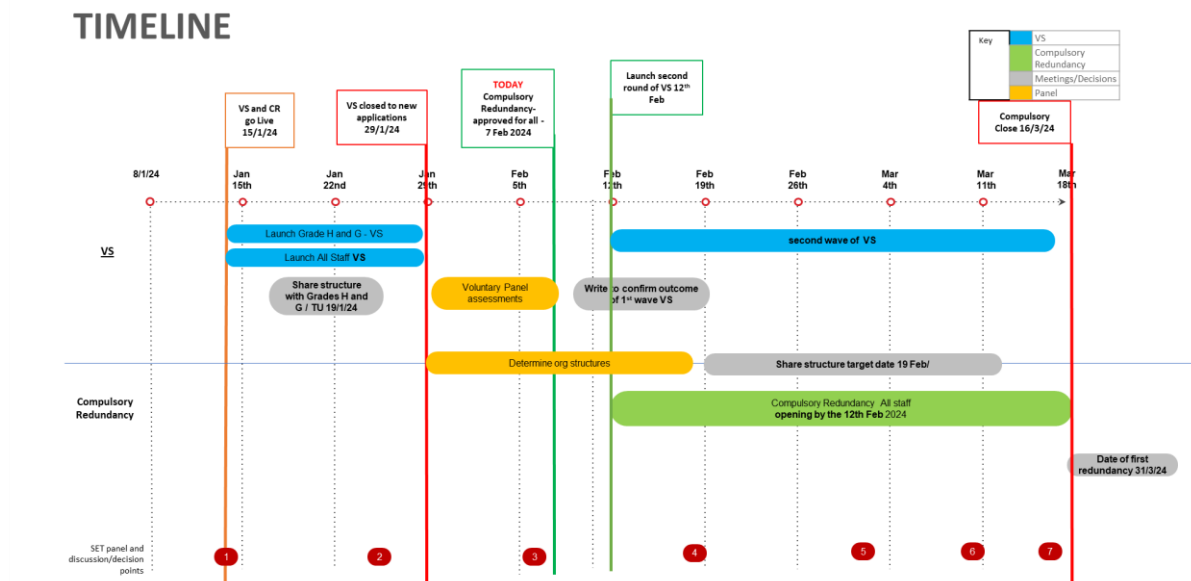
All roles were considered within the context of the agreed priority areas to understand whether there was potential to change (do differently and / or to modernise the job description to meet future needs) or to be deleted. Where a role was seen as critical to future needs, it was retained and remained in the sheet unchanged. Assessment was on roles rather than individuals. Any new roles created acted as suitable alternative roles to avoid redundancies.

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

AMGUEDDFA CYMRU

The voluntary severance scheme launched in late January 2024 for senior staff grades G and H. By doing so, certainty was given to those making decisions on future structures and potential changes to the senior leadership positions. This empowered leaders to lead on shaping the teams with directors. A wider voluntary severance scheme to all staff was opened in February, running alongside a compulsory scheme. This period of intensive consultation involved team and one-to-one discussions. Despite the very tight timescale, many hundreds of hours of consultation were undertaken during the restructure process. Applications for voluntary severance were considered against future needs, the skills and experience of the individual and/or whether the loss of an individual or role would impact on the ability to deliver core activity. (Appendix 5, guidelines for assessing voluntary severance applications and Appendix 6 – voluntary severance Q&A] Where the consultation identified better, alternative ways of achieving the cost reductions required, these suggestions were adopted. To date, there have been no compulsory redundancies.

The three-month timetable for the initial steps of Shaping our Future to deliver the savings within the 23/24 financial year was:

Following Shaping our Future, the Museum has moved from a net deficit position to a balanced budget.

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

Cadeirydd | Chair – Kate Eden
Trysorydd | Treasurer – Hywel John FCA
Prif Weithredwr | Chief Executive – Jane Richardson

Rhif elusen | Charity number – 525774
Rhif TAW | VAT number – GB 783 4541 10

Recommendation 13.

Amgueddfa Cymru should set out the arrangements being put in place to support staff wellbeing and, in particular, if additional support, specific measures or arrangements are being provided during this challenging period.

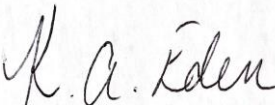
The wellbeing of its staff is vital to Amgueddfa Cymru. In addition to existing support, the museum also put additional services in place. Staff were therefore able to access:

- Existing support systems including our trained mental health first aiders;
- outplacement support to assist with coaching;
- occupational health;
- EAP counselling support for mental health wellbeing and financial management support;
- bespoke counselling through BACP;
- 1-2-1 coaching for individual staff with identified coaches;
- open staff forums with the Chief Executive/ senior leadership team with the facility to anonymised questions to enable free and open discussion about concerns;
- CV and personal statement drafting sessions both internally and with external support;
- retirement and financial planning workshops;
- react sessions and training to access external retraining and childcare;
- pensions support and workshops;
- bike scheme;
- discount with gyms; and the
- introduction of a disconnect hour to encourage work / life balance

We thank the Committee for its support of Amgueddfa Cymru.

Jane Richardson
Chief Executive

Kate Eden
Chair

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

Appendices

- Appendix 1 – Early resolution procedure
- Appendix 1B – Agreement to formally mediate
- Appendix 1C – Example of output of a mediation agreement
- Appendix 2 – Tailored review summary
- Appendix 3 – Workforce Plan for Shaping our Future
- Appendix 4 – Example template for assessing voluntary severance
- Appendix 5 – Guidelines for assessing voluntary severance applications
- Appendix 6 – Voluntary severance Q&A

Mae croeso i chi gysylltu â ni yn Gymraeg, byddwn yn eich ateb yn Gymraeg ac ni fydd yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and we will answer you in Welsh. This will not lead to any delay.

Cadeirydd | Chair – Kate Eden
Trysorydd | Treasurer – Hywel John FCA
Prif Weithredwr | Chief Executive – Jane Richardson

Rhif elusen | Charity number – 525774
Rhif TAW | VAT number – GB 783 4541 10

Appendix 1

Amgueddfa Cymru

Early Resolution Procedure

See also the Welsh version entitled Gweithdrefn Datrys Cynnar. All employees can request that meetings are held in their preferred language of English or Welsh.

1. About this Policy

Amgueddfa Cymru is committed to creating a positive working environment and understands that good working relationships have a positive impact on staff wellbeing, engagement, and visitor experience. We recognise there may be occasions where an employee may wish to raise a concern, disagreement or where there is a conflict in connection with their employment.

The Early Resolution Process (ER) is a policy and procedure that is put in place to help resolve concerns, conflicts, and disagreements that an employee raises with us about their personal employment circumstances, informally and at an early stage. This procedure does not apply to concerns you might have about third parties, including any whistleblowing concerns. (Please see the Whistleblowing Policy and Procedure.)

This procedure is not contractual and may be amended at any time.

Amgueddfa Cymru will endeavour to pursue any early resolution in the language of the employees' choice. Simultaneous translation will be used for instances whereby two individuals cannot proceed in the same language.

Why have an ER policy

ER is a less formal, less time-consuming and potentially this offers a more cost-effective way of resolving internal disputes. It can also provide staff with the opportunity to discuss and agree when and how their dispute will be resolved.

It is also a way of resolving issues before they involve third parties such as legal advisors and potentially tribunal cases. We are keen to ensure all staff and Board members have the opportunity to resolve issues at the earliest opportunity and remain engaged with Amgueddfa Cymru.

Who does this Policy apply to?

This policy applies to all employees, including Directors, chief Executive and include the Chair and Board of Trustees.

2. Responsibilities and purpose

Focusing on early resolution is good for all involved, our employees, our organization, visitors and our culture.

We ask that all employees seek to resolve concerns informally in the first instance, wherever possible.

It is expected that all those entering into ER fully participate in the process. Amgueddfa Cymru will support employees to work together to resolve issues and conflict constructively and quickly.

All parties should clearly outline what resolution they want to achieve. Amgueddfa will not consider monetary settlements as a means of resolving disputes.

3. Resolution

We are committed to fostering mutual respect and understanding with and between all our staff. We are all responsible for our relationships, our behaviours and how we relate to others, taking time to listen, recognize and value each other. This is even more important when we experience a conflict or dispute in the workplace.

We recognize that conflict in the workplace is not uncommon, and when it is managed well it can lead to healthy, resilient, and positive relationships and harmonious workplaces.

When conflicts or disputes do happen, we will foster a culture and a workplace where all parties can engage with each other constructively and safely. We aim to support staff and managers to work together to resolve any disputes and conflicts informally, constructively, and speedily, wherever possible.

ER offers a collaborative process of dispute resolution that balances the rights of the parties with their interests and needs; it brings the core principles of dialogue and mediation to the forefront of dispute resolution and encourages collaborative and constructive resolution at every stage of a dispute or disagreement.

Any dispute should be treated in a fair and consistent way and dealt with quickly and supportively.

This policy is intended to resolve concerns, conflicts, and disagreements, including allegations of bullying and harassment, where appropriate. For bullying and harassment complaints also refer to the Dignity at Work Policy and our Code of Conduct.

4. Principles

Focusing on resolution is a positive way of resolving differences based on 5 core principles:

Dialogue – building dialogue between people to help them to resolve differences, disputes, conflicts, and complaints.

Fairness – giving all employees access to a fair and dignified approach to managing differences, disputes, conflicts, and complaints.

Mutual Respect – recognises that concerns, conflicts, and disagreements can be challenging, and we enter them with a respectful approach to work towards a lasting resolution.

Collaboration – we actively encourage the parties in a dispute, conflict, or complaint to work together to identify, agree and implement a shared solution.

Timelines – we will seek to resolve all workplace disputes, conflicts and complaints in a timely manner and will avoid any unnecessary delays.

A resolution that is secured by the parties themselves is more likely to be successful for all parties than one that is imposed which can result in one side perceiving that they have won and the other perceiving that they have lost.

5. Application of Early Resolution Policy

This policy and procedure are aimed at seeking constructive and lasting solutions to problems or issues at work. It places responsibility for the resolution of conflicts directly with the people involved. To assist resolution, we will provide such support, as required. Although we recognize that most disagreements can be resolved quickly and informally through a discussion with colleagues or line manager, sometimes we need support from others to make this happen and this is when the RE policy would apply.

We believe that a resolution that is secured by the parties themselves is more likely to be successful for all parties than one that is imposed which can result in one side perceiving that they have won and the other perceiving that they have lost.

6. How Resolution Works

6.1 A resolution meeting.

If you have a concern or problem at work, it should first be informally discussed with the colleague or line manager. If it cannot be resolved through a discussion with a colleague or line manager, you should request a resolution meeting with your line manager and a representative from HR. Where the concern relates to your line manager, or you feel unable to speak to your manager you should speak **informally** to a more senior manager, and/or a member of HR. You may wish to inform your Trade Union that you are seeking informal resolution through ER.

The manager will arrange to meet with you.

The purpose of the meeting is to provide you with an opportunity to:

- Outline your concerns and provide details.
- Discuss what your thoughts are around the resolution you're seeking.
- Discuss and explore the options available, which could include:

6.2 A facilitated conversation.

A respectful **facilitated conversation** between the two parties, involving a facilitator who can support the dialogue between the parties. After an initial

meeting with each party, the facilitator meets with both parties where they can discuss the issue and find a way forward that works for them.

This would normally be without any formal agreement and supported internally by those who have undertaken training to act as a facilitator.

If this is not effective or not thought to be potentially effective, individuals may seek to have a more formal approach to mediation with an agreement that specifies the outcome and commitment by each party.

6.3 Mediation informal and formal.

If facilitated conversations are not appropriate or unsuccessful, It may be appropriate for the matter to be dealt with by way of mediation, depending on the nature of the issue.

Mediation is a well-established, voluntary, confidential process for resolving issues between individuals, involving one or two impartial mediators who are trained to help those involved find and agree their own solutions. Mediation can be used at any time as a means of informal and formal resolution, including before or after any other process such as grievance or disciplinary.

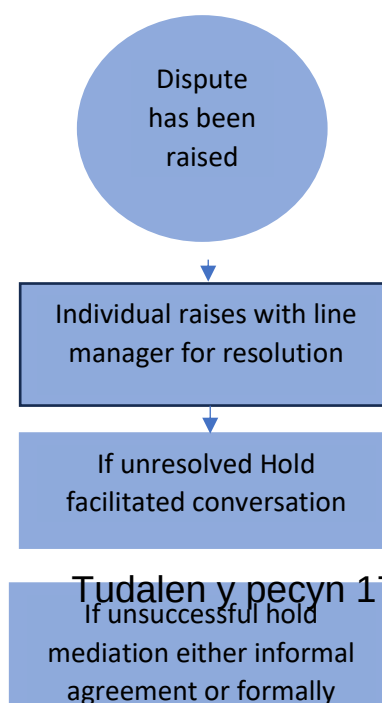
The mediation process normally takes around 1 to 2 days dependant on the complexity, including a preliminary meeting with each party.

The mediation can be supported by trained internal mediators or Amgueddfa may choose an external mediator for complex issues.

Mediation can be informal where trained mediators support the discussions and agreements or can be part of a more formal arrangement with pre and post mediation agreements, where parties sign up to the terms of that agreement. (see appendix 1 mediation agreement and example of mediation output agreement).

Where facilitated conversations and / or informal/ formal mediation/ have been unsuccessful or following an assessment of the facts, are deemed inappropriate, the formal processes may be invoked.

ER Process

Appendix 1B

AGREEMENT TO FORMALLY MEDIATE

(Normally using external mediator but may use trained internal mediator)

We agree to the following in relation to the formal mediation:

The Mediator

_____ will be the Mediator. The Mediator's role is as a facilitator. The Mediator acts in an impartial and neutral manner and does not give legal advice or make any findings or recommendations.

Mediation Process

The Mediator determines the procedure for the mediation. The Mediator will meet with the participants separately and jointly in order to develop the Mediator's understanding of each participant's view, and to facilitate mutual understanding and agreement between the parties. Private information given to the Mediator during such talks will be confidential unless the participant involved allows the Mediator to share the information with any other person.

Confidentiality

Information shared during mediation is treated in confidence and not shared more widely within the organisation.

This does not apply to any information which would have been admissible or disclosable in any legal proceedings, or information needed to implement any agreement from the mediation.

We may also be required to share information with Audit Wales as part of our audit process.

The participants agree that they will not call the Mediator to give evidence in any formal investigation, grievance, disciplinary, court action or other proceedings, nor ask to see the Mediator's notes.

Agreed outcomes

Any agreed outcomes or future actions emerging from this mediation may be recorded in a document signed by the participants as a record for

themselves and, if they all agree, as information for the organisation. The Mediator will assist the parties in the preparation of such a document.

Ending the Mediation

The mediation is a voluntary process, and the Mediator or any of the Participants may terminate the mediation at any time, but not before discussing this with the mediator.

Signed By

Party A: _____ Date: _____

Party B: _____ Date: _____

Mediator: _____ Date: _____

Appendix 1C

Example of outputs of a mediation agreement:

MEDIATION AGREEMENT

This agreement is between (name of staff Members) (Date)

1. (Names of parties) explained their mediation statements and explored the concerns they had each raised.
2. (Employee 2) affirmed their commitment to continue to adjust their personal behaviour towards (Employee 1), to make greater efforts to be less confrontational and to explain more clearly (and patiently) the logic behind Departmental decisions (give more details if appropriate).
3. (employee 1) recognised (Employee 2) authority as (Managers title) and their responsibility for management decisions.
4. (Employee 1) proposed adjusting personal behaviour towards (Employee 2) to be more robust and confident in his engagements.
5. (Employee 2) undertook to give consideration to the idea of establishing a management committee structure to support them in their efforts to manage change within the unit.
6. (Employee 2) said that they would find ways of delegating more actively.
7. Both (Employees named) acknowledged that the way in which the recent changes to the Department had been agreed was effective. (Employee 1) appreciated the fact that (Employee 2) had 'given him space' to conduct the (specific work) and that he had supported the work;
- 8 (Employee 2) complimented (Employee 1) on the manner in which they had conducted the (Specific work). They agreed that this process should as far as possible be replicated in future consultations over change.
9. This agreement will remain confidential to (Named employees) and both parties commit to xxxx

This agreement is entered into willingly between all parties, if there is a breach of the agreement this may be escalated to grievance or disciplinary processes as appropriate.

Signed _____

Date _____

Amgueddfa Cymru Tailored Review – Recommendations marked completed/no further action						
No.	Recommendation	Theme	Lead Organisation	Responsibility	Status	Update
1	that WG acknowledges the good work AC does for Wales and is more proactive in promoting this.	Governance	Welsh Government	Welsh Government	Considered / No further action	On-going
3	that, consistent with the recommendations of the tailored review of the National Library of Wales and the review of Chartered Bodies, AC should continue to be incorporated by Royal Charter.	Governance	Amgueddfa Cymru	Amgueddfa Cymru	Considered / No further action	Recommendation #3 is completed - Royal Charter Status remains and will continue.
4	that AC remain a registered charity, existing for the public benefit.	Governance	Amgueddfa Cymru	Amgueddfa Cymru	Considered / No further action	Recommendation #4 is completed - Registered Charity Status remains.
8	that, in the short term, priority be given to harmonising appointment processes and building a robust, diverse skills and experience matrix to guide board recruitment rather than an early reduction in trustee numbers.	Governance	Amgueddfa Cymru	Welsh Government / Amgueddfa Cymru	Considered / No further action	Recommendation #8 is completed. WG/AC appointments processes have been harmonised as seen in recruitment rounds in 2023/24. A skills and experience matrix has been developed and is updated annually to guide board recruitment.

10	that the current balance of trustee appointments between WG and AC should continue to be the case.	Governance	Amgueddfa Cymru	WG / AC	Considered / No further action	Recommendation #10 is completed – the current balance of trustee appointments will remain.
12	that remuneration of trustees be supported, subject to Charity Commission approval, as part of a range of measures to encourage a diverse range of applications for trustee vacancies.	Governance	Amgueddfa Cymru	WG / AC	Considered, recommended not to proceed – revisit in March 2025	ARC and Board considered recommendation #12 in March 2024, remuneration was not felt to be appropriate during a time of budget cuts but would be reconsidered in March 2025.
14	that the President title is replaced by that of non-executive chair, as permitted in the Statutes, and the Vice-President title by that of vice-chair.	Governance	Amgueddfa Cymru	WG	Completed	Recommendation #14 is complete.
17	that, for future appointments, the paid head of AC should be entitled Chief Executive and appointed on a fixed term, renewable basis.	Governance	Amgueddfa Cymru	Board	Completed	Recommendation #17 is complete. CE position is fixed term, renewable appointment.

20	that the board review its committee structure taking account of our advice. In particular, we advocate the creation of a finance committee to replace PPRC, a people committee, an infrastructure committee and an education and outreach committee, the appointment of an independent chair of ARAC and the replacement of ARC by separate nominations and remuneration committees, with the nominations committee, but not the remuneration committee, chaired by the chair of trustees.	Governance	Amgueddfa Cymru	Board	Joint PID [#20 #21 and #23]	Board approved a new committee structure based on Rec 20 in March 2024. ToRs for the new committees to be presented to Board Dec 2024 and new structure introduced from Jan 2025. The Treasurer will be replaced by another trustee as chair of ARAC from Jan 2025. That the Tailored Review recommendation to appoint one of the external independent Audit, Risk and Assurance Committee members as chair is not accepted as the chair of Audit, Risk and Assurance Committee should be a full member of the board and should be present for all board meetings and proceedings. This is not possible if an external member of Audit, Risk and Assurance Committee assumes the chair.
22	that a board secretary should be appointed with a contractual accountability to the chair and, via the chair, to the board for corporate governance.	Governance	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Governance now incorporated under new Head of HR and Governance role. Accountability line to Chair for corporate governance.
24	that, in the interregnum between new chair and CE appointments, the board and SET hold a workshop to learn lessons from recent events and rebuild their relationships.	Governance	Amgueddfa Cymru	ALL	Completed	Recommendation #24 is completed – workshop was held.

40	that there should be more clarity about the plans for and governance of the National Contemporary Art Gallery and the role of AC in those plans.	Partnerships and Relationships	Welsh Government & Amgueddfa Cymru	WG	Completed	Recommendation #40 is considered complete – governance structure for NCAGW presented to Board. Work is now BAU.
41	that the intention of WG to produce its culture strategy by the end of 2023 be welcomed.	Partnerships and Relationships	Welsh Government	WG	Completed	Recommendation #41 is considered complete.
45	that AC take advantage of Public Health Wales' willingness to work with it and of the forthcoming Framework for Social Prescribing in order to extend and improve its contribution to universal access.	Partnerships and Relationships	Amgueddfa Cymru	AC	Completed.	Amgueddfa Cymru has joined Public Health Wales' Hapus initiative as a strategic partner. The partnership will enable closer working relationship and collaboration on the social prescribing framework. Work is now BAU.
47	that AC reconsiders membership of the National Museum Directors' Council in the next financial year, in the light of our advice that membership is beneficial, with trustee involvement in the decision	Partnerships and Relationships	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Recommendation #47 is complete as membership has been renewed.

52	that AC's range of policies relating to collections are in need of a significant revision to take account of its strategic objectives, and contemporary, pressing issues, including sustainability and climate change. Work underway to deliver a new Collections Development Strategy is welcome, and once approved, the strategy should be placed on the website to enhance accountability to the public for the national collection.	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Collections Development Strategy approved by Board and publication on Website is imminent.
54	that the Rationalisation Policy be revisited in the light of our findings, located within the collections policy and be reviewed and updated at least every five years. The policy should consider deaccessioning in the widest terms, and through a lens of maximum public benefit and sustainability, including as this relates to collections accrued from outside Wales. The trustees of AC have a responsibility to ensure such policy is up to date and fit for purpose	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Rationalisation Policy is reflected within the Collections Development Strategy, approved by Board. Current Policy is up to date and set for review October 2025.

55	that wider engagement, through loans and partnerships with local authorities and agencies with a cultural heritage remit, should be developed in the context of AC's strategic objectives, with a view to accepting that not all partnerships can have the level of depth and collaboration as some of its current, very successful partnerships. Programming outside AC locations should be developed over time and in line with resources.	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Work being delivered via the National Contemporary Art Gallery project with loans and broader programming work taking place within partner galleries. A series of 11 artist commissions have been made with partners. Loans continue to be delivered with other museums across Wales, but these are dependent on resources. Considered completed and now BAU.
57	that learning and research continue to be core functions of AC activity and that accompanying strategies and policies be regularly updated within the context of the strategic plan.	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Completed Joint PID [#33 #35 #36 #43 #45 #49 and #57]	Some changes have been made to the learning team through Shaping our Future with a reduction in the adult learning offer. The majority of the work will continue. Learning plans and strategies will be reviewed annually as part of the operational planning process and form part of the development of the organizational business plan. A number of significant research funding applications are being developed with partner universities and two will be submitted to AHRC. Considered complete and BAU.

58	that the creation of new strategies enable the development of new metrics to measure progress and continue to improve reporting to stakeholders and the public.	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Considered and Ongoing	Recommendation accepted. Impact Framework under development
60	that the new CE and/or chair can speak Welsh or there is an expectation to learn. As part of the recruitment process all candidates need to be tested on their attitude to the Welsh Language and their understanding of its importance to the culture and society in Wales.	Contribution to Economy and Society (including Welsh Language and Culture)	Amgueddfa Cymru	AC	Completed	Recommendation #60 is considered and completed.
75	that WG should consider providing funding to implement the changes (<i>as referred to in Rec 74, that the Library, Cadw, RCAHMW and AC consider shared back office services</i>) on an invest to save basis.	Implementation	Welsh Government	WG	Considered and closed	Recommendation considered and closed. Invest to Save may not be appropriate for this use because the repayment model may not be preferable to grant funding.

Cyflwyniad Staff Cyllideb 2024/25 a Llywio ein Dyfodol

Staff Presentation Budget 2024/25 and Shaping our Future

Jane Richardson
21 Rhagfyr / December 2023

- Yr Her
- Sut awn ni i'r afael â'r sefyllfa:
 - Cynyddu incwm
 - Lleihau costau
 - Dull
 - Strwythur
 - Egwyddorion
 - Ymddygiad
 - Amserlen

- The Challenge
- How we will address it:
 - Growing Income
 - Cutting Costs
 - Approach
 - Structure
 - Principles
 - Behaviours
 - Timetable

Yr Her / The Challenge

- Toriad o 10% yn ein cyllideb = £3 miliwn
- Pwysau cylchol yn ystod y flwyddyn o £1.5 miliwn (codiad cyflog, chwyddiant a masnachol)
- Mae angen ychwanegu rhai rolau yn ôl i'r strwythur
- Angen gwneud £4.5 miliwn o arbedion cylchol
- Risg o fwy o doriadau flwyddyn nesaf
- Budget cut of 10% = £3m
- Recurring in-year pressure of £1.5m (pay rise, inflation and commercial)
- Some roles need to be added back into the structure
- Total recurring saving needed of £4.5m
- Risk of further cut next year

Cynyddu incwm / Growing Income

Tudalen y pecyn 31

- Gwneud y mwyaf o ffrydiau incwm presennol (siopau, digwyddiadau)
 - Trwsio pethau sydd ddim yn gweithio ar hyn o bryd (proffidioldeb arlwyio)
 - Cyflymu projectau incwm
 - Edrych ar gyfleoedd newydd
 - Cyflwyno gweithgareddau gwerth ychwanegol i brofiad yr ymwelydd
 - Profi modelau codi tâl priodol
 - Ymgyrchoedd codi arian mwy uchelgeisiol a hyderus
 - *“Mae codi arian yn rhan o'ch swydd os ydych chi'n gweithio i AC”*
- Maximising current income streams (retail, events)
 - Fixing things that don't work now (catering profitability)
 - Accelerating income projects
 - Exploring new opportunities
 - Introducing added value activities to the Visitor Experience
 - Testing appropriate charging models
 - More ambitious, confident fundraising
 - *“Fundraising is part of your job if you work for AC”*

Lleihau costau / Cutting Costs

- Rheoli arian i wneud arbedion (pensiynau, buddsoddiadau ac ati)
- Newid polisïau i leihau costau
- Dadansoddi costau sylfaenol safleoedd (rhent, cyfraddau, ynni ac ati)
- Trosglwyddo costau refeniw i gyfalaf
- Dadansoddi rhaglenni a gweithgareddau yn erbyn strategaeth 2030 a'n diben craidd
- Edrych ar le allwn ni gau swyddi gwag yn barhaol
- Edrych ar wahanol ffyrdd o ddarparu gwasanaethau, gan gynnwys partneriaethau
- Ystyried sut all technoleg ddigidol ein helpu ni
- Edrych ar strwythurau staff yn erbyn ein blaenoriaethau
- Managing money to make savings (pensions, investments etc)
- Changing policies to reduce costs
- Analysing basic costs of sites (rent, rates, energy etc)
- Transferring revenue costs to capital
- Analysing programmes and activities against strategy 2030 and core purpose
- Looking at where we can close vacancies permanently
- Looking at different ways of delivering services, including partnerships
- Considering how digital technology can help us
- Looking at staff structures against our priorities

Bydd angen i ni leihau costau tu hwnt i darged ein cyllideb er mwyn creu lle i ddod â rolau hanfodol yn ôl i'r strwythur.

We will need to cut costs beyond our budget target in order to create the space to bring some critical roles back into the structure

Sut wnawn ni hynny / How we will do it

Tudalen y pecyn 33

- Gyda chyflymder
- Ei weld fel cyfle
- Bydd projectau sydd ddim yn cynhyrchu incwm nac yn cyflawni'r strategaeth yn dod i ben
- Ceisio buddsoddiad ar gyfer gweithgareddau newydd sy'n cynhyrchu incwm
- Dim ond defnyddio cyllid wrth gefn os nad oes dewis arall
- Ceisio cymeradwyaeth i gynyddu hyblygrwydd ynghylch cynhyrchu incwm ac adeiladu cyllid wrth gefn
- Lleihau cwmpas ein llythyr cylch gwaith
- Creu rhaglen i gyflawni'r newidiadau: Llywio ein Dyfodol
- With pace
- See it as an opportunity
- Projects that don't generate income or deliver the strategy will be stopped
- Seek investment for new income-generating activities
- Only use reserves as a last resort
- Seek approval to increase flexibility around generating income and building up reserves
- Reduce the scope of our remit letter
- Create a programme to deliver the changes: Shaping our Future

Sut rydyn ni am Lywio ein Dyfodol Approach to Shaping Our Future

Tudalen 34
Rhestr o pecyn

Incwm:

codi tâl, dulliau
masnachol a chodi arian

Income:

charging, commercial
and fundraising

AD a'r gweithlu:

polisiâu, trefniadau
cytundebol a
strwythurau

HR & Workforce:

policies, contractual
arrangements
& structures

Rhaglenni a gweithrediadau:

safleoedd/ystadau, oriau
agor, gweithgareddau i
ymwelwyr ac
effeithlonrwydd

Programmes & Operations:

sites/estate, opening
arrangements, visitor-facing
activities and efficiencies

Casgliadau:

caffael, benthyg,
ymchwil, storio a
chyfleoedd rhwng
casgliadau

Collections:

acquisitions, lending,
research, storage &
cross-collection
opportunities

Ein pwrpas:

caffael, benthyg, ymchwil, storio a chyfleoedd rhwng casgliadau

Purpose:

culture, values, brand & priorities

Egwyddorion / Principles

Tudalen y pecyn 35

- Canolbwyntio ar ein diben
- Lleihau mewn maint i gyflawni gwaith rhagorol
- Rhoi profiadau addysgol a phrofiadau i ymwelwyr drwy gasgliadau perthnasol
- Sicrhau cynaliadwyedd ariannol tymor hir
- Creu amgylchedd sy'n ystwyth o ran arferion, polisi a meddylfryd
- Bod yn amgueddfa 'genedlaethol' yng ngwir ystyr y gair
- 'Ei wneud unwaith ond ei wneud yn fawr'
- Lleihau'r angen am ddiswyddiadau
- Focus on purpose
- Reduce in size to deliver with excellence
- Provide learning and visitor experiences through relevant collections
- Deliver long term financial sustainability
- Create an environment that is agile in practice, policy and thinking
- Be a truly 'national' museum
- 'Do it once but do it big'
- Reduce the requirement for redundancies

Ymddygiad / Behaviours

Tudalen y pecyn 36

Cydweithio
Collaboration

Hyderus, dewr a
chreadigol
Bold, brave and
creative

Bod yn hael gyda'n
hasedau

Be generous with
our assets

Meddwl am y
tymor hir a
chanolbwynti
o ar y dyfodol

Think long-
term and
focus on the
future

Cadw ymwelwyr
ar flaen ein
meddwl

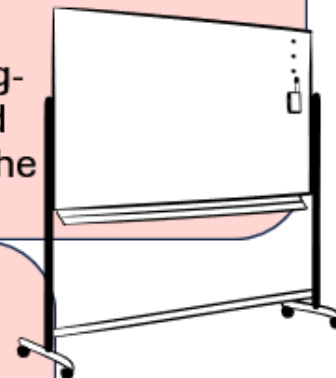
Keep visitors at
the forefront of
our thinking

Defnyddio data i
wthio
penderfyniadau

Use data to
drive decisions

Tryloywder a
hygrededd

Transparency &
Integrity

Amserlen / Timetable

Tudalen y pecyn 37

- Ailstrwythuro'r Uwch Dîm (wedi'i wneud)
- Sefydlu rhaglen 'Llywio ein Dyfodol' (wedi'i wneud)
- **Ionawr**
 - dadansoddiad o gyfleoedd i leihau costau a chynhyrchu incwm
 - cyfle agored ar gyfer ymddeoliad cynnar, diswyddo gwirfoddol
- **Chwefror**
 - adborth i staff ar ymarfer blaenoriaethu ac adolygu strwythurau staff
- Angen gweithredu'r rhan fwyaf o'r newidiadau erbyn 1 Ebrill
- Mae'n bosibl y bydd rhai mentrau tymor hirach yn cael eu datblygu drwy 2024 yn barod ar gyfer Ebrill 2025
- Senior Team Restructure (done)
- Establish 'Shaping our Future' Programme (done)
- **January**
 - analysis of cost reduction and income generation opportunities
 - open opportunity for early retirement, voluntary redundancy
- **February**
 - feedback to staff on prioritisation exercise and review of staff structures
- Majority of changes need to be implemented for April 1st
- Some longer-term initiatives may be developed through 2024 in time for April 2025

Strwythur Newydd / New Structure

Tudalen y pecyn 38

Cyfarwyddwr Cyllid ac
Adnoddau (i'w hysbysebu)

Director of Finance and
Resources (to be advertised)

Cyfarwyddwr Cysylltiadau a
Chyllido

Director of Relationships and
Funding

Cyfarwyddwr Casgliadau ac
Ymchwil

Director of Collections and
Research

Cyfarwyddwr Profiad, Addysg
ac Ymgysylltu

Director of Experience,
Learning and Engagement

Cyfarwyddwr Profiad,
Addysg ac Ymgysylltu

Director of Priority
Programmes

Cofiwch pam ein bod ni yma

Remember why we're here

- Ysbrydoli pawb i ddysgu a mwynhau drwy gasgliad cenedlaethol Cymru.
 - Mae'r casgliad cenedlaethol yn perthyn i bawb yng Nghymru. Mae'n adnodd i bobl ei archwilio, ei brofi a'i fwynhau yn eu cymunedau, yn ein teulu o amgueddfeydd a'n ddigidol. Mae'n cynrychioli ac yn dathlu celf, hanes, gwyddoniaeth a diwylliannau amrywiol Cymru.
- Inspire learning and enjoyment for everyone through the national collection of Wales.
 - The national collection belongs to everyone in Wales. It is a resource for people to explore, enjoy and experience in their own communities, in our family of museums and digitally. It represents and celebrates art, history, science and the diverse cultures of Wales.

AMGUEDDFA CYMRU

Voluntary Severance Scheme

Outline	Page 3
Process	Page 3
Application form VS1	Page 5
Questions and Answers	Page 6 - 7
Consideration of application VS2	Page 8 - 9

Voluntary Severance scheme

Due to budgetary pressures, Amgueddfa Cymru is currently contemplating redundancies. As a result, we are asking employees to consider whether they would like to volunteer to be considered for voluntary severance.

Employees who volunteer and are accepted for redundancy will be paid notice or required to work, and for those with over two years' service, they will receive one month's pay for every year of service, up to a maximum of 12 months.

As additional compensation, those volunteering will receive a further two months' pay as loss of office compensation.

Those above normal pensionable age (company pension age as specified in pension rules) will be paid notice or required to work their notice period. Additionally, those with over 2 years' service will receive one months' pay for every year of service up to a maximum of six months and months an additional 2 months compensation.

Those with less than two years' service will receive five weeks' notice, and one month for each year served and an additional one month's pay as loss of office compensation.

The process

The application window is open for 30 calendar days from 12 February 2024. A panel will review applications and consider if appropriate to accept the application or reject this on the grounds of:

- Key skills
- Knowledge
- Ability to reduce this area of work
- Opportunity to change, modernize or reduce the role

If, following voluntary severance, compulsory redundancies are necessary, we shall commence the consultation process with affected staff. However, as a first step, Amgueddfa Cymru would like to invite employees to consider if they wish to apply for voluntary severance.

The terms available to those with two years' service or more, who apply and are accepted for voluntary Severance are:

- 3-months' notice and for those with over two years' service, they will receive one month's pay for every year of service, up to a maximum of 12 months. This includes the statutory redundancy payment and an element of ex-gratia. They will receive an additional payment equivalent to 2 months pay as compensation.
- The first £30K of any redundancy payment is exempt from tax and NI. Notice and holiday payments are subject to normal tax and NI deductions.
- If you wish to be considered, you should apply using the [voluntary redundancy form](#) below and return it to HR@museumwales.ac.uk

- Those with less than two years' service will receive five weeks' notice, and one month for each year served and an additional one month's pay as loss of office compensation.
- Those above normal pensionable age (company pension age as specified in pension rules) will be paid notice or required to work their notice period. Additionally, those above normal pensionable age with over 2 years' service will receive one months' pay for every year of service up to a maximum of six months and months an additional 2 months compensation.

You should be aware that Amgueddfa Cymru reserves the right to decide whether to accept an employee's application for Voluntary Severance.

Any applications for voluntary severance are considered on an individual basis to determine if the application is supported, deferred or rejected.

After that process is concluded we will consider whether or not it is necessary to proceed with compulsory redundancies.

If you have any queries or need help or support, please do not hesitate to speak to your line manager or a member of the HR team.

We also have our employee assistance programme, which is provided by Vivup, who can provide counselling and advice. Their contact details are:

- <https://nmwales.yourcarewellbeing.net>
- 0800 023 9387

Application Form VS1

Application to be considered for voluntary severance

I [Employee Name]_____, holding the position of

[Job Title]_____, at Grade _____

Employee Number _____ wish to be considered for voluntary severance.

I understand that Amgueddfa Cymru - Museum Wales is not obliged to accept my application for voluntary severance.

No duress or coercion has been placed on me in making this application.

Other information to consider

Signed _____ Dated _____

Q & A

Scope & Eligibility

How will I know if I am eligible to apply for voluntary severance?

You will be advised through the consultation process. However, each request is considered on an individual basis.

I am employed on a fixed term contract. Can I apply for voluntary severance?

Yes, assuming you have accrued the required 2 years' service, the fact that your contract is not permanent will not prevent you from applying for voluntary severance.

I know I meet the eligibility criteria for voluntary severance, but I am currently on maternity leave from my post. Can I still apply for voluntary severance?

A Yes, as long as you meet the criteria, the fact that you are currently on maternity leave does not prevent you from making an application for voluntary severance.

I am currently working on a flexible retirement arrangement. Can I apply for voluntary severance?

Yes, as long as you meet the criteria for voluntary severance.

Is there an upper age limit to applying for voluntary severance?

No.

I am currently seconded from one post to another. If I apply for severance, which post will I be made redundant from?

If you are seconded to a different post and you apply for voluntary severance, it must be possible to release you from both your seconded and substantive posts in order to approve your application. You cannot apply for severance from your substantive post and then remain in your seconded post – if your application for voluntary severance is approved, you will no longer be employed by Amgueddfa Cymru in either role.

Making (and withdrawing) an application

I wish to apply for voluntary Severance. Is it sufficient to send an e-mail to the HR team to express my interest?

No, if you wish to apply for voluntary Severance you need to complete the above [voluntary severance application form](#).

How long will it take to receive confirmation of my voluntary severance?

This may vary. It is dependant on how many applications we receive. We are aiming to spend a week considering the applications once the scheme has closed.

What is the application process

You should fill in the above [voluntary severance form](#) within the time window which closes on 14 March 2024. We will then convene a panel of Directors to consider the applications and determine if they can support the application. If they cannot support the application, they will outline why they cannot.

HR will then be notified, and they will write to each applicant with the outcome to their home address. You will be required to confirm you still wish to pursue this route and sign the letter and return it, if you are approved. We will also provide a termination date.

If you are **not approved**, we will outline the reasons why in writing and send this to your home address.

Where an application for voluntary severance is not progressed or approved there is no right to appeal against this decision

If I make an application, at what point can I no longer withdraw from the scheme

If your application is approved your letter will outline your proposed termination date and your Severance payment. You will be expected to return a signed copy of the letter accepting the terms. Once this is received you will not be able to withdraw your request.

Will I be able to rejoin the museum after severance if a suitable post is advertised

No, you will not be able to be considered for reemployment for at least 24 months.

Is the Severance payment taxed?

Under normal circumstances, severance payments are not liable to tax if they do not exceed £30,000.

Consideration of application form VS2

Voluntary Severance/Early Retirement Panel Decision Form

Name		Site	
Division		Date VS is effective	
Job Title		Grade	

Panel considerations	
Has the post been identified as potentially redundant	
Can the post be deleted permanently	
Can the skills, experience and knowledge be easily replaced by other employees within the Museum without causing significant impact	
Can the post be potentially covered by another employee whose role may be at risk of redundancy	
Can the activities be absorbed by lower grades if the role was deconstructed	
Training implications – is upskilling of other staff required as a result of this role going.	
Will any required deliverables be impacted	

	Yr 1	Yr 2	Yr 3
Salary saving			
Cost of Severance			
Pension cost (if applicable)			
Gross Saving			
Salary/grade of new post holder (if applicable)			
Training costs			
Net cost saving			

Justification

Provide reasons for accepting/rejecting/deferring (examples- cost, essential service, skills, knowledge)

Any other comments/factors to be considered

Recommendation (please circle)		ACCEPT / REJECT
Signed		Date

Guidelines for Assessing Voluntary Severance Applications

The following guidelines are designed to assist in evaluating applications for voluntary severance. Each application should be considered based on its impact on Amgueddfa's strategic objectives, core purpose, operational efficiency, and future sustainability. Decision makers are required to use these criteria as a framework for informed decision-making.

1. Alignment with Strategic Goals and Business Needs

Key Question: Does the role directly support our strategic objectives and is it critical to our current and future business needs?

Yes: The role is integral to delivering on strategic goals or is directly tied to essential operations.

- Consider retaining the position but explore potential efficiencies and requirements to modernise.

No: The role may be peripheral to current strategic priorities or business objectives.

- Consider whether the position can be eliminated or modified without a negative impact on the organization.

Actions:

- Identify if the role is critical to core functions or whether the work can be redistributed.

2. Appropriate Grade Level and Scope of Responsibilities

Key Question: Is the role operating at the correct level with the appropriate responsibilities, or can it be modernised to enhance efficiency and effectiveness?

Yes: The role aligns with its intended level, with responsibilities matching current/future operational needs.

- Explore if minor adjustments could improve efficiency.

No: The role could be modernised, consolidated with other functions, or responsibilities may no longer be aligned with business priorities.

- Consider updating or restructuring the position to increase efficiency or adapt to new business models.

Actions:

- Evaluate whether the responsibilities are current, relevant, and reflect organisational priorities.
- Assess whether technological advancements or restructuring could streamline the role or remove the need.

3. Relevance and Need for Significant Change

Key Question: Is the role no longer relevant or requiring such significant change that the current post holder would be at risk of redundancy?

Yes: The position is outdated, irrelevant to the organisation's future direction, or priorities and / or requires fundamental changes that could lead to redundancy.

- Consider approving voluntary severance to support organisational restructuring.

No: The role is still relevant, and minor adjustments are sufficient to align with the organisation's evolving needs.

- Explore options for modifying the individuals' responsibilities. If the core competencies are not held then consider approving VS.

Actions:

- Assess whether the position is likely to become redundant due to shifts in strategy, technology, or operational priorities.
- Consider if a new role is required and can be funded by the deletion of the existing role.

Additional Considerations

- **Impact on Teams:** Evaluate how removing the position would impact team performance and overall business operations.
- **Cost-Benefit Analysis:** Weigh the financial implications of voluntary severance against potential long-term benefits, such as efficiency and cost savings.
- **Succession Planning:** Consider whether the post holder's departure would create a gap in leadership or expertise that needs to be filled.

Conclusion: When assessing voluntary severance applications, managers should prioritise roles that are misaligned with strategic goals, outdated, or could be modernised. Roles that are critical to the organisation's future success should be evaluated for potential improvements rather than immediate elimination. These decisions will help streamline operations while supporting the overall restructuring and modernisation of the organisation.

Voluntary Severance FAQs

Voluntary Severance Eligibility

Who can apply for voluntary severance?

The Voluntary Severance Scheme is open to all staff to apply in order to be considered, although it is not guaranteed that applications will be accepted. We will consider many factors including how many applications we receive and the cost that may be associated

Those with less than 2 years' service are eligible for a separate entitlement (see scheme rules).

Can I apply if I have already resigned, or given notice of intention to leave Amgueddfa?

No. If members of staff have given notice of their intention to leave and that has been accepted by Amgueddfa, they will not be accepted for voluntary severance.

Can I apply if I am on extended leave from Amgueddfa, for example on maternity, paternity, or adoption leave?

Individuals are still eligible to apply for voluntary severance if they are on maternity leave/parental leave/Adoption or extended leave

Voluntary Severance Applications

When will the Voluntary Severance Scheme open?

The scheme opened on 9th January 2024 for some groups and 12th for all staff .

When will the scheme close?

The scheme will close two weeks after opening, although consultations with those submitting applications will continue.

If I am interested, how do I find out more about voluntary severance and apply?

Staff who wish to apply can receive details of the scheme and how they can apply set out in the scheme rules ([link](#)). Staff can also discuss this confidentially with their line manager, or their HR Business Partner. If individuals have been informed that they are not eligible to apply, they will be unable to apply for voluntary severance.

If I apply, am I guaranteed voluntary severance?

No. Applications will be considered on the basis of Amgueddfa future requirements. This means that where an individual holds a critical skill or the loss of this person would impact on the ability to deliver core activity, the museum is likely to decline the application.

If I take voluntary severance, can I work for Amgueddfa Cymru in the future?

Colleagues who leave through voluntary severance will not be eligible to re-join the museum, in any paid capacity directly or indirectly (including agency or casual work) for a period of at least 24 months from the agreed leaving date. Any exceptions to this would need Board approval.

How will applications for the Voluntary Severance Scheme be considered?

Applications for voluntary severance will be considered on the basis of future needs, the skills and experience of the individual and/or whether the loss of an individual or role would impact on the ability to deliver core activity. A panel of senior managers will consider each application and assess on the criteria identified above.

How will I find out if my application has been successful?

Applications will generally be considered after the closing date on 26 January 2024, however, we will continue to discuss with individuals their application. VS will not be effective until after consultations have concluded, however, in some cases it may be possible to inform staff of the outcome of their application before this date.

What if I am unhappy with the outcome of my application?

If individuals are unhappy with the outcome of their application, they should discuss this with their HR Business partner. There is however no right of appeal against the decision.

At what point is the calculation for voluntary severance made?

The voluntary severance calculation is based on the contract of employment applicable at the planned termination date. Agreements will take into consideration annual increases, if these become applicable before a termination date. In all cases the drawing up of the agreement takes into account the circumstances of the applicant.

What is a Settlement Agreement?

A Settlement Agreement is an individual legal agreement made between the museum and an employee, setting out the terms of voluntary severance. It includes details such as the payments due and the agreed leaving date as well as confirming that the individual accepts the severance arrangements. Employees will need to seek legal advice before signing a Settlement Agreement. The amount provided for this advice, is up to £350 (plus VAT), and will only be paid by the museum once the Agreement has been signed. Trade Union representatives are often able to provide this legal advice. You should speak with your Trade Union representative to find out if this is possible.

What information do I need to include in the applicant's comments section of the VS application?

There is no requirement to provide comments in this section unless individuals would like to offer further supporting or contextual information about the reasons for their application. Information provided may be taken into account when applications are considered.

If I apply for VS but my application is unsuccessful, how will this affect my career prospects?

Any application made and not taken forward will have no impact on an individual's career. You have simply sought to exercise your right to apply for VS and there will be no negative impact on future career prospects. Your application will be kept confidential and shared only with decision making panels and HR colleagues who are managing the VS process.

I have applied for voluntary severance on a previous occasion, but my application was turned down. Does this mean that I will be turned down if I apply this time?

No. The circumstances surrounding each VS scheme are different and can change with time – just because you have been turned down on a previous occasion, it doesn't mean your application won't be successful this time. Applications will be considered on the basis of operational requirements, whether the skills, knowledge and/or experience of individual applicants should be retained by the Amgueddfa, and the potential costs to the Amgueddfa of accepting or rejecting individual applications.

If I apply for VS or express an interest and am accepted, can I then change my mind and withdraw my application before the settlement agreement is signed?

Yes, you will have an opportunity to discuss with your advisor to determine if you wish to proceed. Once the settlement agreement is signed you will not be able to withdraw your application.

What are the terms of the scheme?

The parameters of the voluntary severance package are as follows:

- Notice periods will either be worked, payment made in lieu of notice, or a combination of the two, as determined by the Amgueddfa
- Given that VS applications are at the request of the employee, the Amgueddfa will not consent to payment of any additional pension costs, or enhancement of pension benefits
- All Voluntary Severance payments will be paid inclusive of statutory redundancy provisions and will be subject to HMRC rules.
- All successful applicants will be required to enter into a legally binding settlement agreement with the Amgueddfa.

Will my severance payment be subject to any deductions?

The first £30,000 of your severance payment will not be subject to tax, National Insurance or pension deductions. Any amount over £30,000 will be subject to tax and National Insurance deductions, but not pension deductions. All payments as 'pay in lieu of notice' will be subject to tax and National Insurance deductions.

Will I be required to work my notice period? If not, what happens to my pay in lieu of notice and will it be taxed?

Individuals who leave on VS will either work their notice period or be paid in lieu of notice.

Each individual's contractual notice period is determined by the Amgueddfa terms and conditions of employment. Your notice (subject to successful application and offer of VS) will be provided to you by the Amgueddfa once a settlement agreement is completed, or when the decision to accept your application is formally confirmed in writing from HR

The notice period you are available to work will be the time between the date notice is served to you, and your leaving date. For the remainder of your notice period, you will be paid in lieu of notice. This element of your payment will be subject to the usual tax and National Insurance (NI) deductions as required by HMRC.

Would any future compulsory redundancy payment include pay in lieu of notice, or would I be expected to complete my notice period?

Compulsory redundancy payments are not inclusive of notice pay. In a compulsory redundancy situation, colleagues would either work their notice period or be paid in lieu.

Voluntary Severance - Next Steps

What will happen if there is insufficient take-up of the Voluntary Severance Scheme?

If there is insufficient take-up of the Voluntary Severance Scheme, then subject to consultation and in line with the principles agreed between the Amgueddfa and the trade unions, we will then consider the need to move to compulsory redundancy.

Am I entitled to a reference if I take voluntary severance?

Yes. If you require a reference for future employment, please advise HR when applying for voluntary severance. HR will provide a standard employment reference, as part of the Settlement Agreement, detailing length of service, posts held and key responsibilities.

Can I keep or purchase my Amgueddfa IT equipment?

No. IT policy and guidelines clearly state that all Amgueddfa devices must be returned. You can see full information at the [Link](#)
What outplacement support is available if I take VS?

Amgueddfa will offer all staff who accept VS the following:

- support in compiling CV's,
- counselling support via Vivup and Health Assured
- We will also be working with the job centre and other agencies to ensure we share opportunities
- Provide information on the React Plus [ReAct Plus | Working Wales \(gov.wales\)](#) for details of scheme or [Contact Us | Working Wales \(gov.wales\)](#) for appointments.
- Pensions and financial planning course

If I have questions, who should I contact

You should contact HR@museumwales.ac.uk who will arrange to either speak with you, put you in contact with the appropriate person to answer your questions or write to you with the answers you requested.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
1 Capital Quarter
Stryd Tyndall
Caerdydd, CF10 4BZ

9 Hydref 2024

Annwyl Mr Crompton

Diolch am eich adroddiad ar Lywodraethu Awdurdodau Tân ac Achub a gyhoeddwyd ar 10 Medi.

Atodir y Ffurflen Ymateb Rheolaethol wedi'i chwblhau sy'n dangos ein bod yn derbyn yn llawn yr argymhelliad y mae Archwilio Cymru wedi'i wneud i Lywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi ymgysylltu rhywfaint ag Awdurdodau Lleol, Cadeiryddion yr Awdurdodau Tân Achub a Chomisiynwyr GTADC ar ddiwygio trefniadau llywodraethu'r Gwasanaeth Tân ac Achub ac rydym yn ystyried yr adborth a gawsom. Rydym yn bwriadu ymgysylltu ymhellach â rhanddeiliaid yn ystod y misoedd nesaf i lywio ein cynigion ymgynghori cyn cynnal ymgynghoriad ffurfiol yn 2025. Yn dilyn yr ymgynghoriad rydym yn bwriadu gwneud y newidiadau angenrheidiol i ddeddfwriaeth yn 2026 a gweithredu trefniadau llywodraethu newydd ar ôl hynny.

Elfen allweddol o'n hystyriaethau yw sicrhau bod gan aelodau'r Awdurdod Tân ac Achub y sgiliau, yr wybodaeth a'r arbenigedd priodol i ymgymryd â'r rôl, a bod trefniadau ar waith i adolygu hyn. Byddwn hefyd yn cynnwys yn ein hystyriaethau yr argymhellion a wnaed gan Bwyllgor Cydraddoldeb a Chyfiawnder Cymdeithasol y Senedd yn eu hadroddiad "Seinio'r Larwm".

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddwn yn rhannu ein cynigion manylach â chi maes o law.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sioned', followed by a long, horizontal, slightly curved line.

Sioned Evans,
Cyfarwyddwr Cyffredinol, Grŵp Addysg, Diwylliant a'r Gymraeg
Director General, Education, Culture and Welsh Language Group

Ffurflen ymateb rheolaethol

Teitl adroddiad: Llywodraethu Awdurdodau Tân ac Achub

Dyddiad cwblhau: [dyddiad]

Cyfeirnod y ddogfen: Llywodraethu Awdurdodau Tân ac Achub | Audit Wales

Tudalen y pecyn 60

Cyf	Argymhelliad	Ymateb rheolaethol	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol (teitl)
		Nodwch yma sylwadau perthnasol am ba weithredoedd sydd wedi'u cynllunio mewn ymateb i'r argymhellion	Nodwch erbyn pryd bydd y gweithredoedd a gynllunnir wedi'u cwblhau	
A1	Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn adolygu'r model llywodraethu er mwyn sicrhau bod: - aelodaeth awdurdodau tân ac achub yn sicrhau gwybodaeth, arbenigedd ac amrywiaeth briodol i gyflawni eu rolau llywodraethu yn effeithiol; a - trefniadau atebolrwydd clir i werthuso cyfraniad aelodau ATA yn rheolaidd.	Rydym yn derbyn yr argymhelliad. Mae Llywodraeth Cymru yn datblygu cynigion ar gyfer trefniadau llywodraethu newydd ar gyfer y Gwasanaeth Tân ac Achub yng Nghymru ac yn bwriadu ymgynghori ar y rhain yn 2025, gyda'r nod o gyflwyno is-ddeddfwriaeth ddiwygiedig yn 2026. Bydd y cynigion yn cwmpasu'n llawn yr argymhelliad a wnaed gan Archwilio Cymru ynghylch aelodaeth yr Awdurdod Tân ac Achub.	2025 - Ymgynghoriad ar gynigion ar gyfer diwygio trefniadau llywodraethu'r Gwasanaeth Tân ac Achub 2026 – Cyflwyno is-ddeddfwriaeth	Dirprwy Gyfarwyddwr, yr Is-adran Diogelwch Cymunedol

Diogelwch Adeiladau yng Nghymru

Ymateb Llywodraeth Cymru i ystyriaeth y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus

03/10/2024

Crynodeb

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ar ddiogelwch adeiladau yng Nghymru, sy'n codi cyfres o faterion sy'n haeddu archwiliad a myfyrio pellach gan Lywodraeth Cymru. Fe wnaethon nhw gyfres o argymhellion i Lywodraeth Cymru eu hystyried. Y ddogfen hon yw ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion hynny.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad.....	3
2.	Argymhelliad 1	4
3.	Argymhelliad 2.....	5
4.	Argymhelliad 3.....	6
5.	Argymhelliad 4.....	7
6.	Argymhelliad 5	8
7.	Argymhelliad 6	9
8.	Argymhelliad 7.....	10

1. Cyflwyniad

Gwnaeth y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus saith argymhelliad yn yr adroddiad.

1. Mae Llywodraeth Cymru yn diolch i'r Pwyllgor am graffu ar adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ar Ddiogelwch Adeiladau yng Nghymru. Mae'r argymhellion wedi cael eu hystyried gyda'r holl argymhellion naill ai'n cael eu derbyn neu eu derbyn mewn egwyddor i dderbyn pob un. Mae'r ymateb manwl isod.
2. Hoffai Llywodraeth Cymru nodi hefyd ers cyhoeddi'r adroddiad hwn a'r sesiwn graffu bod adroddiad pellach wedi'i lunio ar ganfyddiadau Ymchwiliad Tŵr Grenfell ac felly bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried y canfyddiadau hyn wrth gynnig camau gweithredu yn y maes hwn yn y dyfodol.

2. Argymhelliad 1

Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu cynllun cenedlaethol ar gyfer y gweithlu diogelwch adeiladau sydd wedi'i godeiddio mewn dogfen sy'n egluro ei nod a'i dyheadau ar gyfer y sector Dylid rhannu copi o'r cynllun cenedlaethol ar gyfer y gweithlu diogelwch adeiladau hwn gyda'r Pwyllgor, pan fydd ar gael.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Rheoli Adeiladu Awdurdodau Lleol (LABC) a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) i ddatblygu cynllun ar gyfer y gweithlu. Bydd y cynllun yn cael ei rannu gyda PAPAC unwaith y bydd wedi'i gwblhau.

3. Argymhelliad 2

Dylid rhannu manylion am unrhyw gyllid cyfatebol pellach ar gyfer recriwtio hyfforddeion ar gyfer 2024-25, a thu hwnt, gyda'r Pwyllgor, ynghyd â manylion am y dull sy'n cael ei ddefnyddio gan Lywodraeth Cymru i sicrhau bod hyfforddeion yn aros o fewn y diwydiant ar ôl cwblhau eu hyfforddiant.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda LABC i sefydlu faint o hyfforddeion fyddai eu hangen i fodloni gofynion gweithlu'r awdurdodau lleol dros y blynyddoedd nesaf (gweler yr ymateb i Argymhelliad 1).

Rydym mewn trafodaethau rheolaidd gyda LABC, i ddeall y cymhellion y maent wedi'u datblygu o fewn y contractau hyfforddi i annog hyfforddeion i aros. Bydd manylion y gwaith hwn ac unrhyw arian cyfatebol yn cael eu rhoi i'r Pwyllgor unwaith y bydd wedi'i gwblhau.

4. Argymhelliad 3

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda rhanddeiliaid yn y sector rheolaeth adeiladu i roi cynllun cenedlaethol ar waith ar gyfer recriwtio hyfforddeion a phrentisiaid, er mwyn sicrhau dull gweithredu cyson ledled Cymru. Gallai'r cynllun cenedlaethol hwn gael ei gydlynw gan Lywodraeth Cymru a'i ategu gan y cynllun cenedlaethol ar gyfer y gweithlu diogelwch adeiladau.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu â LABC ac ABCA (Y Gymdeithas Cymeradwywyr Rheolaeth Adeiladu), a rhanddeiliaid perthnasol i fwrw ymlaen â hyn gan y bydd yn gofyn am ymdrech gydgysylltiedig gan yr holl gyrff perthnasol.

Bydd y prosiect hwn yn cael ei ddatblygu ochr yn ochr â'r cynllun ar gyfer y gweithlu.

5. Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn gofyn i unrhyw waith sy'n ymwneud â modelau cydweithio, gan gynnwys hybiau rhanbarthol gan Lywodraeth Cymru, Rheoli Adeiladu Awdurdodau Lleol a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, gael ei rannu gyda ni, unwaith y bydd ar gael. Pan anfonir hwn, hoffai'r Pwyllgor hefyd ddysgu mwy am sut y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gweithredu unrhyw gynigion sydd wedi'u cynnwys yn allbwn y gwaith hwnnw

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda LABC i lunio adroddiad yn amlinellu opsiynau ar gyfer rhanbartholi'r gwasanaeth rheolaeth adeiladu yng Nghymru. Bydd hyn yn rhan o'r sgysiau pellach mewn perthynas â rhanbartholi a gynhelir rhwng Llywodraeth Cymru a CLILC.

6. Argymhelliad 5

Dylid rhannu canlyniad yr adolygiad o'r farchnad gymysg gyda'r Pwyllgor unwaith y bydd ar gael, ynghyd â datganiad o fwriad gan Lywodraeth Cymru am unrhyw newidiadau a diwygiadau canlyniadol yr hoffai eu gwneud i'r system. Dylid ystyried hefyd a yw model hybiau tebyg i'r Alban, naill ai fel rhan o ddull marchnad gymysg neu ddull awdurdod lleol, yn fuddiol ac a ellid ei weithredu yng Nghymru

Ymateb: Derbyn

Yn ogystal ag Argymhelliad 5, mae Ymchwiliad Tŵr Grenfell: Adroddiad Cam 2 yn argymhell bod y llywodraeth yn penodi panel annibynnol i ystyried a yw er budd y cyhoedd i swyddogaethau rheolaeth adeiladu gael eu cyflawni gan y rhai sydd â diddordeb masnachol yn y broses.

Mae'r ddau argymhelliad yn ystyried priodoldeb dull marchnad gymysg o reolaeth adeiladu, a byddwn yn gweithio gyda Llywodraeth y DU a rhanddeiliaid allweddol i nodi'r ffordd fwyaf priodol o fynd i'r afael â'r ddau argymhelliad.

Byddai angen i iteriadau pellach o'r cynllun ar gyfer y gweithlu yn y dyfodol ystyried unrhyw benderfyniadau a wneir yn dilyn casgliad yr adolygiad o'r farchnad gymysg.

Bydd canlyniadau unrhyw adolygiad o'r farchnad gymysg yn cael eu rhannu gyda'r Pwyllgor unwaith y byddant ar gael.

7. Argymhelliad 6

Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda Chynghorau Cymru i werthuso eu prosesau pennu ffioedd, er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn â Rheoliadau Adeiladu (Taliadau Awdurdodau Lleol) 2010, yn ogystal â chanllawiau'r Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth, yn sgil casgliad yr Archwilydd Cyffredinol. Dylid rhannu gwybodaeth am unrhyw waith yn y maes hwn â'r Pwyllgor.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Bydd Llywodraeth Cymru yn ymgysylltu ac yn cyfathrebu â'r awdurdodau lleol i'w hatgoffa o'u rhwymedigaethau ariannol wrth gydymffurfio â Rheoliadau Adeiladu (Taliadau Awdurdodau Lleol) 2010.

8. Argymhelliad 7

Dylai Llywodraeth Cymru fonitro'r broses o weithredu'r fframwaith perfformiad cenedlaethol ar gyfer rheolaeth adeiladu a gwasanaethau diogelwch adeiladau ac adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar hyn ddechrau 2025.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynllunio fframwaith monitro a safonau ond nid ydynt eto wedi dechrau monitro timau rheolaeth adeiladu Awdurdodau Lleol. Disgwylir i hyn ddechrau yn ystod 2025.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus
Papur Tystiolaeth ar Benodiadau Cyhoeddus
17 Hydref 2024

Penodiadau Cyhoeddus yng Nghymru

Mae penodiadau cyhoeddus yng Nghymru yn cyfeirio at swyddi ar fyrddau a phwyllgorau Cyrff Cyhoeddus sy'n chwarae rhan hollbwysig yn y gwaith o lywodraethu a goruchwyllo amrywiol sefydliadau a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Mae'r penodiadau hyn yn cael eu gwneud gan Weinidogion Cymru neu ar eu rhan.

Cyrff Cyhoeddus sy'n cael eu Rheoleiddio ac sydd ddim yn cael eu Rheoleiddio

Gyda golwg ar benodiadau, mae Cyrff Cyhoeddus yng Nghymru yn perthyn i un o ddau gategori, cyrff sy'n cael eu rheoleiddio a chyrff sydd ddim yn cael eu rheoleiddio.

- Y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus sy'n goruchwyllo'r broses ar gyfer Cyrff Cyhoeddus sy'n cael eu Rheoleiddio. Rhaid i'r broses benodi ar gyfer y rolau hyn ddilyn y Cod Llywodraethu ar Benodiadau Cyhoeddus, sy'n cynnwys prosesau recriwtio tryloyw, paneli annibynnol, ac adroddiadau cyhoeddus ar y broses benodi.
- Nid yw Cyrff Cyhoeddus nad ydynt yn cael eu Rheoleiddio yn dod o dan gylch gwaith y Comisiynydd a gallant fod â lefelau gwahanol o graffu. Er bod Llywodraeth Cymru yn dal i geisio dilyn egwyddorion tegwch a theilyngdod, gall y prosesau ar gyfer y penodiadau hyn fod yn llai ffurfiol, ac mae mwy o hyblygrwydd o ran sut maen nhw'n cael eu rheoli.

Mae Gweinidogion Cymru yn gyfrifol am wneud penodiadau i 48 o gyrff cyhoeddus sy'n cael eu rheoleiddio yng Nghymru a nodir yn y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Yn dilyn cyngor gan swyddogion, mae Gweinidogion Cymru yn penderfynu pa Gyrff Cyhoeddus y dylid eu rhestru ar y Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor. Mae gan Gyrff Cyhoeddus sy'n cael eu Rheoleiddio ddyletswydd gyfreithiol i ddilyn y Cod Ymarfer ar Benodiadau Cyhoeddus a bydd y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus yn craffu arnynt. Fodd bynnag, Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am graffu ac atebolrwydd am berfformiad ein Cyrff Cyhoeddus.

Mae Gweinidogion Cymru yn gyfrifol am benodi i 52 o gyrff heb eu rheoleiddio sy'n glynu'n wirfoddol wrth y Cod Llywodraethu ar Benodiadau Cyhoeddus. Mae'r rhain yn cynnwys byrddau cynghori, pwyllgorau a byrddau diwydiant a diogelu. Caiff Gweinidogion benodi i grwpiau anffurfiol eraill megis grwpiau cynghori, gorchwyl a gorffen bach sy'n bwnc-benodol.

Y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus

Mae'r Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus, Syr William Shawcross CVO, yn goruchwyllo'r penodiadau a wneir i dros 300 o gyrff cyhoeddus sy'n cael eu rheoleiddio gan weinidogion yn Whitehall a 48 gan Lywodraeth Cymru.

Mae manylion y cyrff cyhoeddus hyn yn y Cyfrin Gyngor, [Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor](#).

Mae'r Comisiynydd yn rhoi sicrwydd bod penodiadau cyhoeddus yn cael eu gwneud yn unol â'r 'Cod Llywodraethu ar Benodiadau Cyhoeddus'. Mae'r cod hwn yn nodi'r egwyddorion a'r prosesau y mae'n rhaid eu dilyn, gan gynnwys gofynion ar gyfer cystadleuaeth agored a phenodi ar sail tegwch a theilyngdod.

Mae rôl y Comisiynydd yn canolbwyntio'n bennaf ar gydymffurfiaeth ac mae adrannau unigol y llywodraeth yn gyfrifol am wella amrywiaeth mewn penodiadau cyhoeddus.

Roedd y Comisiynydd wedi dweud wrth y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus bod y 'cyswllt (gan Lywodraeth Cymru) yn anghymesur' i nifer y penodiadau a wneir yng Nghymru. Yn 2023, fe wnaethom ddweud bod prosesau wedi gwella, ac mae hyn wedi parhau yn 2024 gyda lefel y cyswllt nawr yn cael ei phennu gan ofynion y Cod. Mae'r Comisiynydd wedi gofyn am gyfarfod cychwynnol gyda'r Prif Weinidog.

Y Tîm Penodiadau Cyhoeddus

Mae'r Tîm Penodiadau Cyhoeddus newydd symud o is-adran y Prif Swyddog Diogelwch i'r Hwb Adnoddau Arbenigol newydd. Mae'r Hwb yn ganolfan ragoriaeth ar gyfer recriwtio yn y Gyfarwyddiaeth Pobl a Lleoedd. Y prif nod yw symleiddio'r broses o ddarparu gwasanaethau recriwtio ac adnoddau effeithiol ac effeithlon i'n cwsmeriaid a chysoni blaenoriaethau'r sefydliad i wella canlyniadau cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant.

Bydd yr Hwb yn gwella cydweithio ac yn ehangu'r sylfaen wybodaeth ar draws swyddogaethau, ac yn golygu bod modd rhannu arferion gorau a darparu datrysiadau arloesol. Bydd y gefnogaeth well yn creu amgylchedd gweithio mwy effeithiol ar yr un pryd â chyd-fynd â blaenoriaethau'r sefydliad.

Nifer y Penodiadau Cyhoeddus

Rhwng 17 Gorffennaf 2023 ac 16 Gorffennaf 2024, cyflwynodd y Tîm Penodiadau Cyhoeddus 40 ymgyrch recriwtio a arweiniodd at 52 penodiad newydd. Ar ben hynny, bu 21 o ailbenodiadau i 9 corff cyhoeddus a bwrdd iechyd.

O'r 40 ymgyrch, methodd 5 cynllun â phenodi ymgeisydd addas. Roedd adolygiad o'r cynlluniau wedi canfod mai'r ffactorau a gyfrannodd at hyn oedd lefel y tâl a oedd yn cael ei gynnig a gofynion cul iawn ar gyfer y rolau. O'r 5 cynllun, mae 3 bellach wedi'u llenwi drwy hysbyseb agored ac mae 2 wedi'u dal yn ôl.

Cyflawni Blaenoriaethau

Casglu Data

Mae ein system recriwtio ar-lein newydd, Cais, yn casglu amrywiaeth o setiau data gwahanol sy'n ein galluogi i ddatblygu gwaelodlin gadarn i lywio ein dull o wella amrywiaeth yn ein penodiadau cyhoeddus yn y dyfodol. Mae'r meysydd data yn cynnwys rhywedd, ethnigrwydd, sgiliau iaith Gymraeg, codau post, statws economaidd-gymdeithasol, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, oedran, anabledd.

Canlyniadau Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Mae dadansoddiad cychwynnol ar gael yn **Atodiad A** o'r data cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant a gedwir ar Cais.

Dylid bod yn ofalus gan fod y niferoedd yn seiliedig ar geisiadau ac nid ymgeiswyr unigol. Mae'n bosibl felly bod rhai ymgeiswyr wedi gwneud cais am fwy nag un hysbyseb, a byddai pob cais yn cael ei gyfrif ar wahân. Mae'n bwysig nodi hefyd bod rhai o'r niferoedd sydd wedi'u cynnwys yn fach, yn enwedig mewn perthynas â'r rhai a benodwyd ac â rhai grwpiau lleiafrifol.

Mae'r data a gasglwyd ar y 48 penodiad cyhoeddus a oedd yn cael eu **rheoleiddio** ar gyfer y cyfnod 17 Gorffennaf 2023 i 16 Gorffennaf 2024 yn dangos:

- **Rhywedd:** Roedd cyfradd llwyddo menywod yn uwch na dynion, gyda 60.0% o'r rhai a benodwyd yn fenywod, er bod dynion yn 49.1% o'r ymgeiswyr.
- **Ethnigrwydd:** Roedd ymgeiswyr Du, Asiaidd ac Ethnig Lleiafrifol yn cynrychioli 22.3% o'r ceisiadau a 20.0% o'r penodiadau.
- **Anabledd:** Roedd ymgeiswyr anabl (18.9%) yn cael eu tangynrychioli ymysg y rhai a gafodd eu penodi (10.9%).
- **Cyfeiriadedd Rhywiol:** Roedd ymgeiswyr â chyfeiriadedd rhywiol lleiafrifol yn cynrychioli 9.2% o'r ceisiadau, a 9.1% o'r rhai a gafodd eu penodi, sy'n cyd-fynd ag ystadegau'r boblogaeth (7.6%).
- **Y Gymraeg:** Roedd cyfradd llwyddo ymgeiswyr a oedd yn meddu ar sgiliau Cymraeg uwch yn uwch na'r rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg, gyda 27.3% o'r rhai a benodwyd yn siaradwyr uwch.
- **Cynrychiolaeth Ranbarthol:** Roedd y gyfran uchaf o geisiadau yn dod o Dde-ddwyrain Cymru (42.7%) ac roeddent yn cynrychioli 56.4% o'r rhai a benodwyd.
- **Oed:** Roedd cyfran uchaf yr ymgeiswyr a'r rhai a benodwyd yn 40-64 oed, gan gynrychioli 70.9% o'r rhai a benodwyd.
- **Cefndir Economaidd-gymdeithasol:** Roedd 41.8% o'r rhai a benodwyd yn ymgeiswyr o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is

Rhaglenni Hyfforddi'r Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant

Ym mis Medi 2023, daeth Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am raglen hyfforddi'r strategaeth amrywiaeth a chynhwysiant yn lle Chwarae Teg. Penodwyd y contractwyr Deep Insight ac Afallen i greu consortïwm i ddarparu gweddill y rhaglen.

Rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2024, darparodd ‘Gonsortiw Deep Insight’ y rhaglenni hyfforddi a restrir isod i bobl anabl a phobl o gefndiroedd ethnig lleiafrifol y nodwyd eu bod yn arweinwyr y dyfodol, gyda’r nod o greu cyflenwad cadarn o aelodau bwrdd. Roedd pumdeg pump o bobl wedi cymryd rhan yn yr hyfforddiant ar draws y tair rhaglen wahanol:

- Arweinwyr cyhoeddus y dyfodol, 6 diwrnod (dwy garfan)
- Amrywiaeth a chynhwysiant, 2 ddiwrnod (dwy garfan)
- Cyflwyniad i’r Bwrdd, 3 diwrnod (dwy garfan)

Uwch Aelodau Panel Annibynnol

Yn 2021, penodwyd 13 o Uwch Aelodau Panel Annibynnol gyda chefnidiroedd amrywiol o bob cwr o Gymru i ymuno â phaneli recriwtio ar gyfer rhai o’r penodiadau cyhoeddus mwyaf arwyddocaol, gan rannu eu gwybodaeth, eu harbenigedd a’u profiad i ychwanegu gwerth at y broses recriwtio.

Cymru yw’r wlad gyntaf yn y DU i fynd ati i recriwtio Uwch Aelodau Panel Annibynnol fel hyn, gan sicrhau persbectif annibynnol i’r broses ddethol a phenodi.

Mae’r cynllun hwn yn dal yn ddull effeithiol gyda 12 Uwch Aelod Panel Annibynnol yn rhan o’r rhaglen ar hyn o bryd.

Mentora a Chysgodi

Er mwyn hwyluso cyfleoedd mentora a chysgodi ymhellach i bobl o grwpiau gwarchodedig ac i greu llif o dalent i’r dyfodol, lansiwyd rhaglen beilot cysgodi swyddi yn 2024. Roedd y rhaglen yn cynnig cyfleoedd tymor byr â thâl i 26 o gyfranogwyr â nodweddion gwarchodedig.

Cafodd y cyfranogwyr eu paru â 23 o fyrddau ar hyd a lled Cymru a chawsant gyfle i fynychu cyfarfodydd bwrdd, cyfrannu at eitemau ar yr agenda, a chymryd rhan mewn gwaith allgymorth wedi’i gynllunio rhwng mis Mawrth a mis Awst 2024.

Cafodd y cyfranogwyr eu dewis o blith y rhai a oedd wedi cwblhau rhaglenni hyfforddiant Chwarae Teg i ‘Ddarpar Arweinwyr’ ac ‘Arweinwyr Cyhoeddus y Dyfodol’, aelodau o grŵp ymgyrchwyr Du y TUC, a rhai a oedd wedi ymgeisio am benodiadau cyhoeddus ond nad oeddent wedi llwyddo ar gam cyntaf y broses ddethol.

Atodiad A – Dadansoddiad o Ddata Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant (Data a gasglwyd yn Cais rhwng 17 Gorffennaf 2023 ac 16 Gorffennaf 2024)

Rhywedd
[Wedi’u rheoleiddio](#)

Rhywedd	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Dynion	192	49.1	76	43.9	21	38.2
Menywod	173	44.2	92	53.2	33	60.0 %
Anhysbys^	26	6.5	1	2.9	1	1.8
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Rhywedd	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Dynion	109	57.4	51	51.5	24	54.5
Menywod	71	37.4	45	45.5	19	43.2
Anhysbys^	10	5.3	3	3.0	1	2.3
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

^ Mae hyn yn gyfuniad o ddata coll ac ymgeiswyr a ddewisodd 'mae'n well gen i beidio â dweud'

Mae'r data'n dangos, ar gyfer penodiadau wedi'u rheoleiddio, er bod dynion yn cynrychioli cyfran ychydig yn uwch o'r ymgeiswyr (49.1%) na menywod (44.2%), roedd menywod yn tueddu i fod â chyfradd llwyddiant uwch drwy gydol y broses ddethol. Yn benodol, roedd menywod yn cynrychioli 53.2% o'r rhai a gafodd gyfweliad a 60.0% o'r rhai a gafodd eu penodi. I'r gwrthwyneb, roedd penodiadau cyhoeddus heb eu rheoleiddio yn dangos mai dynion oedd y mwyafrif ar bob cam, gyda dynion yn cynrychioli 57.4% o'r ymgeiswyr, 51.5% o'r rhai a gafodd gyfweliad, a 54.5% o'r rhai a gafodd eu penodi.

Ethnigrwydd

Wedi'u rheoleiddio

Ethnigrwydd	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Gwyn	282	72.1	131	75.7	43	78.2
Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol	87	22.3	36	20.8	11	20.0
Mae'n well gen i beidio â dweud	22	5.6	6	3.5	1	1.8
Cyfansymiau	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Ethnigrwydd	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Gwyn	162	85.3	86	86.9	39	88.6
Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol	19	10.0	<10	9.1	<10	9.1
Mae'n well gen i beidio â dweud	9	4.7	4	4.0	1	2.3
Cyfansymiau	190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Mae'r rhan fwyaf o ymgeiswyr yn datgan eu bod yn wyn, sy'n cynnwys 76.9% o'r rhai sy'n gwneud cais am benodiadau cyhoeddus wedi'u rheoleiddio ac 88.6% ar gyfer penodiadau heb eu rheoleiddio. Ar gyfer penodiadau wedi'u rheoleiddio, roedd ymgeiswyr Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yn cynrychioli 22.3% o'r ceisiadau gychwynnol ac yn cynrychioli cyfran debyg o'r rhai a gafodd eu penodi (20.0%). Ar gyfer penodiadau heb eu rheoleiddio, roedd ymgeiswyr Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yn cynrychioli 10% o'r ceisiadau a chyfran debyg o'r rhai a gafodd eu penodi (9.1%).

Roedd cynrychiolaeth ymgeiswyr Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yn uwch nag ym mhoblogaeth Cymru, gyda Chyfrifiad 2021 yn dangos bod 6.2% o boblogaeth Cymru o leiafrif ethnig.

Sgiliau Siarad Cymraeg

Mae'r tabl isod yn dangos nifer a chyfran y rhai a benodwyd yn ôl lefel sgiliau siarad Cymraeg. Mae'r data wedi cael ei gyfuno i greu tri chategori: y rhai heb sgiliau, y rhai sydd â sgiliau sylfaenol neu ganolradd a'r rhai sydd â sgiliau uwch. Mae'r lefelau sgiliau penodol ym mhob categori wedi'u rhestru o dan y tabl.

Wedi'u rheoleiddio

Sgiliau Siarad Cymraeg	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Sgiliau Uwch^	83	21.2	40	23.1	15	27.3
Sgiliau Sylfaenol / Canolradd*	127	32.5	59	34.1	18	32.7
Dim Sgiliau	181	46.3	74	42.8	22	40.0
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Sgiliau Siarad Cymraeg	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Sgiliau Uwch [^]	64	33.7	42	42.4	24	54.5
Sgiliau Sylfaenol / Canolradd*	44	23.2	19	19.2	<10	13.6
Dim Sgiliau	81	42.6	38	38.4	14	31.8
Mae'n well gen i beidio â dweud	1	0.5	0	0.0	0	0.0
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

[^]Mae'r categori hwn yn cynnwys y rhai a benodir sy'n gallu sgwrsio yn y rhan fwyaf o sgysiau sy'n ymwneud â gwaith neu sy'n ystyried eu hunain yn rhugl.

*Mae'r categori hwn yn cynnwys y rhai a benodir ar y tair lefel sgiliau: (i) gallu cynnal sgwrs sylfaenol yn Gymraeg, (ii) gallu cynnal sgysiau syml sy'n ymwneud â gwaith neu (iii) gallu sgwrsio mewn rhai sgysiau sy'n ymwneud â gwaith.

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Gyda phenodiadau sy'n cael eu rheoleiddio, dywedodd y rhan fwyaf o'r ymgeiswyr (40.4%) nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau siarad Cymraeg. Roedd ymgeiswyr a oedd yn meddu ar sgiliau siarad Cymraeg uwch yn cynrychioli 23.1% o'r rhai a gafodd gyfweliad a 27.3% o'r rhai a gafodd eu penodi. Fodd bynnag, mewn penodiadau heb eu rheoleiddio, roedd ymgeiswyr â sgiliau siarad uwch yn cynrychioli cyfran uwch o'r rhai y cynigwyd swydd iddyn nhw (54.5%) na'r gyfran a oedd wedi cyflwyno cais yn wreiddiol (33.7%).

Mae amcangyfrifon o allu yn y Gymraeg ar lefel poblogaeth yn amrywio ar draws arolygon. Yn ôl Cyfrifiad 2021 roedd 17.8% o'r boblogaeth yn gallu siarad Cymraeg, ac roedd Arolwg Blynyddol o'r Boblogaeth 2023 yn nodi bod y ffigur hwnnw yn 29.2%. O'r herwydd, mae'n ymddangos bod gallu Cymraeg y rhai a benodir yn cyfateb yn fras i ffigurau'r boblogaeth, neu'n uwch na hynny.

Lleoliad

Wedi'u rheoleiddio

Ardal	Cod Post	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
De-ddwyrain Cymru	CF, NP	167	42.7	84	48.6	31	56.4
Gorllewin Cymru	SA	84	21.5	35	20.2	<10	16.4
Canolbarth Cymru	SY/LD	17	4.3	<10	4.0	<10	1.8
Gogledd Cymru	LL/CH	64	16.4	28	16.2	10	18.2
Y tu allan i Gymru	Pob cod post arall	48	12.3	19	11.0	<10	7.3

Mae'n well gen i beidio â dweud		11	2.8	0	0.0	0	0.0
Cyfanswm		391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Ardal	Cod Post	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
De-ddwyrain Cymru	CF, NP	72	37.9	30	30.3	12	27.3
Gorllewin Cymru	SA	34	17.9	19	19.2	<10	18.2
Canolbarth Cymru	SY/LD	17	8.9	11	11.1	<10	13.6
Gogledd Cymru	LL/CH	33	17.4	21	21.2	12	27.3
Y tu allan i Gymru	Pob cod post arall	27	14.2	14	14.1	<10	11.4
Mae'n well gen i beidio â dweud		7	3.7	4	4.0	1	2.3
Cyfanswm		190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Mae'r data'n dangos mai unigolion o Dde-ddwyrain Cymru (codau post CF, NP) yw'r gyfran uchaf sy'n cyflwyno cais ac sy'n cael cyfweliad ar gyfer penodiadau wedi'u rheoleiddio a heb eu rheoleiddio. Gyda phenodiadau wedi'u rheoleiddio, mae ymgeiswyr o'r rhanbarth hwn yn cynrychioli 42.7% o'r ceisiadau cychwynnol, 48.6% o'r rhai sy'n cael cyfweliad, a 56.4% o'r rhai sy'n cael eu penodi.

Gyda golwg ar benodiadau heb eu rheoleiddio, mae ymgeiswyr yn Ne-ddwyrain Cymru ac yng Ngogledd Cymru ill dau yn cynrychioli 27.3% o'r rhai a benodir. Mae'r gyfran yn is ymysg trigolion De-ddwyrain Cymru na'r gyfran sy'n cyflwyno cais cychwynnol (37.9% o'r ceisiadau cychwynnol) ond yn uwch ymysg trigolion Gogledd Cymru na'r gyfran sy'n cyflwyno cais (17.4% o'r ceisiadau cychwynnol).

Ar sail ffigurau awdurdodau lleol o Gyfrifiad 2021, mae tua 43% o boblogaeth Cymru yn Ne-ddwyrain Cymru, sydd ychydig yn is na chyfran y rhai a benodir i benodiadau wedi'u rheoleiddio, ond yn uwch na chyfran y rhai a benodir i benodiadau heb eu rheoleiddio.

Cefndir Economaidd-gymdeithasol Is

Wedi'u rheoleiddio

Yn ystyried eu bod yn dod o gefndir economaidd-gymdeithasol is	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Ydy	141	36.1	72	41.6	23	41.8
Nac ydy	161	41.2	72	41.6	24	43.6
Mae'n well gen i beidio â dweud	89	22.8	29	16.8	8	14.5
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Yn ystyried eu bod yn dod o gefndir economaidd-gymdeithasol is	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Ydy	53	28	23	23.2	<10	20.5
Nac ydy	103	54	56	56.6	26	59.1
Mae'n well gen i beidio â dweud	34	18	20	20.2	9	20.5
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Mae ymgeiswyr sy'n ystyried eu bod yn dod o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is yn cynrychioli 41.8% o'r penodiadau wedi'u rheoleiddio a 20.5% o'r penodiadau ar gyfer swyddi heb eu rheoleiddio.

Cyfeiriadedd Rhywiol

Wedi'u rheoleiddio

Cyfeiriadedd Rhywiol	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Heterorywiol	308	78.8	136	78.6	45	81.8
Cyfeiriadedd Rhywiol Lleiafrifol	36	9.2	19	11.0	<10	9.1
Mae'n well gen i beidio â dweud	47	12.0	18	10.4	5	9.1
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Cyfeiriadedd Rhywiol	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Heterorywiol	161	84.7	84	84.8	38	86.4
Cyfeiriadedd Rhywiol Lleiafrifol	11	5.8	<10	6.1	<10	4.5
Mae'n well gen i beidio â dweud	18	9.5	9	9.1	4	9.1
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Ymgeiswyr heterorywiol oedd y grŵp mwyaf o ymgeiswyr ar draws pob cam ar gyfer penodiadau wedi'u rheoleiddio a heb eu rheoleiddio. Roedd ymgeiswyr â chyfeiriadedd rhywiol lleiafrifol (gan gynnwys ymgeiswyr lesbiaidd, hoyw a deurywiol) yn cynrychioli 9.2% o'r ceisiadau cychwynnol ar gyfer swyddi wedi'u rheoleiddio, a 9.1% o'r rhai a gafodd gynnig swydd. Gyda golwg ar benodiadau heb eu rheoleiddio, roedd ymgeiswyr â chyfeiriadedd rhywiol lleiafrifol yn cynrychioli 5.8% o'r ceisiadau cychwynnol a 4.5% o'r rhai a benodwyd.

Mae cyfran yr ymgeiswyr a'r rhai a benodir sydd â chyfeiriadedd rhywiol lleiafrifol yn debyg i gyfran y boblogaeth, gyda Chyfrifiad 2021 yn datgan bod gan 7.6% o boblogaeth Cymru gyfeiriadedd rhywiol lleiafrifol.

Oedran

Wedi'u rheoleiddio

Oedran	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
16-24	<10	0.3	0	0.0	0	0
25-39	81	20.7	33	19.1	<10	12.7
40-54	121	30.9	51	29.5	20	36.4
55-64	117	29.9	57	32.9	19	34.5
65+	42	10.7	23	13.3	<10	12.7
Mae'n well gen i beidio â dweud	29	7.4	9	5.2	2	3.6
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Oedran	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
16-24	0	0.0	0	0.0	0	0.0
25-39	34	17.9	16	16.2	<10	11.4
40-54	63	33.2	29	29.3	15	34.1
55-64	61	32.1	36	36.7	15	34.1
65+	22	11.6	15	15.2	<10	18.2

Mae'n well gen i beidio â dweud	10	5.3	3	3.0	1	2.3
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Mae dosbarthiad oedran ymgeiswyr yn dangos bod y nifer fwyaf o geisiadau wedi dod gan unigolion 40-54 oed a 55-64 oed ar gyfer penodiadau wedi'u rheoleiddio a rhai heb eu rheoleiddio. O fewn y penodiadau sy'n cael eu rheoleiddio, roedd y grwpiau hyn gyda'i gilydd yn cynrychioli 60.8% o'r ymgeiswyr, 62.4% o'r rhai a gafodd gyfweliad, a 70.9% o'r rhai a benodwyd. Yn yr un modd, gyda phenodiadau heb eu rheoleiddio, mae'r grwpiau hyn yn cynrychioli 68.2% o'r rhai a benodir.

Roedd ymgeiswyr iau yn gyfran lai o'r rhai a benodwyd, gyda 12.7% o benodiadau wedi'u rheoleiddio yn dod o'r grŵp oedran 25-39 oed, ac 11.4% o benodiadau heb eu rheoleiddio.

Anabledd

Wedi'u rheoleiddio

Wedi datgan eu bod yn anabl / wedi gofyn am Gynllun Gwarant Cyfweliad ar gyfer anabledd neu wedi gofyn am addasiad recriwtio	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Do	74	18.9	27	15.6	<10	10.9
Naddo	317	81.1	146	84.4	49	89.1
Cyfanswm	391	100	173	100	55	100

Heb eu rheoleiddio

Wedi datgan eu bod yn anabl / wedi gofyn am Gynllun Gwarant Cyfweliad ar gyfer anabledd neu wedi gofyn am addasiad recriwtio	Wedi ymgeisio	%	Wedi cael cyfweliad	%	Wedi cael eu penodi	%
Do	31	16.3	16	16.2	<10	6.8
Naddo	158	83.2	83	83.8	41	93.2
Mae'n well gen i beidio â dweud	1	0.5	0	0.0	0	0.0
Cyfanswm	190	100	99	100	44	100

- Mae ffigurau o dan 10 wedi cael eu hatal i sicrhau nad oes modd adnabod neb

Er bod 18.9% o'r ymgeiswyr am benodiadau wedi'u rheoleiddio wedi nodi eu bod yn anabl/wedi gofyn am y Cynllun Gwarantu Cyfweliad ar gyfer anabledd neu wedi gofyn am addasiad recriwtio, roeddent yn cyfrif am gyfran fach o'r rhai a benodwyd, sef 10.9%. Mae'r gwahaniaeth yn debyg mewn penodiadau cyhoeddus heb eu rheoleiddio, lle'r oedd 16.3% o'r ymgeiswyr wedi datgan eu bod yn anabl, o'i gymharu â dim ond 6.8% o'r rhai a benodwyd.

Roedd Cyfrifiad 2021 yn datgan bod 21.1% o boblogaeth Cymru yn anabl. Er ei bod yn anodd llunio casgliadau pendant ar sail y niferoedd cymharol fach o bobl a benodwyd, mae'r ffigurau'n awgrymu bod ymgeiswyr anabl yn llai tebygol o gael eu penodi nag ymgeiswyr nad ydynt yn anabl.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 7

Teithio Llesol

Medi 2024

Paratowyd yr adroddiad hwn i'w gyflwyno i'r Senedd o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 a Deddf Llywodraeth Cymru 2006.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn annibynnol o'r Senedd ac o lywodraeth. Mae'n archwilio ac yn ardystio cyfrifon Llywodraeth Cymru a'r cyrff cyhoeddus sy'n gysylltiedig â hi ac a noddir ganddi, gan gynnwys cyrff y GIG. Mae ganddo'r pŵer i gyflwyno adroddiadau i'r Senedd ar ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y defnydd a wna'r sefydliadau hynny o'u hadnoddau wrth gyflawni eu swyddogaethau, a sut y gallent wella'r defnydd hwnnw.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol hefyd yn archwilio cyrff llywodraeth leol yng Nghymru ac yn cynnal astudiaethau gwerth am arian llywodraeth leol.

Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sydd yn fwrdd statudol wedi'i sefydlu ar gyfer y nod hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw brand ymbarél Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân gyda'u swyddogaethau cyfreithiol eu hunain. Nid yw Archwilio Cymru ei hun yn endid cyfreithiol. Er bod gan yr Archwilydd Cyffredinol y swyddogaethau archwilio ac adrodd a ddisgrifir uchod, prif swyddogaethau Swyddfa Archwilio Cymru yw darparu staff ac adnoddau eraill ar gyfer arfer swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol, ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2024

Cewch ailddefnyddio'r cyhoeddiad hwn (heb gynnwys y logos) yn rhad ac am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng. Os byddwch yn ei ailddefnyddio, rhaid i chi ei ailddefnyddio'n gywir ac nid mewn cyd-destun camarweiniol.

Rhaid cydnabod y deunydd fel hawlfraint Archwilydd Cyffredinol Cymru a rhaid rhoi teitl y cyhoeddiad hwn. Lle nodwyd deunydd hawlfraint unrhyw drydydd parti bydd angen i chi gael caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw cyn ei ailddefnyddio.

Am fwy o wybodaeth, neu os ydych angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau mewn ffurf ac/neu iaith wahanol, cysylltwch â ni drwy ffonio 029 2032 0500 neu drwy e-bostio post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Gallwch ysgrifennu atom hefyd, yn Gymraeg neu'n Saesneg, a byddwn yn ymateb yn yr iaith rydych chi wedi ei defnyddio. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

This document is also available in English.

Cynnwys

Ffeithiau allweddol	4
Negeseuon allweddol	5
Argymhellion	10

Adroddiad manwl

1 Strategaeth ac arweinyddiaeth	14
2 Buddsoddiad Llywodraeth Cymru	22
3 Datblygu rhwydweithiau teithio llesol a newid ymddygiad	34
4 Monitro ac adrodd	40

Atodiadau

1 Ynglŷn â'n gwaith	49
2 Dyletswyddau allweddol yn Neddf Teithio Llesol (Cymru) 2013	52

Ffeithiau allweddol

Targedau

45%

targed ar gyfer teithiau â thrafnidiaeth gyhoeddus, a thrwy gerdded a beicio erbyn 2040

35%

cyfran teithio llesol o'i gymharu â dulliau teithio eraill erbyn 2040

Cyfraddau

51%

cyfran yr oedolion 16+ oed a oedd yn cerdded o leiaf unwaith yr wythnos am o leiaf 10 munud yn 2022-23 at ddibenion teithio llesol

6%

cyfran yr oedolion 16+ oed a oedd yn beicio at ddibenion teithio llesol o leiaf unwaith yr wythnos yn 2022-23

Buddsoddiad

£65 miliwn

dyraniad Llywodraeth Cymru ar gyfer ei mentrau teithio llesol allweddol yn 2024-25

77%

cyfran o'r £65 miliwn ar gyfer y Gronfa Teithio Llesol

£218 miliwn

gwariant gan awdurdodau lleol o'r Gronfa Teithio Llesol neu gronfa gyfatebol, rhwng 2018-19 a 2023-24

Cynlluniau'r Gronfa Teithio Llesol

83

prif gynlluniau seilwaith a gwblhawyd, rhwng 2021-22 a 2023-24

81

cynlluniau mân waith dros £100,000 a gwblhawyd, 2021-22 a 2023-24

Llwybrau

1,484 milltir

o lwybrau teithio llesol wedi'u cynnwys ar Fapiau Rhwydwaith Teithio Llesol awdurdodau lleol yn 2022

Nodyn: Mae ein hofferyn data'n darparu rhagor o wybodaeth am lwybrau teithio llesol yn seiliedig ar fapiau rhwydwaith a gyhoeddwyd, cyfraddau teithio llesol cenedlaethol o Arolwg Cenedlaethol Cymru, a gwariant awdurdodau lleol o'r Gronfa Teithio Llesol. Nid yw'r data ar wariant a geir uchod yn cyfleu'r darlun llawn o ran gwariant sy'n gysylltiedig â theithio llesol gan Llywodraeth Cymru a neu wasanaethau cyhoeddus ehangach.

Negeseuon allweddol

Cefndir

- Mae 'teithio llesol' yn disgrifio cerdded a beicio ar gyfer teithiau pob dydd (gweler **Arddangosyn 1**). Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 (y Ddeddf) yn amcanu at gynyddu cyfraddau teithio llesol.

Arddangosyn 1: diffiniad o deithio llesol

Mae'r Ddeddf yn disgrifio 'taith teithio llesol' fel un i weithle neu sefydliad addysgol neu oddi yno, neu er mwyn defnyddio gwasanaethau neu gyfleusterau iechyd neu hamdden neu wasanaethau neu gyfleusterau eraill.

Mae canllawiau ategol yn cyfeirio at deithio llesol fel cerdded a beicio i gyrchfan, ar y cyd o bosibl â thrafnidiaeth gyhoeddus, ond gan wahaniaethu rhwng hynny a cherdded a beicio at ddibenion hamdden yn unig. Mae hyn yn cynnwys teithio ar droed, mewn cadair olwyn, ar feiciau pedalau, a beiciau wedi'u haddasu.

Ffynhonnell: Crynodeb Archwilio Cymru o Ganllawiau'r Ddeddf Teithio Llesol, Gorffennaf 2021 gan Lywodraeth Cymru a'r Ddeddf ei hun

- Mae manteision cerdded a beicio ar gyfer iechyd a llesiant yn dra hysbys. Ceir manteision ehangach pan fo teithiau teithio llesol yn disodli teithiau mewn car. Mae 'newid moddol' o'r fath yn ganolog i Llwybr Newydd¹, strategaeth drafnidiaeth Cymru. Mae Llwybr Newydd yn gosod cerdded a beicio ar frig yr hierarchaeth trafnidiaeth gynaliadwy ar gyfer buddsoddi mewn seilwaith newydd. Yn ymarferol, er mwyn gweithredu i gefnogi teithio llesol mae gofyn integreiddio hynny'n effeithiol â pholisïau a rhaglenni ehangach Llywodraeth Cymru.
- Llywodraeth Cymru sydd â chyfrifoldeb polisi ar y cyfan am deithio llesol. Mae cyflawni hefyd yn cynnwys Trafnidiaeth Cymru, awdurdodau lleol, a sefydliadau'r trydydd sector gan gynnwys yr elusen Sustrans. Ym mis Mawrth 2024, fe gyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynllun cyflawni newydd ar gyfer teithio llesol².

1 Llywodraeth Cymru, Llwybr Newydd, Strategaeth Drafnidiaeth Newydd ar gyfer Cymru 2021, Mawrth 2021.

2 Llywodraeth Cymru, Cynllun Cyflawni Teithio Llesol 2024-2027, Mawrth 2024.

- 4 Ymyrraeth ariannol fwyaf arwyddocaol Llywodraeth Cymru yw'r Gronfa Teithio Llesol. Mae'r Gronfa yn helpu awdurdodau lleol i ddatblygu a chyflawni gwelliannau i seilwaith teithio llesol a chyfleusterau cysylltiedig. Mae Trafnidiaeth Cymru yn gweinyddu'r Gronfa ar ran Llywodraeth Cymru, ond mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn gysylltiedig â hi a bydd Gweinidogion yn cymeradwyo dyraniadau.
- 5 Yn 2018, daeth Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau yn y Senedd³ i'r casgliad bod diffyg arweinyddiaeth, cyllid ac uchelgais wedi arwain at gynnydd gwael. Yn 2022, dywedodd Grŵp Trawsbleidiol y Senedd ar y Ddeddf Teithio Llesol⁴ (y Grŵp Trawsbleidiol) fod uchelgais Llywodraeth Cymru ar gyfer teithio llesol heb gael ei ategu â'r camau gweithredu y mae eu hangen i gyflawni trawsnewid.
- 6 Fe wnaethom ni ystyried a yw Llywodraeth Cymru mewn sefyllfa dda i arwain newid sylweddol mewn cyfraddau teithio llesol, fel rhan o'i dull ehangach o fynd ar drywydd newid moddol. Mae **Atodiad 1** yn darparu rhagor o fanylion am ein gwaith. Mae **Atodiad 2** yn crynhoi dyletswyddau allweddol ar Weinidogion Cymru ac awdurdodau lleol.
- 7 Rydym wedi canolbwyntio ar drefniadau ar lefel genedlaethol a arweinir a/neu a reolir gan Lywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru. Nid ydym wedi archwilio ymyriadau gan awdurdodau lleol unigol, er ein bod yn cydnabod eu rôl reng-flaen bwysig ac yn adlewyrchu peth tystiolaeth am faterion ar lefel leol. Nid ydym ychwaith wedi ystyried y rhan y gall sefydliadau ehangach yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector ei chwarae i hyrwyddo teithio llesol fel cyflogwyr neu fel arall yn, er enghraifft, achos y GIG.

Casgliad ar y cyfan

- 8 Er gwaethaf mwy o wariant trwy ei Chronfa Teithio Llesol a chynllun cyflawni newydd, eang, mae Llywodraeth Cymru'n dal i fod yn bell o gyflawni'r newid sylweddol mewn teithio llesol y bwriadwyd ei ysgogi trwy'r Ddeddf. Ac nid yw dulliau monitro a gwerthuso ar hyn o bryd yn mynd yn ddigon pell i'w gwneud yn bosibl tracio cynnydd yn gadarn na chwblhau asesiad ar y cyfan o werth am arian.

3 Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau, Gwaith Craffu ar ôl Deddfu ar Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013, Mehefin 2018.

4 Mae'r adroddiad gan y Grŵp Trawsbleidiol ar y Ddeddf Teithio Llesol yn gyhoeddus ond dim ond trwy gyfryngau cymdeithasol y grŵp.

Canfyddiadau allweddol

Strategaeth ac arweinyddiaeth

- Mae Llywodraeth Cymru wedi pennu targedau teithio llesol heb ddata sy'n ymwneud yn benodol â Chymru i gadarnhau'r sefyllfa sylfaenol. Mae'n ansicr a yw'r targedau'n gyraeddadwy.
- Mae'r cynllun cyflawni newydd ar gyfer teithio llesol yn eang ond yn cynnwys rhai camau gweithredu sy'n dal heb eu cyflawni o gynllun 2016.
- Mae amryw bolisïau a mentrau cenedlaethol yn integreiddio ymrwymïadau i deithio llesol, ond nid yw hyn wastad yn cael ei adlewyrchu mewn penderfyniadau lleol. Ymddengys hefyd fod amrywiad o ran y flaenoriaeth a roddir gan awdurdodau lleol i deithio llesol a buddsoddiad cysylltiedig.
- Mae arweinyddiaeth a goruchwyliaeth yn cael eu cymhlethu gan yr ymwneud gan randdeiliaid lluosog a pheth diffyg eglurder ynghylch cyfrifoldebau ymhlith cylchoedd gwaith newidiol.
- Mae tîm teithio llesol Llywodraeth Cymru'n fach, ac er bod tîm Trafnidiaeth Cymru wedi tyfu dros y tair blynedd ddiwethaf ceir materion o ran capasiti mewn awdurdodau lleol.

Buddsoddiad Llywodraeth Cymru

- Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu £65 miliwn i'w mentrau teithio llesol allweddol yn 2024-25, yn bennaf i wella seilwaith, a'r Gronfa Teithio Llesol yw'r elfen fwyaf.
- Nid yw'r darlun llawnach o ran gwariant gan Lywodraeth Cymru a gwasanaethau cyhoeddus ehangach ar deithio llesol yn eglur.
- Gan adeiladu ar strwythur presennol ei rhaglen a'i gweithgarwch cyflawni, mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu datblygu fframwaith asesu a chyllido newydd.
- Fe wnaeth gwariant blynyddol o'r Gronfa Teithio Llesol neu gronfa gyfatebol gan awdurdodau lleol gynyddu'n sylweddol rhwng 2018-19 a 2023-24, o £20 miliwn i £46 miliwn. Roedd cyfanswm gwariant yn y cyfnod yn £218 miliwn.
- Gall y cylch cyllido blynyddol ac ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol wneud rhai awdurdodau lleol yn gyndyn o ymgymryd â chynlluniau amlflwyddyn mwy uchelgeisiol.

Datblygu rhwydweithiau teithio llesol a newid ymddygiad

- Mae'n anodd asesu i ba raddau y mae rhwydweithiau teithio llesol wedi gwella dros amser o'r mapiau rhwydwaith yn unig, ond ymddengys fod cyflymder y newid yn rhy araf ar hyn o bryd i wireddu'r uchelgeisiau.
- Clywsom nad yw llwybrau a gyflwynir gerbron ar gyfer cyllid gan awdurdodau lleol wastad yn yr ardaloedd gorau, neu wedi'u cysylltu'n ddigonol, i hwyluso newid moddol ond bod Trafnidiaeth Cymru wedi datblygu offer i wella'r drefn flaenoriaethu.
- Nid yw adeiladu seilwaith ffisegol wedi cael ei ategu gan ffocws digon cryf ar godi ymwybyddiaeth a newid ymddygiad.

Monitro ac adrodd

- Mae'r wybodaeth gyfyngedig sydd ar gael yn awgrymu nad yw cyfraddau teithio llesol wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf, gyda'r prif gyfraddau cerdded islaw'r lefelau cyn y pandemig.
- Mae Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu fframwaith monitro a gwerthuso ar y cyfan, ond hir fu'r ymaros amdano.
- Nid yw gofynion adrodd y Ddeddf yn cael eu hateb yn gyson ac mae Llywodraeth Cymru'n hwyr yn cynnal adolygiad o weithrediad y Ddeddf.
 - Mae ansawdd yr wybodaeth yr adroddir arni gan awdurdodau lleol yn amrywio'n sylweddol, gan gynnwys gwybodaeth sylfaenol i'w defnyddio i asesu effaith.
 - Mae cwrpas adroddiadau blynyddol Llywodraeth Cymru wedi bod yn gyfyngedig.
- Nid yw'r trefniadau cyfredol ar gyfer monitro a gwerthuso gwarant y Gronfa Teithio Llesol yn ei gwneud yn bosibl cynnal asesiad ar y cyfan o werth am arian.

Mae angen i Lywodraeth Cymru fyfyrion ynghylch pam, mewn mwy na degawd, nad yw'r Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) a'r trefniadau i roi cymorth i gyflawni wedi cael yr effaith a ddymunir eto. Mae ffactorau amrywiol yn dylanwadu ar ymddygiad teithio llesol ar draws ystod o feysydd polisi.

Mae pwysigrwydd gallu profi gwerth am arian trwy drefniadau cryfach ar gyfer monitro, gwerthuso ac adrodd, yn adlewyrchu thema sy'n codi dro ar ôl tro o'm gwaith archwilio ehangach. Heb dystiolaeth ategol well, y risg yw y gallai gwneud mwy o'r un peth, gan gynnwys o ran sut y mae cyllid yn cael ei flaenoriaethu, yn syml ddwyn yr un canlyniadau.

Adrian Crompton

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Argymhellion

Wrth fframio ein hargymhellion⁵, rydym wedi bod yn ymwybodol o'r 51 o argymhellion a nodwyd eisoes gan y Grŵp Trawsbleidiol, gan gynnwys mewn perthynas â chwmpas y Ddeddf i gefnogi prif ffrydio ehangach. Roedd yr argymhellion – a oedd wedi'u cyfeirio at Lywodraeth Cymru, Trafnidiaeth Cymru neu awdurdodau lleol – yn cwmpasu'r meysydd allweddol canlynol:

- cyflawni
- llywodraethu
- newid ymddygiad
- cydraddoldeb
- teithio llesol i'r ysgol
- monitro a data
- newid deddfwriaethol

Hefyd, ychydig cyn cyhoeddi ein hadroddiad, cyhoeddodd Bwrdd Teithio Llesol Llywodraeth Cymru ei adroddiad blynyddol ei hun⁶. Cododd naw argymhelliad ar faterion sy'n berthnasol i themâu yn yr adroddiad hwn ac adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol.

Yn fwy cyffredinol, mae hi hefyd yn bwysig bod Llywodraeth Cymru'n mynd ati yn awr gyda'i phartneriaid i gyflawni ei Chynllun Cyflawni Teithio Llesol.

5 Rydym wedi darparu cyfeiriadau at baragraffau'r testun craidd ar gyfer pob argymhelliad. Fodd bynnag, cafodd rhai eu goleuo gan faterion sy'n cael sylw mewn mannau eraill yn yr adroddiad hefyd.

6 Bwrdd Teithio Llesol, Adroddiad Blynyddol ar Deithio Llesol yng Nghymru 2023-2024, Awst 2024

Argymhellion

Uchelgeisiau a monitro

- A1** Dylai Llywodraeth Cymru fynegi set gyfunol o ddangosyddion a thargedau teithio llesol hirdymor, gyda cherrig milltir cyflawni. Dylai'r rhain gynnwys deilliannau ehangach na dim ond cyfraddau teithio llesol yng nghyd-destun uchelgeisiau ei strategaeth drafnidiaeth, y nodau llesiant ehangach i Gymru, a chyfraniadau disgwylidig o feysydd polisi/rhaglen ehangach (**paragraffau 1.4 i 1.5 ac 1.10 i 1.13**).
- A2** I roi cymorth i fonitro yn erbyn dangosyddion a thargedau sy'n gysylltiedig â theithio llesol, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau ei bod yn casglu data cyson dros amser sy'n ei gwneud yn bosibl dadansoddi tueddiadau hirdymor a, lle y bo'n ymarferol, dwyn cymhariaeth ledled y DU ar fesurau allweddol (**paragraffau 1.4 i 1.5 a 4.2 i 4.4**).
- A3** Wrth iddi gwblhau cynlluniau ar gyfer Arolwg Teithio Cenedlaethol newydd, dylai Llywodraeth Cymru ailarfarnu costau a manteision casglu digon o ddata i ategu gwaith ystyrlon i ddadansoddi a chraffu ar gyfraddau teithio llesol ar lefel awdurdodau lleol (**paragraffau 4.6 a 4.8 i 4.10**).
- A4** Wrth ddatblygu fframwaith monitro a gwerthuso newydd a darparu arweiniad newydd i awdurdodau lleol, dylai Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru egluro'r disgwyliadau ynghylch pennu amcanion a fframwaith cymesur, ond mwy cyson, ar gyfer adrodd ar fanteision sy'n ymestyn y tu hwnt i newidiadau mewn cyfraddau teithio llesol. Gallai hyn gynnwys, er enghraifft, effeithiau ar lygredd aer yng nghyd-destun dyletswyddau adrodd newydd yn hynny o beth (**paragraffau 4.8 i 4.10, 4.16, a 4.20 i 4.25**).

Argymhellion

A5 Gan adeiladu ar y fframwaith monitro a gwerthuso newydd ac adroddiadau gan awdurdodau lleol, dylai Llywodraeth Cymru newid yn ôl i gyhoeddi adroddiad blynyddol llawnach ar deithio llesol (**paragraffau 4.14 i 4.17**). Fel lleiafswm, dylai'r adroddiad gwmpasu a/neu gyfeirio at y canlynol:

- tystiolaeth sy'n ymwneud ag ymddygiad teithio llesol ar lefel genedlaethol a lleol;
- data ar wariant o'i gymharu â dyraniadau ar gyfer meysydd allweddol lle ceir gwariant ar deithio llesol, dadansoddi cyllid cyfatebol awdurdodau lleol a, lle y bo'n ymarferol, cyfraniadau o raglenni eraill ym maes trafnidiaeth a'r tu hwnt;
- cynnydd gyda chymau gweithredu yn y cynllun cyflawni teithio llesol, gan gynnwys mentrau newid ymddygiad;
- cynnydd gyda chyflawni cynlluniau ac ehangu rhwydweithiau; a
- thystiolaeth ynglŷn â sut y mae buddsoddi mewn teithio llesol yn cyfrannu at nodau strategol ehangach.

Cyfrifoldebau

A6 Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio ei fframwaith asesu a chyllido newydd i ategu adolygiadau cyfnodol o allu, cynlluniau a chyflawni ym maes teithio llesol gan awdurdodau lleol. Wedyn dylai adrodd yn dryloyw ar ganlyniad yr adolygiadau hynny (**paragraff 2.16**).

A7 I reoli risgiau posibl mewn perthynas â dyblygu cyllid cyhoeddus a gwrthdaro buddiannau mewn perthynas â gweinyddu'r Gronfa Teithio Llesol:

- a) dylai Trafnidiaeth Cymru asesu cyfleoedd i fynd ati ymhellach i gryfhau mesurau diogelu mewn perthynas â chynnwys swyddogion Sustrans, ochr yn ochr â'i swyddogion ei hun, mewn gwaith i arfarnu cynigion i'r Gronfa Teithio Llesol.
- b) dylai Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru sicrhau bod ganddynt ddealltwriaeth eglur am unrhyw waith y gallai Sustrans fod yn ymwneud ag ef ar lefel awdurdodau lleol sy'n cysylltu'n ôl â'r Gronfa Teithio Llesol (**paragraffau 2.2 i 2.7**).

Argymhellion

Cyllid

- A8** Dylai Llywodraeth Cymru ddyfeisio strategaeth gyllido amlflwyddyn, dymor hwy i roi mwy o sicrwydd a sefydlogrwydd i awdurdodau lleol lle mae cyllid teithio llesol yn y cwestiwn (**paragraff 2.22**). Dylai'r strategaeth fyfyrion ynghylch y cydbwysedd ar y cyfan rhwng cyllid cyfalaf ar gyfer seilwaith, gan gynnwys y rhaniad rhwng cyllid craidd a chyllid cynllun-benodol ar gyfer y Gronfa Teithio Llesol, a chyllid refeniw ar gyfer gweithgareddau eraill megis mentrau newid ymddygiad. Dylai hefyd gynnwys manylion sut y bydd adnoddau'n cael eu darparu ar gyfer camau gweithredu yn y cynllun cyflawni teithio llesol.
- A9** Dylai Llywodraeth Cymru bennu'r gofynion lleiaf a fydd yn golygu, os na ddangosir tystiolaeth foddhaol ohonynt, na fydd cynigion i'r Gronfa Teithio Llesol ar gyfer prif gynlluniau seilwaith yn cael eu cymeradwyo beth bynnag fo'u sgôr a'u safle yn y drefn restrol ar y cyfan. Dylai'r gofynion lleiaf hyn gynnwys asesu'r effaith ar gydraddoldeb (**paragraff 2.15**).

Adolygu gweithrediad y Ddeddf

- A10** Dylai Llywodraeth Cymru gwblhau adolygiad cynhwysfawr o'r Ddeddf ers ei rhoi ar waith yn unol â'r cwrpas a ragwelwyd pan basiwyd y Ddeddf. Dylai gynnwys partneriaid cyflawni eraill a chynnwys ystyriaeth i effaith mapiau rhwydwaith teithio llesol ar y cyfan ac i ba raddau y maent yn ategu ymwybyddiaeth y cyhoedd o lwybrau teithio llesol (**paragraffau 3.9 a 4.18 i 4.19**).

Strategaeth ac arweinyddiaeth

01

Tudalen y pecyn 125

- 1.1 Mae a wnelo'r rhan hon o'n hadroddiad â dull ac arweinyddiaeth strategol Llywodraeth Cymru ar amryw lefelau.

Yr hyn y gwnaethom ganolbwyntio arno:

Fe chwiliom ni am dystiolaeth o uchelgeisiau wedi'u diffinio'n glir a chynllun cyflawni ag adnoddau wedi'u darparu ar ei gyfer. Fe wnaethom hefyd ystyried pa mor dda y mae ffordd Llywodraeth Cymru o feddwl am deithio llesol wedi'i hintegreiddio â blaenoriaethau eraill, eglurder rolau a chyfrifoldebau a chapasiti i lywio newid.

Mae Llywodraeth Cymru wedi pennu targedau teithio llesol heb ddata sy'n ymwneud yn benodol â Chymru i gadarnhau'r sefyllfa sylfaenol

- 1.2 Nid yw Llwybr Newydd yn cynnwys targed teithio llesol penodol. Fodd bynnag, mae'n cynnwys targed y bydd 45% o deithiau'n cael eu gwneud â thrafnidiaeth gyhoeddus, a thrwy gerdded a beicio erbyn 2040. Fel rhan o gynllunio sero net, mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi pennu targedau i gynyddu cyfran teithio llesol o'i gymharu â dulliau teithio eraill o linell sylfaen o 27% i 33% erbyn 2030 a 35% erbyn 2040⁷.
- 1.3 Pennodd Llywodraeth Cymru uchelgeisiau'n flaenorol o ran cyfraddau cerdded a beicio yn ei chynllun gweithredu teithio llesol yn 2016⁸. Roedd y cynllun yn cyfeirio at linell sylfaen yn 2014 o 6% o bobl yn gwneud o leiaf un daith feicio yr wythnos, a 64% yn gwneud o leiaf un daith gerdded yr wythnos. Roedd yn amcanu at gyflawni cynnydd o 10% ar gyfer beicio ac 80% ar gyfer cerdded erbyn 2026.
- 1.4 Pan bennodd Llywodraeth Cymru ei thargedau ar gyfer Llwybr Newydd a'i chynllun sero net, fe amcangyfrifodd gyfraddau sylfaenol trwy allosod o Arolwg Teithio Lloegr 2019⁹. Heb linell sylfaen gadarn ar gyfer Cymru, mae'n ansicr a yw'r targedau'n gyraeddadwy.
- 1.5 Mae Llywodraeth Cymru'n gweithio gyda Trafnidiaeth Cymru i ddatblygu Arolwg Teithio Cenedlaethol i Gymru (gweler **paragraffau 4.8 i 4.10**). Nod yr arolwg yw sicrhau sefyllfa sylfaenol fwy cadarn a rhoi cymorth i fonitro yn erbyn targedau. Efallai y bydd angen ailbennu targedau presennol hefyd os yw'r llinell sylfaen newydd yn sylweddol wahanol i amcangyfrifon presennol. Mae'r cynllun cyflawni newydd ar gyfer teithio llesol yn ymrwmo i bennu targedau mwy penodol, estynnol ond cyraeddadwy, unwaith y bydd adroddiad ar yr Arolwg Teithio Cenedlaethol wedi cael ei gyhoeddi.

7 Llywodraeth Cymru, Cymru Sero Net Cyllideb Garbon 2 (2021-25), Hydref 2021.

8 Llywodraeth Cymru, Cynllun Gweithredu Teithio Llesol Cymru, Chwefror 2016.

9 Adran Drafnidiaeth Llywodraeth y DU, Arolwg Teithio Cenedlaethol: 2019, Awst 2020.

Mae'r cynllun cyflawni newydd ar gyfer teithio llesol yn eang ond yn cynnwys rhai camau gweithredu sy'n dal heb eu cyflawni o gynllun 2016

- 1.6 Roedd cynllun cyflawni wedi'i ddiweddarau'n un o argymhellion allweddol y Grŵp Trawsbleidiol. Mae'r cynllun newydd yn nodi sut y mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu rhoi ymrwymadau teithio llesol yn Llwybr Newydd ar waith. Rhoddodd Llywodraeth Cymru ystyriaeth i adborth gan ei Bwrdd Teithio Llesol (gweler **paragraffau 1.18 i 1.20**) cyn cwblhau'r cynllun. Mae'r cynllun yn dibynnu ar gydweithio gyda a rhwng Trafnidiaeth Cymru, awdurdodau lleol, a phartneriaid eraill.
- 1.7 Mae'r 65 o gamau gweithredu yn y cynllun yn adlewyrchu themâu pwysig yn adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol¹⁰. Maent yn cynnwys parhau i ddatblygu seilwaith ochr yn ochr â mentrau eraill i hybu teithio llesol. Mae rhai camau gweithredu'n newydd ac am amser cyfyngedig, tra bo rhai'n ymrwymo i barhau â gweithgarwch presennol¹¹. Pe bai'n cael ei gyflawni'n effeithiol, gallai'r cynllun arwain at gynnydd pwysig
- 1.8 Fodd bynnag, roedd rhai camau gweithredu wedi'u cynnwys yng nghynllun gweithredu 2016 hefyd. Mae enghreifftiau'n cynnwys camau gweithredu mewn perthynas â thargedau a monitro a datblygu pecynnau cymorth i hyrwyddo ac ymgysylltu â theithio llesol (gweler hefyd **paragraff 3.17**). Mae hyn yn codi cwestiynau ynglŷn â chyflymder y newid hyd yma. Mae hi hefyd yn anodd penderfynu sut y byddai llwyddiant yn edrych yn erbyn rhai camau gweithredu. Mae diffyg cerrig milltir a mesurau o lwyddiant yn ei gwneud hi'n anos i Lywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill gael eu dwyn i gyfrif am gynnydd.
- 1.9 Nid yw'r cynllun yn cynnwys gwybodaeth am yr adnoddau y mae eu hangen i roi cymorth i'w gyflawni. Er y gallai'r rhain newid, mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod y cynllun yn adlewyrchu'r hyn sy'n fforddiadwy ac yn gyraeddadwy o fewn y capasiti a'r disgwyliadau cyllidebol ar hyn o bryd. Mae'r cynllun yn cydnabod pwysigrwydd integreiddio â pholisïau a rhaglenni ehangach a bod angen gwneud mwy yn hynny o beth. Fodd bynnag, mae ei brif ffocws ar gamau gweithredu a fydd yn cael eu cymryd gan dimau trafndiaeth Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru.

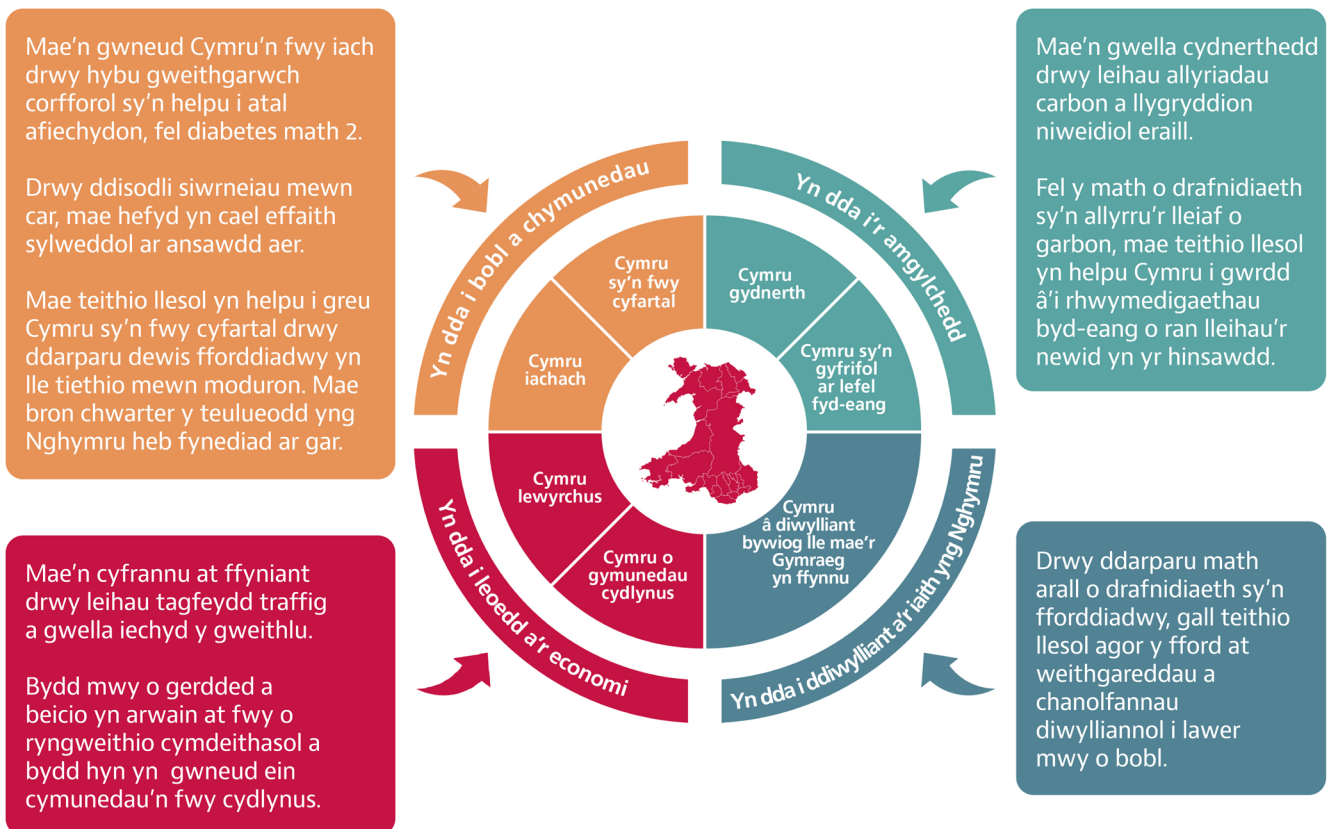
¹⁰ Darparodd Llywodraeth Cymru ymateb manwl i'r Grŵp Trawsbleidiol a'r Bwrdd Teithio Llesol ym mis Mawrth 2024. Derbyniodd Llywodraeth Cymru 25 o argymhellion yr adroddiad yn llawn, 24 mewn egwyddor, a dau yn rhannol.

¹¹ Mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu i'r cynllun ffeithiol ddiwedd 2027.

Mae amryw bolisiau a mentrau cenedlaethol yn integreiddio ymrwymadau i deithio llesol, ond nid yw hyn wastad yn cael ei adlewyrchu mewn penderfyniadau lleol

- 1.10 Mae'r ymrwymadau yn y Rhaglen Lywodraethu sy'n ymwneud yn benodol â theithio llesol wedi'u gosod dan thema newid hinsawdd¹². Fodd bynnag, mae canllawiau teithio llesol Llywodraeth Cymru'n amlinellu sut y gall teithio llesol gyfrannu at nodau llesiant ehangach (gweler **Arddangosyn 2**). Mae Llwybr Newydd hefyd yn gosod teithio llesol yng nghyd-destun amcanion polisi ehangach.

Arddangosyn 2: sut y gall teithio llesol gyfrannu at nodau llesiant Cymru

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, [Canllawiau'r Ddeddf Teithio Llesol](#), Gorffennaf 2021

¹² Llywodraeth Cymru, [Rhaglen Lywodraethu - diweddariad](#), Rhagfyr 2021. Ochr yn ochr â chamau gweithredu cyffredinol i hyrwyddo cerdded a beicio, mae tri ymrwymiad yn cyfeirio at deithio llesol. Mae'r rhain yn ymwneud â phwerau Trafnidiaeth Cymru, mapiau rhwydwaith integredig, a gwaith hyrwyddo mewn ysgolion.

- 1.11 Mae datblygiadau diweddar o ran polisi trafnidiaeth wedi cyfeirio at fwy o ffocws gwleidyddol ar deithio llesol. Fodd bynnag, er mwyn datblygu a hyrwyddo teithio llesol mae gofyn cydweithio ac integreiddio polisïau'n ehangach. Er enghraifft:
- gan adlewyrchu'r pwyslais ar flaenoriaethu teithio llesol yn y cynllun datblygu cenedlaethol¹³, mae Polisi Cynllunio Cymru¹⁴ yn nodi bod rhaid i deithio llesol fod yn elfen hanfodol o gynlluniau datblygu. Rhaid i awdurdodau cynllunio sicrhau bod datblygiadau newydd yn cael eu dylunio i wneud teithio llesol yn ddewis ymarferol, diogel a deniadol.
 - roedd Deddf yr Amgylchedd (Ansawdd Aer a Seinweddau) (Cymru) 2024 yn cynnwys darpariaethau i ddiwygio'r Ddeddf Teithio Llesol i greu dyletswyddau newydd i hyrwyddo teithio llesol fel dull o leihau llygredd aer neu gyfyngu arno (gweler **Atodiad 2**).
 - mae amcanion buddsoddi'r rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy¹⁵ ar gyfer adeiladau ysgolion a cholegau'n cynnwys disgwyliad y dylai prosiectau gefnogi teithio llesol.
 - mae Pwysau Iach Cymru Iach¹⁶ yn nodi bod amgylcheddau iach yn un o elfennau allweddol y strategaeth i atal a lleihau gordewdra. Mae'n cydnabod bod cynyddu cyfraddau teithio llesol yn gallu helpu i yrru'r thema hon yn ei blaen.
 - mae'r strategaeth gweithio o bell i Gymru¹⁷ yn creu cysylltiadau â'r ymrwymïadau teithio llesol yn Llwybr Newydd. Mae hefyd yn adlewyrchu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gasglu data ychwanegol ar batrymau teithio wrth i ffyrdd o weithio newid.
- 1.12 Er gwaethaf y disgwyliadau a nodir uchod, dywedodd rhanddeiliaid wrthym fod penderfyniadau cynllunio ynghylch ysgolion a datblygiadau tai newydd yn aml yn cael eu gwneud heb ddigon o ystyriaeth i deithio llesol. Ac er bod Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru (WelTAG)¹⁸ yn dweud y dylai prosiectau trafnidiaeth newydd, gan gynnwys rhai sy'n ymwneud â ffyrdd a rheilffyrdd, integreiddio teithio llesol o'r dechrau un, clywsom am enghreifftiau lle nad yw hyn wedi digwydd.

13 Llywodraeth Cymru, Cymru'r Dyfodol: Y Cynllun Cenedlaethol 2040, Chwefror 2021.

14 Llywodraeth Cymru, Polisi Cynllunio Cymru, Rhifyn 12, Chwefror 2024. Mae diweddarau cyngor technegol ynghylch trafnidiaeth sy'n ategu Polisi Cynllunio Cymru'n un o'r camau gweithredu yn y cynllun cyflawni teithio llesol.

15 Llywodraeth Cymru, Rhaglen dreigl Cymunedau Dysgu Cynaliadwy, Chwefror 2023.

16 Llywodraeth Cymru, Pwysau Iach: Cymru Iach, Hydref 2019.

17 Llywodraeth Cymru, Gweithio'n ddoethach: strategaeth gweithio o bell i Gymru, Mawrth 2022.

18 Yn dilyn ymgynghori yn 2022, fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddiweddarau WelTAG yn gynnar yn 2024. Llywodraeth Cymru, Arweiniad ar Arfarnu Trafnidiaeth Cymru (WelTAG), Chwefror 2024.

- 1.13 Clywsom hefyd am achosion lle nad yw awdurdodau lleol yn cydymffurfio â'r ddyletswydd dan y Ddeddf i wella'r ddarpariaeth cerdded a beicio wrth gynnal a chadw neu wella ffyrdd, ac i ystyried yr anghenion hyn yn ystod gwaith ffordd. Mae'r rhain yn gyfleoedd sy'n cael eu colli, gyda thystiolaeth yn awgrymu ei bod hi'n anos annog pobl i fabwysiadu dulliau teithio llesol unwaith y mae patrymau teithio wedi ymsefydlu.
- 1.14 Y tu hwnt i'w chyfeiriad polisi cyffredinol, mae gan Lywodraeth Cymru rôl hefyd i hybu cefnogaeth leol i deithio llesol. Gall ymyriadau teithio llesol brofi'n ddadleuol yn lleol. Mae hyn yn arbennig o wir am gynlluniau uchelgeisiol sy'n ymwneud ag ailddyrrannu lle ar y ffordd neu ddarparu llai o fannau parcio ceir. Gall penderfyniadau polisi lleol fod yn anghyson â theithio llesol hefyd, er enghraifft parcio am ddim i hybu economïau canol trefi.
- 1.15 Mae ymgysylltu'n barhaus â chymunedau'n bwysig i ddatblygu'r achos dros deithio llesol a deall rhwystrau ac anghenion lleol. Fodd bynnag, ymddengys fod amrywiad pan ystyrir i ba raddau y mae awdurdodau lleol yn blaenoriaethu teithio llesol a buddsoddiad cysylltiedig. Canfu'r Grŵp Trawsbleidiol nad oedd gan rai awdurdodau lleol unrhyw bolisïau na chynlluniau cyflawni teithio llesol.

Mae arweinyddiaeth a goruchwyliaeth yn cael eu cymhlethu gan yr ymwneud gan randdeiliaid lluosog a pheth diffyg eglurder ynghylch cyfrifoldebau ymhlith cylchoedd gwaith newidiol

- 1.16 Clywsom fod y dirwedd gyflawni'n orlawn, gyda rhanddeiliaid yn gwneud sylwadau am beth diffyg eglurder ynghylch cyfrifoldebau. Fe wnaeth y Grŵp Trawsbleidiol sylw am ganmolïaeth gyffredinol i'r gefnogaeth gan Trafnidiaeth Cymru i awdurdodau lleol. Ond nododd hefyd fod rhai awdurdodau lleol yn teimlo bod rôl Trafnidiaeth Cymru o ran gweinyddu'r Gronfa Teithio Llesol wedi ychwanegu cymhlethdod. Yn y cyfamser, mae swyddogaethau Cydbwyllgorau Corfforedig o ran cynllunio trafndiaeth yn rhanbarthol yn golygu y bydd ganddynt rôl gynyddol o ran pennu blaenoriaethau, gan gynnwys mewn perthynas â llwybrau teithio llesol trawsffiniol strategol¹⁹.

19 Daeth Cydbwyllgorau Corfforedig i rym ym mis Ebrill 2021. Mewn adroddiad ar gynnydd, canfuom fod cyllidebau ar gyfer cynllunio trafndiaeth yn rhanbarthol yn amrywio'n sylweddol ac fe wnaethom nodi y byddem wedi hoffi gweld mwy o gynnydd gyda'r swyddogaethau hyn. Archwilydd Cyffredinol Cymru, Cydbwyllgorau Corfforedig - Sylwebaeth ar eu cynnydd, Tachwedd 2023.

- 1.17 Mae cyfrifoldeb am newid ymddygiad yn faes penodol lle mae rhanddeiliaid yn teimlo bod diffyg eglurder. Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnwys peth gwaith ar newid ymddygiad ar gyfer newid moddol yng nghylch gwaith Trafnidiaeth Cymru. Galwodd y Grŵp Trawsbleidiol am strwythur i gyflawni ymyriadau newid ymddygiad wedi'u dylunio'n broffesiynol ar gyfer teithio llesol a chanolfan arbenigedd.
- 1.18 Sefydlodd Llywodraeth Cymru Fwrdd Teithio Llesol yn 2014 i gynghori ynghylch gweithgarwch a rhoi cymorth i gynyddu'r defnydd o deithio llesol. Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud newidiadau, yn rhannol mewn ymateb i adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol. Daeth y Grŵp i'r casgliad nad oedd strwythur y Bwrdd yn gweithio'n dda gan nad oedd digon o herio na chraffu, a bod diffyg data a grym yn ei gwneud hi'n anodd ysgogi newid. Nododd yr adroddiad fod rôl y Bwrdd wedi dod yn llai eglur ers ehangu cylch gwaith Trafnidiaeth Cymru.
- 1.19 Cyfarfu'r Bwrdd a strwythurwyd o'r newydd am y tro cyntaf ym mis Mai 2023²⁰. Ei ddiben yw craffu ar Lywodraeth Cymru a phartneriaid cyflawni eraill, adrodd yn flynyddol ar ei weithgareddau a chynnydd, a rhannu arfer gorau ac adnabod heriau. Mae'r cynllun cyflawni newydd yn ymrwymo i adolygiad o weithrediad y Bwrdd yn 2026.
- 1.20 Er ei bod hi'n rhy gynnar i asesu eu heffaith, clywsom fod rhai newidiadau wedi cael derbyniad da. Mae'r rhain yn cynnwys ychwanegu aelodau annibynnol a sesiynau craffu newydd ar themâu penodol. Fodd bynnag, dywedodd rhai rhanddeiliaid wrthym ei bod hi'n dal yn anodd i'r Bwrdd graffu'n effeithiol ar yr holl bartneriaid cyflawni gan nad oes perthynas atebolrwydd ffurfiol. Er bod y Bwrdd yn cynnwys cynrychiolwyr llywodraeth leol, clywsom hefyd bryderon ynghylch llif gwybodaeth i ac o'r Bwrdd.

20 Nid yw cofnodion a Chylch Gwaith yn y parh cyhoeddus er ein bod yn deall bod y Cylch Gwaith yn cael ei ailystyried ac y bydd yn cael ei gyhoeddi'n fuan. Mae aelodau'r Bwrdd yn cynnwys Cadeirydd annibynnol a benodir gan Lywodraeth Cymru, chwech i wyth aelod annibynnol, a chynrychiolwyr Llywodraeth Cymru, llywodraeth leol, Trafnidiaeth Cymru, ac lechyd Cyhoeddus Cymru. Mae'r elusennau Sustrans a/neu Living Streets hefyd yn mynychu fel cynrychiolwyr enwebedig clymblaid 'Trawsfurfio Cymru' o sefydliadau sy'n hyrwyddo trafndiaeth gynaliadwy i bawb.

Mae tîm teithio llesol Llywodraeth Cymru'n fach, ac er bod tîm Trafnidiaeth Cymru wedi tyfu dros y tair blynedd ddiwethaf ceir materion o ran capasiti mewn awdurdodau lleol

- 1.21 Mae gwaith teithio llesol yn galw am sgiliau datblygu a gweithredu polisi, a dealltwriaeth am gynllunio a gweithredu cynlluniau, ymgysylltu, hyrwyddo, cyfathrebu a newid ymddygiad. Mae tîm teithio llesol Llywodraeth Cymru'n fach yn berthynol i'w huchelgeisiau ar gyfer teithio llesol²¹, er ei bod wedi dewis meithrin capasiti yn Trafnidiaeth Cymru hefyd.
- 1.22 Mae cylch gwaith Trafnidiaeth Cymru bellach yn cynnwys cynyddu newid moddol i'r eithaf, cyflawni system drafnidiaeth gwbl integredig, meithrin diwylliant amlfodd, ac annog a chynorthwyo pobl i ystyried dulliau cynaliadwy fel eu dewis diofyn. Mae'n gweinyddu'r Gronfa Teithio Llesol ac yn rhoi cymorth a chanllawiau technegol i awdurdodau lleol²². Mae hefyd yn rhoi cymorth i Lywodraeth Cymru gyda pholisi teithio llesol, adolygu mapiau rhwydwaith, a datblygu fframwaith monitro.
- 1.23 Mae tîm teithio llesol Trafnidiaeth Cymru wedi tyfu dros y tair blynedd ddiwethaf i ymateb i'w gylch gwaith sydd wedi bod yn ehangu. Fodd bynnag, i gryfhau ei gapasiti ei hun gydag arbenigedd perthnasol ac i helpu i reoli amrywiadau mewn llwythi gwaith, mae Trafnidiaeth Cymru wedi contractio gyda Sustrans hefyd. Mae'r trefniant hwn wedi bod yn cefnogi agweddau ar waith Trafnidiaeth Cymru ar y Gronfa Teithio Llesol (gweler **paragraffau 2.2 i 2.7**).
- 1.24 Mae staffio mewn llywodraeth leol yn rhwystr allweddol i'r gallu i gynllunio, gweithredu a monitro cynlluniau teithio llesol. Clywsom fod amrywiad yng nghapasiti a sgiliau timau awdurdodau lleol, sydd wedi deillio'n rhannol o wahanol lefelau o gefnogaeth i deithio llesol (gweler **paragraffau 1.14 i 1.15**).
- 1.25 Fe wnaeth y Grŵp Trawsbleidiol adlewyrchu materion tebyg, fel y mae arolygon gan Trafnidiaeth Cymru a Sustrans wedi'i wneud hefyd. Bu heriau o ran recriwtio a chadw hefyd, gan gynnwys rhai aelodau o staff awdurdodau lleol yn symud i Trafnidiaeth Cymru. Mae bylchau o ran adnoddau wedi peri i rai awdurdodau lleol ddibynnu'n fwy ar contractwyr allanol sy'n dwyn cost ychwanegol.

21 Mae capasiti tîm Llywodraeth Cymru'n cynnwys 3.8 aelod o staff cyfwerth ag amser llawn ar hyn o bryd.

22 Er mai Trafnidiaeth Cymru sy'n gweinyddu'r Gronfa, mae swyddogion Llywodraeth Cymru'n dal i ymwneud â'i llywodraethu a Gweinidogion sy'n cynhyrchu'r gwasanaethau.

Buddsoddiad Llywodraeth Cymru

02

Tudalen y pecyn 133

- 2.1 Mae a wnelo'r rhan hon o'n hadroddiad â gwariant Llywodraeth Cymru, gyda ffocws penodol ar y Gronfa Teithio Llesol. Gallai'r ffigyrau yr ydym yn adrodd arnynt fod yn wahanol i'r rhai a gyflwynwyd yn flaenorol gan Lywodraeth Cymru i gynulleidfaoedd eraill am eu bod ar sail wahanol, er enghraifft dyraniadau o'i gymharu â gwariant.

Yr hyn y gwnaethom ganolbwyntio arno:

Fe chwiliom ni am dystiolaeth bod Llywodraeth Cymru'n deall ei buddsoddiad a bod ei dyraniadau'n awgrymu ei bod hi'n ystyried bod teithio llesol yn flaenoriaeth strategol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu £65 miliwn i'w mentrau teithio llesol allweddol yn 2024-25, yn bennaf i wella seilwaith, a'r Gronfa Teithio Llesol yw'r elfen fwyaf

- 2.2 Mae amryw ffrydiau cyllido'n cysylltu'n benodol â theithio llesol. Cyrhaeddodd y dyraniadau cyfalaf ar gyfer dyraniadau allweddol 2024-25 a nodir yn **Arddangosyn 3** ychydig dros £65 miliwn. O hyn, mae £50 miliwn (77%) yn ymwneud â'r Gronfa Teithio Llesol. Mae'r dyraniad refeniw'n fach o'i gymharu, sef oddeutu £1.4 miliwn. Un o'r themâu cyffredin trwy ein gwaith maes oedd y byddai cynyddu buddsoddiad cyfalaf yn cael effaith gyfyngedig o ran newid ymddygiadau heb godiadau sylweddol mewn refeniw.

Arddangosyn 3: dyraniadau cyllid teithio llesol allweddol Llywodraeth Cymru, 2024-25¹

	Prosiect / Rhaglen	Disgrifiad	Dyraniad (£oedd)
Cyfalaf	<u>Y Gronfa Teithio Llesol</u>	Mae'n cynorthwyo awdurdodau lleol i ddatblygu a chyflawni cynlluniau teithio llesol. Trafnidiaeth Cymru sy'n gweinyddu'r Gronfa.	50,047,512
	<u>Llwybrau Diogel mewn Cymunedau</u>	Cyllid i awdurdodau lleol wella diogelwch ffyrdd a llwybrau cerdded a beicio i ysgolion.	6,149,338
	Cymorth Teithio Llesol	Cyllid i Trafnidiaeth Cymru i gefnogi'r agenda teithio llesol, gan gynnwys cyflawni'r rhaglen gymorth ar gyfer y Gronfa Teithio Llesol ² .	2,852,488
	Rhaglen Cerdded a Beicio'r Rhwydwaith Ffyrdd Strategol	Cyllid ar gyfer llwybrau cerdded a beicio sy'n gysylltiedig â'r ffyrdd a reolir gan Lywodraeth Cymru.	2,800,000
	Rhaglen Fraenaru Teithio Llesol	Rhaglen a reolir gan Trafnidiaeth Cymru i alluogi mwy o gynlluniau arloesol, o ansawdd da sy'n cael effaith fwy.	1,000,000
	Grant Craidd Sustrans	I wella cynlluniau ar draws y <u>Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol</u> ³ .	700,000
	Prosiectau teithio llesol	Dyraniad i raglenni grantiau bychain eraill ar gyfer cynlluniau benthyca, atgyweirio ac ailgylchu beiciau.	300,000
	Cyfanswm (cyfalaf)		63,849,338

Nodiadau:

- Nid yw'r dyraniadau hyn yn cyfleu'r darlun llawn o ran gwariant sy'n gysylltiedig â theithio llesol gan Lywodraeth Cymru a/neu wasanaethau cyhoeddus ehangach (gweler hefyd **paragraffau 2.8 i 2.11**).
- Mae Trafnidiaeth Cymru'n defnyddio rhan o'i ddyraniad cyfalaf ar gyfer contract gyda Sustrans i gynorthwyo gyda rheoli'r Gronfa Teithio Llesol. Mae hyn yn cynnwys cefnogi awdurdodau lleol gyda phrosiectau teithio llesol a darparu arbenigedd monitro a gwerthuso. Mae gwerth y contract ar gyfer 2024-25 yn £156,393.
- Mae'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol yn darparu oddeutu 1,500 o filltiroedd o lwybrau sy'n bennaf heb unrhyw draffig sy'n cysylltu dinasoedd, trefi a chefn gwlad ledled Cymru. Sustrans a greodd y rhwydwaith, sy'n rhan o rwydwaith ehangach y DU, ac mae'n gadael arno.

	Prosiect / Rhaglen	Disgrifiad	Dyraniad (£oedd)
Refeniw	<u>Hyrwyddo Teithio Llesol mewn Ysgolion</u>	Contract gyda Sustrans i gefnogi'r rhaglen Teithiau lach sy'n gweithio gydag ysgolion i greu diwylliant sy'n ei gwneud yn haws i blant gerdded, olwyno, sgwtera neu feicio.	420,000
	<u>WOW Walk to School</u>	Cyllid i Living Streets i gefnogi menter sydd wedi'i bwriadu i annog disgyblion ysgol i gerdded neu feicio i'r ysgol.	385,000
	Grant Craidd Sustrans	Mae'n cynnwys: • cyngor a chymorth strategol. • Cynllunio Ysgolion Teithio Llesol sy'n cynorthwyo ysgolion i ystyried sut y mae trafnidiaeth a phatrymau teithio'n effeithio arnynt. • Gweithleoedd lach, sy'n targedu cyflogwyr ar safleoedd mawr ac yn cynnig ymyriadau i roi anogaeth ar gyfer teithio llesol a gweithgarwch corfforol. • cymorth i awdurdodau lleol i wella'r Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol.	380,000
	Prosiectau teithio llesol	Dyraniad sy'n cwmpasu amryw weithgareddau ond sy'n cynnwys costau sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd Teithio Llesol a gwaith mapio data.	125,000
	Cymorth Teithio Llesol	Mae'n cynnwys costau'r cymorth gan dîm grantiau Trafnidiaeth Cymru sy'n gweinyddu'r Gronfa Teithio Llesol, gan gynnwys prosesu hawliadau a thaliadau. Mae'r swm yma hefyd yn cynnwys yr elfen TAW sy'n gysylltiedig â'r dyraniad cyfalaf Cymorth Teithio Llesol.	125,000
	Cyfanswm (refeniw)		1,435,000
	Cyfanswm y cwbl		65,284,338

Ffynhonnell: Crynodeb Archwilio Cymru, gan dynnu ar ddata dyraniadau Llywodraeth Cymru, cytundebau contractiol a gwybodaeth arall a gyhoeddwyd

- 2.3 Mae **Arddangosyn 3** yn amlygu bod Sustrans yn cael cyllid gan Lywodraeth Cymru a chan Trafnidiaeth Cymru at ystod o ddibenion. Ar y cyfan, mae'r symiau dan sylw'n golygu cyfanswm dyraniad yn 2024-25 o £1.66 miliwn sy'n berthnasol i deithio llesol.
- 2.4 Nid ydym wedi archwilio'r materion hyn yn fanwl, ac mae Llywodraeth Cymru wedi'i hargyhoeddi nad oes cyllid yn cael ei ddyblygu rhwng ei dyraniadau, er enghraifft mewn perthynas ag ysgolion. Mae Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru wedi cadarnhau hefyd eu bod yn fodlon ar werth am arian a'r modd y rheolir achosion posibl o wrthdaro buddiannau.
- 2.5 Yn wreiddiol, gosododd Trafnidiaeth Cymru ei gontract gyda Sustrans yn 2021-22 trwy fframwaith caffael ehangach ac yna fe'i hestynnodd yn flynyddol. Er y bu oedi cyn iddo wneud hynny, fe sefydlodd gontract newydd ond tebyg o ran cwmphas trwy'r trefniant fframwaith hwn ym mis Mehefin 2024. Fel rhan o'r trefniadau gyda Trafnidiaeth Cymru, gall swyddogion Sustrans gynorthwyo awdurdodau lleol i ddatblygu eu cynllun a gyllidir gan y Gronfa Teithio Llesol a bod yn rhan o banel o dri sy'n arfarnu cynigion. Mae risgiau posibl o ran dyblygu cyllid neu wrthdaro buddiannau'n codi felly pan all Sustrans fod yn contractio, neu'n cynnig, am waith gydag awdurdodau lleol unigol.
- 2.6 Rydym ni'n deall bod trefniadau i sicrhau na fyddai staff Sustrans sy'n gweithio i Trafnidiaeth Cymru'n rhan o arfarnu cynlluniau os oeddent wedi gweithio ar yr un cynllun dan unrhyw gontract rhwng Sustrans a'r awdurdod lleol perthnasol. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi pwysleisio hefyd bod y risg o ddylanwad gormodol wrth arfarnu cynlluniau'n cael ei lliniaru gan y ffaith bod ei staff yn cael eu cynnwys ar y panel arfarnu.
- 2.7 Yn ein barn ni byddai'n ddoeth pe bai Trafnidiaeth Cymru'n asesu cyfleoedd i gymryd camau pellach i gryfhau mesurau diogelu mewn perthynas ag ymwneud Sustrans â'r broses arfarnu. Rydym hefyd o'r farn, fel rhan o reoli'r risgiau hyn a gwaith ehangach i reoli risgiau, y dylai Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru ddeall unrhyw waith y gallai Sustrans fod yn ymwneud ag ef, neu'n cynnig amdano, ar lefel awdurdodau lleol sy'n cysylltu'n ôl â'r Gronfa Teithio Llesol.

Nid yw'r darlun llawnach o ran gwariant gan Lywodraeth Cymru a gwasanaethau cyhoeddus ehangach ar deithio llesol yn eglur

- 2.8 Er bod **Arddangosyn 3** yn nodi dyraniadau teithio llesol allweddol ar gyfer 2024-25, ni fu'n bosibl cael darlun cyson o wariant ar draws ystod llawnach o raglenni dros amser. Nid yw hyn yn rhywbeth y mae Llywodraeth Cymru wedi ceisio'i goladu fel rhan o waith rheolaidd ychwaith.
- 2.9 Fodd bynnag, mae **paragraffau 2.12 i 2.22** yn darparu sylwebaeth bellach ar gyfer y Gronfa Teithio Llesol. Ar gyfer Llwybrau Diogel mewn Cymunedau, yr ail ddyraniad mwyaf yn 2024-25, mae ffigyrau Llywodraeth Cymru'n dynodi bod gwariant blynyddol wedi amrywio rhwng £4.2 miliwn a £6.5 miliwn rhwng 2015-16 a 2023-24.
- 2.10 Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cyllido amryw weithgareddau neu gynlluniau a allai fod yn berthnasol i deithio llesol trwy gyllidebau trafndiaeth eraill, megis ei gwelliannau i'r Rhwydwaith Ffyrdd Strategol a'r Gronfa Trafnidiaeth Leol. Mae enghreifftiau a gyflwynwyd i ni gan Lywodraeth Cymru'n amlygu bod rhai prosiectau ffyrdd mawr wedi cynnwys gwerth miliynau lawer o bunnoedd o fesurau a oedd yn gysylltiedig â theithio llesol yn eu rhinwedd eu hunain. Gall rhaglenni ehangach gan Lywodraeth Cymru gefnogi teithio llesol hefyd, er enghraifft y rhaglen adeiladau ysgolion a cholegau neu ymyriadau iechyd gan gynnwys presgripsiynu cymdeithasol.
- 2.11 Ochr yn ochr â hyn ceir unrhyw wariant gan awdurdodau lleol o'u cyllidebau eu hunain, gan gynnwys cyllid cyfatebol ar gyfer rhai prosiectau a gyllidir gan y Gronfa Teithio Llesol a chostau staff Llywodraeth Cymru. Nid yw Llywodraeth Cymru'n coladu data ehangach ar wariant yn rheolaidd ac rydym yn cydnabod y gallai fod yn anodd datgyfuno gwariant ar deithio llesol yn benodol mewn rhai achosion. Serch hynny, mae hyn yn golygu bod y sefyllfa ar y cyfan o ran gwariant cyhoeddus ar deithio llesol, yn berthynol i'r deilliannau a gyflawnir, gan gynnwys ar gyfer cyfraddau teithio llesol, yn aneglur.

Mae gwariant o'r Gronfa Teithio Llesol neu gronfa gyfatebol wedi cynyddu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf ac mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu datblygu fframwaith asesu a chyllido newydd

Gan adeiladu ar strwythur presennol ei rhaglen a'i gweithgarwch cyflawni, mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu datblygu fframwaith asesu a chyllido newydd

2.12 Mae'r Gronfa Teithio Llesol yn cyfuno dyraniad craidd a phroses cynigion cystadleuol ar gyfer y prif ddyraniad (gweler **Arddangosyn 4**). Ar gyfer 2024-25, mae'r rhaniad rhwng y dyraniad craidd a'r prif ddyraniadau'n 30/70 (£15 miliwn a £35 miliwn yn y drefn honno).

Arddangosyn 4: y Gronfa Teithio Llesol

Testun	Nodweddion
Amcanion	Hybu newid moddol o'r car i deithio llesol ar ei ben ei hun neu ar y cyd â thrafnidiaeth gyhoeddus. Gwella mynediad gan ddefnyddio teithio llesol at gyflogaeth, addysg a gwasanaethau allweddol eraill. Cynyddu lefelau teithio llesol. Cysylltu cymunedau.
Dyraniad craidd	Isafswm dyraniad i bob awdurdod lleol o £500,000. Dyraniadau gwirioneddol yn seiliedig ar fformiwla: 50/50 yn ôl maint y boblogaeth ac arwynebedd a orchuddir gan ardaloedd lleol dynodedig (gweler paragraff 3.4) Mae'n cefnogi datblygiad cychwynnol cynlluniau cyfalaf mwy neu welliannau trwy fân waith. Mae enghreifftiau o fân waith yn cynnwys cyrbau isel a phalmentydd botymog, lledu a rhoi wyneb newydd, gwelliannau i gyffyrdd, gwaredu atalfeydd, parcio beiciau a gosod offer monitro.
Prif ddyraniad	Fe'i dyfernir ar sail gystadleuol ar gyfer cynlluniau mwy. Mae'r rhain yn cynnwys adeiladu llwybrau teithio llesol yn gyffredinol o fewn ardaloedd lleol dynodedig neu'n gysylltiedig â hwy. Gallai gynnwys llwybrau beicio, llwybrau cerdded, neu lwybrau teithio llesol cyd-ddefnyddio. Mae hefyd yn cynnwys cynlluniau wedi'u pecynnu sy'n cynnwys gwaith sy'n tueddu i fod o fewn yr un ardal neu â nodweddion tebyg.

- 2.13 Fe sefydlodd Llywodraeth Cymru'r Gronfa yn 2018. Ers mis Rhagfyr 2020, mae Trafnidiaeth Cymru wedi bod yn gweinyddu'r gronfa ar ran Llywodraeth Cymru. Fodd bynnag, mae swyddogion Llywodraeth Cymru'n rhan o'r grwpiau sy'n cefnogi'r trefniadau llywodraethu ar gyfer y Gronfa²³ a Gweinidogion sy'n cymeradwyo dyraniadau awdurdodau lleol.
- 2.14 Rhaid i awdurdodau lleol ddatblygu cynlluniau yn unol â WeITAG. Mae gofynion ymgeisio a meini prawf asesu penodol yn wahanol ar gyfer y prif ddyraniadau a'r dyraniad craidd. Mae meini prawf y prif ddyraniadau wedi'u pwysoli. Ansawdd seilwaith yw'r un elfen fwyaf, sy'n rhoi cyfrif am 27% o'r sgôr ar y cyfan. Cyllid cyfatebol yw'r elfen leiaf, sy'n rhoi cyfrif am 3%²⁴. Ceir terfynau ar nifer y cynigion y gall awdurdodau lleol eu gwneud. Ar gyfer 2024-25, gallai awdurdodau lleol wneud hyd at bedwar cais ar gyfer prif gynlluniau²⁵ ac wyth cais i ddatblygu cynlluniau. Nid oes terfyn ar nifer y ceisiadau ar gyfer mân waith.
- 2.15 Dylai awdurdodau lleol gynnwys cynlluniau monitro a gwerthuso ac asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb gyda'u ceisiadau. Nid yw cynigion yn cael eu gwrthod yn awtomatig os nad ydynt yn cynnwys y pethau hyn, er y byddent yn cael sgôr is²⁶. Ym mis Medi 2023, fe wnaeth archwiliad mewnol gan Lywodraeth Cymru amlygu bod prosesau trylwyr i adolygu ac asesu ceisiadau a hawliadau, a'r perthnasoedd effeithiol sy'n cael eu meithrin rhwng cleientiaid/contractwyr ar y trefniadau llywodraethu ehangach yn gryfderau.

23 Mae Trafnidiaeth Cymru'n cydlynw Grŵp Llywio'r Gronfa Teithio Llesol ac islaw hwnnw, tan yn ddiweddar, roedd yn eistedd ar Grŵp Cyflawni'r Gronfa Teithio Llesol. Mae aelodaeth graidd y grŵp llywio'n cynnwys swyddogion Llywodraeth Cymru a Sustrans. Mae gan y grŵp rôl i oruchwyllo rhaglen teithio llesol Trafnidiaeth Cymru ar y cyfan a'r modd y mae'n rhoi cymorth i weinyddu'r Gronfa Teithio Llesol. Mae Trafnidiaeth Cymru hefyd yn cynnull grŵp swyddogion teithio llesol cenedlaethol ar gyfer swyddogion awdurdodau lleol sy'n rhoi cymorth i ymgysylltu a rhannu gwersi. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi bod wrthi'n ddiweddar yn datblygu cynigion i ddiweddarau'r strwythurau llywodraethu hyn.

24 Mae'r meini prawf ar gyfer y prif ddyraniadau'n ymwneud â'r canlynol: cydnawsedd strategol – achos dros newid; cydnawsedd strategol – cydnawsedd ag amcanion y grant; achos trafndiaeth – asesiad o'r effeithiau; ansawdd seilwaith; monitro a gwerthuso; y gymuned ac ymgysylltu; cyflawnadwyedd; a chyllid cyfatebol.

25 Gallai cynnig ymdrin â mesurau ar draws mwy nag un llwybr. O'r pedwar cynnig, gallai un gefnogi'r 'arllwy wledig' gyda ffocws ar welliannau i lwybrau y tu allan i ardaloedd lleol dynodedig sy'n ategu blaenoriaeth Llywodraeth Cymru i gysylltu trefi marchnad a chanolfannau lleol arwyddocaol eraill â phentrefi cyfagos a datblygiadau pellennig.

26 Er ein bod yn deall bod gwerth cynigion awdurdodau ar y cyfan wedi bod yn fwy na'r cyllid sydd ar gael.

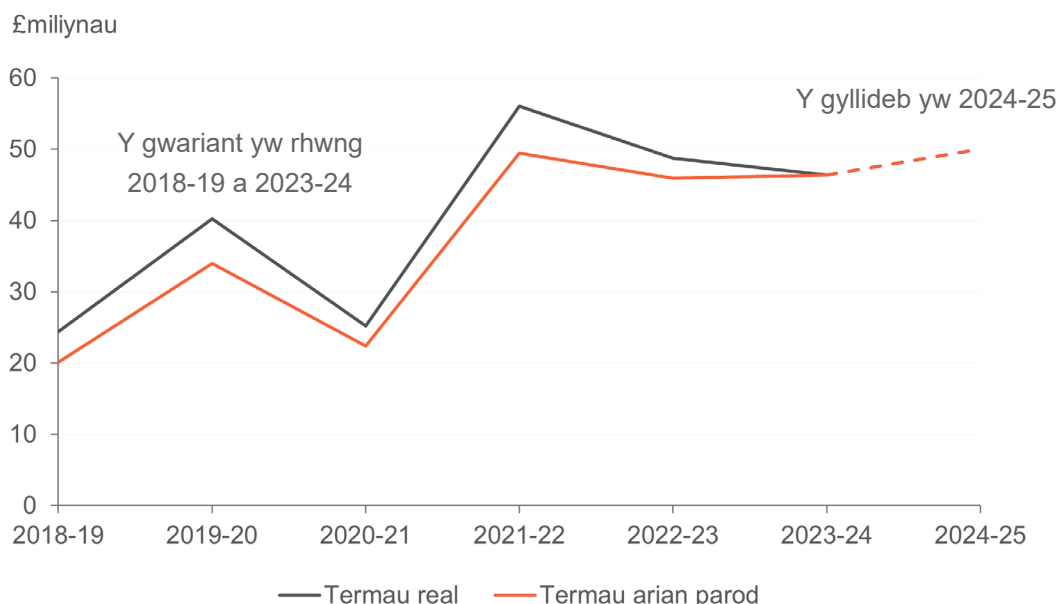
2.16 Yn ei chynllun cyflawni teithio llesol mae Llywodraeth Cymru'n dweud y bydd yn dysgu oddi wrth Active Travel England ac yn datblygu fframwaith asesu yng Nghymru i ddeall sut i greu amgylcheddau cyflawni mwy effeithiol sy'n blaenoriaethu teithio llesol²⁷. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod ei strwythur rhaglenni a chyflawni eisoes wedi datblygu'n fwy yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r dull yn debygol o gynnwys hunanasesiad gan awdurdodau lleol mewn meysydd megis arweinyddiaeth, uchelgais, gallu a pherfformiad. Er mai megis dechrau datblygu y mae'r dull, mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi y bydd yn goleuo'r meini prawf dyrannu cyllid.

Fe wnaeth gwariant o'r Gronfa Teithio Llesol neu gronfa gyfatebol gan awdurdodau lleol gynyddu o £20 miliwn i £46 miliwn rhwng 2018-19 a 2023-24, ond gall y cylch cyllido blynyddol ac ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol wneud rhai awdurdodau lleol yn gyndyn o ymgymryd â chynlluniau amlflwyddyn

2.17 Mae **Arddangosyn 5** yn dangos gwariant o'r Gronfa Teithio Llesol gan awdurdodau lleol ers 2018-19. Cyn hyn, roedd Llywodraeth Cymru'n cefnogi prosiectau teithio llesol penodol fel rhan o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol. Nid felly y mae hi mwyach, er ein bod wedi cynnwys gwariant etifeddol yn 2018-19 a 2019-20. Ar y cyfan, mae gwariant yn nhermau arian parod wedi cynyddu'n sylweddol rhwng 2018-19 a 2023-24 (o £20.1 miliwn i £46.3 miliwn). Roedd cyfanswm y gwariant ar gyfer y cyfnod yn £218 miliwn.

27 Ym mis Mehefin 2023, cyhoeddodd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol adroddiad ar Deithio Llesol yn Lloegr. Roedd yr adroddiad yn disgrifio dull Active Travel England o asesu gallu ac uchelgais awdurdodau lleol. Mae mwy na hanner awdurdodau lleol Lloegr wedi cael eu hasesu ar y ddwy isaf o bum lefel.

Arddangosyn 5: gwariant gan awdurdodau lleol o'r Gronfa Teithio Llesol neu gronfa gyfatebol, rhwng 2018-19 a 2023-24, a'r dyraniad ar gyfer 2024-25 (yn nhermau arian parod ac mewn termau real yn ôl prisiau 2023-24)^{1, 2, 3}

Nodiadau:

- 1 Mae ffigyrau mewn termau real wedi'u haddasu i ystyried chwyddiant. Fe ddefnyddiom ni ddatchwyddyddion Cynnyrch Domestig Gros Trysorlys EF yn ôl prisiau'r farchnad ac arian ar gyfer 2023-24, Mehefin 2024.
- 2 Nid yw'n cynnwys dyraniadau i Trafnidiaeth Cymru i gefnogi ei waith teithio llesol, gan gynnwys gweinyddu'r Gronfa (gweler **Arddangosyn 3**). Nid yw'n cynnwys unrhyw gyllid cyfatebol gan awdurdodau lleol ychwaith.
- 3 Yn ystod 2018-19 a 2019-20, fe barhaodd rhai cynlluniau teithio llesol ar wahân i gael cymorth gan y Gronfa Trafnidiaeth Leol. Rydym wedi cynnwys y gwariant hwnnw. Yn nhermau arian parod, roedd gwariant ar gynlluniau etifeddol yn gyfanswm o £11.3 miliwn (56%) o'r cyfanswm o £20.1 miliwn ar gyfer 2018-19. Roedd yn £6.1 miliwn (18%) o'r £33.9 miliwn ar gyfer 2019-20.

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata Llywodraeth Cymru

- 2.18 Cyrhaeddodd y gwariant blynyddol uchafbwynt o £49.4 miliwn yn 2021-22 pan gafwyd dyraniad ychwanegol yn ystod y flwyddyn hefyd er na chafodd hwn ei wario'n llawn. Mae'r dyraniad yn 2024-25 islaw gwariant 2021-22 mewn termau real²⁸.
- 2.19 Mae rhai awdurdodau lleol hefyd yn cyfrannu cyllid cyfatebol i gynlluniau, boed mewn cyfraniadau ariannol uniongyrchol a/neu werth amser staff. Fodd bynnag, yn amlach na pheidio dros y ddau gylch cyllido diwethaf, nid yw cynigion wedi adnabod cyllid cyfatebol. Roedd cyfanswm y cyllid cyfatebol ar draws pob cynnig yn y cylchoedd hynny'n llai na 5% o arian y Gronfa Teithio Llesol y cynigiwyd amdano. Mae ffigyrau ar gyfer cynlluniau unigol yn cynnwys enghreifftiau yn yr ystod 10-20%. Roedd un cynnig yn 2024-25 yn un ar gyfer cynllun lle'r oedd y cyllid cyfatebol a adnabuwyd oddeutu ddwywaith cymaint â'r cymorth o'r Gronfa Teithio Llesol y cynigiwyd amdano.
- 2.20 Mae awdurdodau lleol yn anfon hawliadau chwarterol at Trafnidiaeth Cymru sy'n asesu a yw gwariant y cynllun ar y trywydd iawn i gyrraedd y targed. Wedyn mae Trafnidiaeth Cymru'n darparu proffiliau gwariant ar gyfer Llywodraeth Cymru. Lle ma costau rhagamcanol yn wahanol i amcangyfrifon, mae awdurdodau lleol yn paratoi ffurflen amrywio contract y mae'n rhaid iddi gael ei chymeradwyo gan Lywodraeth Cymru ond sy'n caniatáu iddynt addasu amcangyfrifon o fewn eu hamlen gyllido ar y cyfan.
- 2.21 Clywsom fod prosesau i ddeall a rheoli tanwariannau wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf, gan gefnogi cyfleoedd ar gyfer ailddyrannu i fentrau teithio llesol eraill. Serch hynny, mae gwariant o'r Gronfa Teithio Llesol gan awdurdodau lleol wedi bod yn llai na'r hyn a ddyrannwyd. Dros y pum mlynedd ddiwethaf mae'r tanwariant blynyddol wedi amrywio o £2 filiwn i £9 miliwn. Roedd y tanwariant o £9 miliwn yn 2021-22 pan gafwyd dyraniad ychwanegol o £8 miliwn yn ystod y flwyddyn ond, fel a nodir ym **mharagraff 2.18**, ni chafodd hwn ei wario'n llawn.
- 2.22 Dros y tair blynedd ariannol ddiwethaf, fe gwblhaodd awdurdodau lleol 83 o brif gynlluniau seilwaith mwy ac 81 o gynlluniau mân waith a gostiodd dros £100,000 (gweler **Arddangosyn 6**). Gall cynlluniau rychwantu mwy nag un flwyddyn. Fodd bynnag, clywsom fod y cylch cyllido blynyddol ac ansicrwydd ynghylch dyraniadau yn y dyfodol yn gallu gwneud rhai awdurdodau lleol yn gyndyn o gynyddu capasiti ac ymgymryd â chynlluniau amlflwyddyn a all fod yn anos i'w cyflawni ond a all gael mwy o effaith. Ceir pryderon hefyd ynghylch cost cynnal a chadw parhaus, nad yw'r Gronfa'n ei chyllido.

28 Mae ein hofferyn data'n darparu data ar lefel awdurdodau lleol. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cyhoeddi gwybodaeth am y Gronfa Teithio Llesol a grantiau trafndiaeth eraill a ddyfarnwyd i awdurdodau lleol. Er enghraifft: Llywodraeth Cymru, Grantiau trafndiaeth awdurdodau lleol a ddyfarnwyd 2024 i 2025, Ebrill 2024.

Arddangosyn 6: nifer cynlluniau’r Gronfa Teithio Llesol a gwblhawyd gan awdurdodau lleol yn ôl math, rhwng 2021-22 a 2023-24

Blwyddyn	Nifer y prif gynlluniau seilwaith a gwblhawyd	Nifer y cynlluniau mân waith a gwblhawyd (dros £100,000)
2021-22	24	38
2022-23	25	21
2023-24	34	22
Cyfanswm	83	81

Nodyn: gall yr hyn a gyflawnir a gwariant ar gynlluniau unigol rychwantu mwy nag un flwyddyn ariannol.

Ffynhonnell: Data Trafnidiaeth Cymru

Datblygu rhwydweithiau teithio llesol a newid ymddygiad

03

Tudalen y pecyn 145

- 3.1 Mae a wnelo'r rhan hon o'n hadroddiad â datblygu rhwydweithiau teithio llesol.

Yr hyn y gwnaethom ganolbwyntio arno:

Fe chwiliom ni am arwyddion o rwydwaith teithio llesol gwell a phrosesau sy'n rhoi blaenoriaeth i ddatblygu llwybrau i gefnogi newid moddol. Fe wnaethom hefyd ystyried a oes digon o ffocws ar newid ymddygiad ochr yn ochr â buddsoddiad cyfalaf.

Mae'n anodd asesu i ba raddau y mae rhwydweithiau teithio llesol wedi gwella dros amser o'r mapiau rhwydwaith yn unig, ond ymddengys fod cyflymder y newid yn rhy araf ar hyn o bryd i wireddu'r uchelgeisiau

- 3.2 Mae dyletswydd ar awdurdodau lleol i sicrhau llwybrau teithio llesol newydd a gwell. Rhaid iddynt hefyd gynhyrchu mapiau o lwybrau presennol a chyfleusterau cysylltiedig, a'r rhai sydd yn yr arfaeth ar gyfer y 15 mlynedd nesaf. Mae'r Mapiau Rhwydwaith Teithio Llesol hyn ar gael trwy [wefan MapDataCymru](#).
- 3.3 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol bod mapiau'n cael eu cyflwyno i Weinidogion Cymru i gael eu cymeradwyo bob tair blynedd neu fel a gyfarwyddir gan Weinidogion Cymru. Ni chafodd ail rifynnau mapiau awdurdodau lleol eu cyhoeddi tan yn hwyr yn 2022 yn dilyn estyn y terfynau amser oherwydd pandemig COVID-19 a ffactorau eraill. Mae'r cyfnod ar gyfer y cylch adolygu nesaf wedi cael ei estyn i fis Rhagfyr 2026.
- 3.4 Mae'r dyletswyddau hyn yn ymwneud ag 'ardaloedd lleol dynodedig' mwy poblog²⁹. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod llwybrau yn yr ardaloedd lleol hyn yn debygol o gael mwy o effaith. Fodd bynnag, gall awdurdodau lleol ddatblygu mapiau rhwydwaith ar gyfer ardaloedd lleol eraill lle ceir potensial uchel iddynt gael eu defnyddio.

29 Aneddiadau a ddiffinnir trwy gyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru ac sy'n deillio o ystadegau ardaloedd adeiledig y Swyddfa Ystadegau Gwladol yw ardaloedd lleol dynodedig; Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, [Trefi a dinasoedd, nodweddion ardaloedd adeiledig, Cymru a Lloegr: Cyfrifiad 2021](#), Awst 2023.

- 3.5 Mae cynnwys y gymuned yn effeithiol yn debygol o hybu defnydd o lwybrau. Mae canllawiau'r Ddeddf Teithio Llesol yn nodi disgwyliadau cysylltiedig fel rhan o ddatblygu mapiau rhwydwaith a phan fo llwybrau yn y cam dylunio. Mae'n nodi y dylai awdurdodau lleol gynnwys partneriaid cyflawni, aelodau etholedig, plant a phobl ifanc, a phobl â nodweddion gwarchodedig³⁰.
- 3.6 Nid ydym wedi archwilio'r broses fapio mewn manylder. Fodd bynnag, clywsom bryderon ynghylch sgiliau ac adnoddau mewn awdurdodau lleol i ymgysylltu'n effeithiol, gan gynnwys â grwpiau sy'n cynrychioli pobl anabl. Mae ymchwil a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru hefyd wedi amlygu barn gymysg ynglŷn ag ymgynghori gan awdurdodau lleol³¹. Clywsom hefyd am adnoddau cyfyngedig mewn sefydliadau sy'n cynrychioli pobl â nodweddion gwarchodedig i'w galluogi i fewnbynnu'n effeithiol â phrofiadau personol.
- 3.7 Fel a ddangosir yn **Arddangosyn 6**, ceir tystiolaeth o gynnydd gyda seilwaith teithio llesol. Fodd bynnag, mae cyflymder datblygu ar hyn o bryd yn awgrymu ei bod hi'n hynod annhebygol y bydd awdurdodau lleol wedi rhoi'r holl lwybrau arfaethedig ar waith o fewn 15 mlynedd.
- 3.8 Mae ein hofferyn data'n enghreifftio'r mater yma. Mae gan lawer o awdurdodau lleol gannoedd o lwybrau i'w datblygu yn y dyfodol ac fe gyfyngir arnynt o ran faint o gynigion y gallant eu cyflwyno, er y gall cynigion fynd i'r afael â mwy nag un llwybr o bosibl (gweler **paragraff 2.14**). Nid yw rhai awdurdodau lleol wedi bod yn cyflwyno cynigion yn flynyddol neu nid ydynt wedi bod yn eu cyflwyno hyd at yr uchafswm. Gallai materion o ran capasiti fod yn gyfyngiad hefyd hyd yn oed pe bai awdurdodau lleol yn gallu cyflwyno mwy o gynigion.

30 Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn nodi naw nodwedd warchodedig: oedran, anabledd, aillbennu rhywedd, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, hil, crefydd neu gred, rhyw, a chyfeiriadedd rhywiol.

31 Ym mis Mai 2024, fe gyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymchwil o arolwg o 1,000 o oedolion Cymru (16+) ym mis Mehefin 2022; Llywodraeth Cymru, Agweddau'r Cyhoedd tuag at Deithio Llesol 2022, Mai 2024.

3.9 Er bod y mapiau'n darparu offeryn cynllunio, mae'n anodd asesu i ba raddau y mae rhwydweithiau'n gwella dim ond trwy eu cymharu dros amser ac mae ganddynt gyfyngiadau fel adnodd ar gyfer y cyhoedd³². Y rheswm dros hyn yw:

- i gael eu cynnwys ar y mapiau, dylai llwybrau teithio llesol presennol gyrraedd safonau dylunio Llywodraeth Cymru. Fe wnaeth Llywodraeth Cymru ddiwygio'r safonau yn 2021 rhwng y ddau rifyn diweddaraf o'r mapiau sydd ar gael ar wefan MapDataCymru. Ceir enghreifftiau o seilwaith hŷn a ddiffiniwyd ac a fapiwyd yn flaenorol fel llwybr teithio llesol nad yw'n cyrraedd y safonau dylunio mwyach ac felly nad yw'n cael ei ddangos ar y mapiau mwyach.
- gan bod y ddyletswydd i fapio llwybrau'n benodol i ardaloedd lleol dynodedig, mae hyn yn golygu nad yw rhai llwybrau a allai gael eu defnyddio'n helaeth ar gyfer teithio llesol wedi'u cofnodi'n swyddogol fel llwybrau a/neu'n cael eu dangos ar y mapiau, er y gall awdurdodau lleol gynnwys llwybrau y tu allan i'r ardaloedd lleol hyn os ydynt yn dymuno. Er enghraifft, efallai na fydd y mapiau'n adlewyrchu llwybrau ar y Rhwydwaith Beicio Cenedlaethol (gweler **Arddangosyn 3**). Mae'r mapiau a gyhoeddwyd yn 2022 yn cofnodi oddeutu 1,484 o filltiroedd o lwybrau teithio llesol.
- lle mae llwybr yn syrthio ychydig yn fyr o'r safon ddylunio dylai fod datganiad sy'n egluro'i gyfyngiadau. Clywsom fod anghysonderau o ran pa un a yw awdurdodau lleol yn cofnodi'r rhain fel llwybrau presennol ynteu llwybrau i'w datblygu yn y dyfodol, er ein bod yn deall bod hyn yn ymwneud â chyfran fach o lwybrau ar y cyfan (llai na 5%).
- mae'r mapiau'n adlewyrchu'r sefyllfa ar adeg benodol mewn amser. Chyda mwy o fuddsoddiad yn y blynyddoedd diwethaf, ni fydd yr holl lwybrau a ddatblygwyd wedi'u cynnwys fel llwybrau presennol er y gallant gael eu nodi fel llwybrau arfaethedig ar gyfer y dyfodol.

32 Canfu'r ymchwiliad ddisgrifir ym **mharagraff 3.6** mai dim ond traean o'r ymatebwyr roddodd ateb cadarnhaol pan ofynnwyd iddynt a oeddent yn gwybod ble y gallent ddod o hyd i wybodaeth am lwybrau cerdded a beicio yn eu harddaifed.

Clywsom nad yw llwybrau a gyflwynir gerbron ar gyfer cyllid gan awdurdodau lleol wastad yn yr ardaloedd gorau, neu wedi'u cysylltu'n ddigonol, i hwyluso newid moddol ond bod Trafnidiaeth Cymru wedi datblygu offer i wella'r drefn flaenoriaethu

- 3.10 Mae canllawiau ategol y Ddeddf yn datgan, 'Dylid rhoi blaenoriaeth i'r rhannau o'r rhwydwaith sy'n cynnig y potensial mwyaf ar gyfer cynyddu teithio llesol, ond gellir ystyried blaenoriaethau lleol eraill, fel targedu ardaloedd difreintiedig neu iechyd cyhoeddus gwael.' Clywsom nad yw wastad yn wir mai'r llwybrau a gyflwynir gerbron ar gyfer cyllid yw'r rhai â'r potensial mwyaf i ysgogi newid moddol.
- 3.11 Gall cynlluniau sy'n ceisio cynyddu newid moddol i'r eithaf fod yn anodd i'w cyflawni, o ran amser a'r sgiliau sy'n ofynnol. Gallant hefyd fod yn amhoblogaidd oherwydd y gallant olygu ei bod yn ofynnol ailddyrannu lle ar y ffordd oddi wrth geir modur preifat. Clywsom hefyd fod llwybrau yn aml heb eu cysylltu'n dda ar gyfer teithiau o ddrws i ddrws, gan adael bylchau yn y rhwydwaith teithio llesol sy'n rhwystr allweddol i gyfranogiad³³.
- 3.12 Mae Trafnidiaeth Cymru wedi datblygu offeryn a arweinir gan ddata sy'n helpu awdurdodau lleol i adnabod llwybrau i'w datblygu yn y dyfodol a allai gael yr effaith fwyaf. Mae'r offeryn yn cwmpasu'r potensial ar gyfer newid moddol, mynediad at wasanaethau, amddifadedd, effaith ar iechyd, a diogelwch llwybrau. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol o faterion y mae angen gweithio drwyddynt, sydd i'w briodoli'n rhannol i gyfyngiadau mewn setiau data sydd ar gael. Efallai na fydd angen i awdurdodau lleol ddangos eu bod wedi blaenoriaethu yn seiliedig ar yr offeryn os gallant ddarparu tystiolaeth arall i ategu'r drefn flaenoriaethu.

33 Gall llwybrau teithio llesol fod yn anos i'w rhoi ar waith yn unol â gofynion dylunio mewn rhai ardaloedd hefyd oherwydd y tir a thopograffeg. Mae teithiau hirach mewn ardaloedd gwledig a chysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus mwy cyfyngedig yn gallu ei gwneud yn anos teithio'n llesol hefyd.

Nid yw adeiladu seilwaith ffisegol wedi cael ei ategu gan ffocws digon cryf ar godi ymwybyddiaeth a newid ymddygiad

- 3.13 Ni all seilwaith yn unig ysgogi newid moddol. Er bod canllawiau'r Gronfa Teithio Llesol yn darparu ar gyfer costau hyrwyddo sy'n gysylltiedig â'r cynllun, clywsom yn gyson fod rhaid i fuddsoddiad cyfalaf mewn teithio lleol gael ei ategu gan ddull cynhwysfawr o fynd ati i geisio newid ymddygiad. Nid felly y bu hi hyd yma, er bod pwyslais ar newid ymddygiad yn rhai o fentrau teithio llesol allweddol Llywodraeth Cymru (gweler **Arddangosyn 3**).
- 3.14 Dywedodd rhanddeiliaid wrthym am yr angen am negeseuon a gydlynir yn genedlaethol i gymell pobl i ddefnyddio dulliau teithio llesol a'u datgymell rhag defnyddio'r car. Fe awgrymon nhw y dylai hyn gynnwys gwybodaeth eglur, gyson a hygyrch am fanteision teithio llesol, gyda ffocws arbennig ar y bobl nad ydynt yn teithio'n llesol ar hyn o bryd.
- 3.15 Mae ymchwil i newid ymddygiad yn argymhell cymysgedd o fesurau meddal a chaled sy'n ymdrin â materion o ran gallu, cyfle, cymhelliad a materion cymdeithasol ac amgylcheddol i gyd ar yr un pryd. Mae canfyddiadau arolygon ar agweddau'r cyhoedd (gweler **paragraff 3.6**) yn darparu awgrymiadau ynglŷn â mesurau a all annog pobl i wneud teithiau gan ddefnyddio dulliau teithio llesol.
- 3.16 Mae Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru wedi bod yn rhedeg ymgyrchoedd cenedlaethol sy'n cynnwys ffocws ar ymddygiad teithio³⁴. Mae hefyd yn bwysig bod awdurdodau lleol yn gweithio gyda chymunedau lleol i hyrwyddo teithio llesol. Fodd bynnag, ceir pryderon ynghylch y sgiliau a'r adnoddau sydd ar gael i gefnogi newid ymddygiad yn lleol ac ynghylch yr effaith y byddant yn ei chael heb gyd-fynd â negeseuon cenedlaethol ategol.
- 3.17 Mae ymchwil wedi awgrymu y dylai dulliau o newid ymddygiad ganolbwyntio ar deithiau i hebrwng plant i'r ysgol ac oddi yno a chymunedau gweithleoedd ac mai camau gweithredu cydgysylltiedig sy'n cael yr effaith fwyaf. Mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu dewis 'tref ddangosol' yn 2024. Byddai wedyn yn cyflawni rhaglen o fuddsoddi mewn seilwaith ochr yn ochr ag ymyriadau newid ymddygiad ategol i ddeall a dysgu o'r hyn y mae'n bosibl ei gyflawni.
- 3.18 Mae Trafnidiaeth Cymru wedi datblygu pecyn hyrwyddo teithio llesol yn ddiweddar i helpu awdurdodau lleol i hyrwyddo teithio llesol. Mae awdurdodau lleol wedi bod yn galw am hyn am nifer o flynyddoedd ac roedd yn un o'r ymrwymadau yng nghynllun gweithredu 2016 (gweler **paragraff 1.8**). Mae'r cynllun cyflawni newydd yn cynnwys nifer o fentrau eraill hefyd a all hwyluso newid ymddygiad.

34 Trafnidiaeth Cymru, Y rhwydwaith cymdeithasol go iawn a Llywodraeth Cymru, Gweithredu Ar Hinsawdd Cymru.

Monitro ac adrodd

- 4.1 Mae a wnelo'r rhan hon o'n hadroddiad â monitro ac adrodd ar gynnydd. Mewn perthynas ag ymddygiad teithio llesol, rydym yn canolbwyntio ar ystadegau swyddogol Llywodraeth Cymru. Rydym yn cydnabod bod data ehangach ar gael ar deithio llesol. Mae **Atodiad 1** yn cyfeirio at beth o'r deunydd hwnnw.

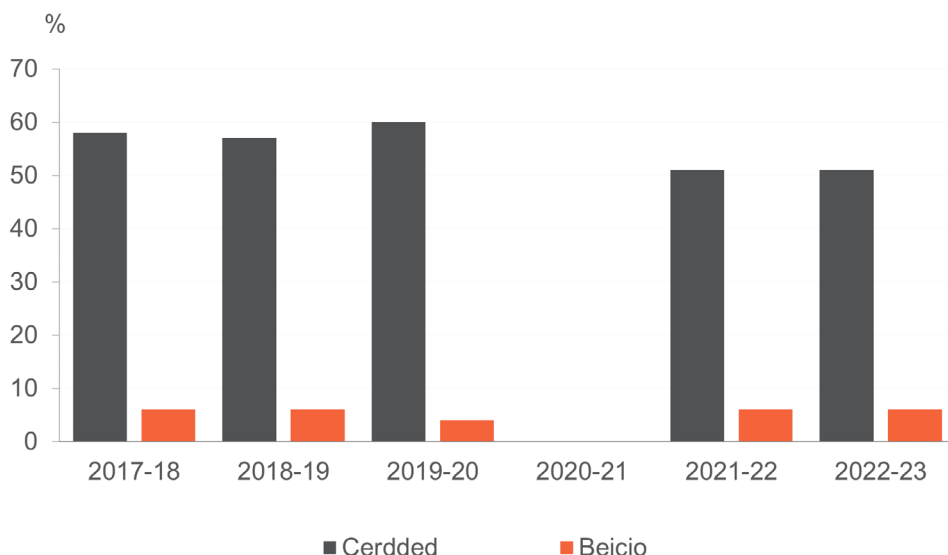
Yr hyn y gwnaethom ganolbwyntio arno:

Fe wnaethom ystyried a oes fframwaith i gofnodi data teithio llesol a beth mae'r data hwnnw'n ei ddweud wrthym am gynnydd. Fe wnaethom hefyd ystyried a yw dyletswyddau adrodd ac adolygu'n cael eu cyflawni a pha un a oes gan Lywodraeth Cymru drefniadau da i fonitro deilliannau'r Gronfa Teithio Llesol.

Mae'r wybodaeth gyfyngedig sydd ar gael yn awgrymu nad yw cyfraddau teithio llesol wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf, gyda'r prif gyfraddau cerdded islaw'r lefelau cyn y pandemig

- 4.2 Nid oes gan Lywodraeth Cymru ddata cadarn, hirdymor ar sut a pham fod pobl yn teithio ac ar ddeilliannau ehangach teithio llesol. Mae cyfyngiadau'r data'n rhwystr i atebolrwydd ac asesu gwerth am arian a geir o wariant cysylltiedig.
- 4.3 Mae Arolwg Cenedlaethol Cymru wedi bod yn gofyn cwestiynau teithio llesol am gerdded a beicio ar gyfer oedolion 16+ oed bob blwyddyn rhwng 2013-14 a 2022-23. Ni chynhaliwyd yr arolwg yn ystod 2023-24. Yn 2017-18 fe newidiodd y cwestiynau, gyda ffocws ar gerdded am o leiaf 10 munud yn hytrach na 5 munud. Roedd y newid wedi'i fwriadu i adlewyrchu'r fantais ychwanegol i iechyd sy'n gysylltiedig â cherdded am 10 munud o leiaf. Roedd newidiadau eraill hefyd i eiriad y cwestiynau am gerdded a beicio cyn 2017-18, er nad oes trothwy amser erioed wedi cael ei gymhwyso i'r cwestiynau am feicio.
- 4.4 Gallai newidiadau i'r ffordd y cesglir data'r arolwg cenedlaethol ers 2020-21 effeithio ar gymhariaeth uniongyrchol â blynyddoedd blaenorol hefyd. Serch hynny, mae'r ffigyrau'n awgrymu bod cyfraddau teithio llesol ar gyfer beicio wedi aros yn llonydd at ei gilydd ers 2017-18. Mae cyfraddau cerdded yn dal islaw'r lefelau cyn pandemig COVID-19 (gweler **Arddangosyn 7**).

Arddangosyn 7: canran yr oedolion 16+ oed a ddywedodd eu bod wedi cerdded am o leiaf ddeng munud neu wedi beicio o leiaf unwaith yr wythnos at ddiben teithio llesol yn y tri mis blaenorol¹, rhwng 2017-18 a 2022-23²

Nodiadau:

- 1 Mae Llywodraeth Cymru'n defnyddio'r mynychder 'o leiaf unwaith yr wythnos' ar gyfer ei mesur craidd o gyfraddau teithio llesol. Er y gofynnir i ymatebwyr am fynychder dros y tri mis blaenorol, cesglir data ar sail dreigl drwy'r flwyddyn i lwfio am effeithiau tymhorol.
- 2 Nid oes data blwyddyn gyfan ar gyfer 2020-21 ar gael yn gyhoeddus oherwydd effaith pandemig COVID-19 ar yr arolwg. Hefyd, o 2020-21 ymlaen, fe newidiodd y dull o gynnal yr arolwg o gasglu data wyneb-yn-wyneb i gasglu data dros y ffôn ac ar-lein. Dylid cymryd gofal wrth ddwyn cymariaethau uniongyrchol â chanlyniadau cynharach.

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru, [Arolwg Cenedlaethol Cymru](#), blynyddoedd amrywiol

- 4.5 Yn 2022-23, dywedodd 51% o bobl eu bod yn cerdded o leiaf unwaith yr wythnos at ddibenion teithio llesol a dywedodd 6% eu bod yn beicio. Mae'r ffigwr ar gyfer cerdded yn cymharu â 60% yn 2019-20. Mae effaith newidiadau i batrymau teithio o ddydd i ddydd oherwydd y pandemig, gan gynnwys cynnydd mewn gweithio gartref neu siopa ar-lein, yn anodd i'w chanfod o ddata'r Arolwg Cenedlaethol yn unig ond gallai fod yn ffactor perthnasol³⁵.
- 4.6 Mae maint sampl yr arolwg yn golygu ei bod hi'n anodd tracio data cyfranogiad a chynhyrchu ystadegau dibynadwy ar lefel awdurdodau lleol. 2,000 oedd maint y sampl yn 2022-23. Hefyd, er bod bwletin ystadegol yr arolwg cenedlaethol yn haenu data'n gyfnodol yn ôl oedran, rhyw ac afiechyd hirdymor cyfyngol, nid yw'n bosibl datgyfuno data ar gyfer grwpiau â nodweddion gwarchodedig mewn modd cynhwysfawr. Fe amlygwyd hyn gan y Grŵp Trawsbleidiol hefyd.
- 4.7 Hefyd, nid oes gan yr arolwg ddata ar gyfer dulliau trafnidiaeth eraill. Felly ni fu'n bosibl i Lywodraeth Cymru dracio patrymau a chyfraddau newid moddol dros yr un cyfnod yma.

Mae Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu fframwaith monitro a gwerthuso ar y cyfan, ond hir fu'r ymaros amdano

- 4.8 Mae Llywodraeth Cymru a Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu fframwaith monitro a gwerthuso ar y cyfan ar gyfer teithio llesol, rhywbeth a nodwyd yn flaenorol fel dyhead yng nghynllun gweithredu 2016. Bydd y fframwaith yn ategu fframwaith monitro trosfwaol Llwybr Newydd. Mae'r fframwaith drafft hwn yn cynnwys ystod o ddangosyddion teithio llesol, megis:
- % y bobl sy'n cerdded neu'n beicio o leiaf unwaith yr wythnos fel dull trafnidiaeth;
 - % y teithiau trwy gerdded, beicio a defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus;
 - % yr ysgolion â chynlluniau teithio llesol; a hefyd
 - y cilometrau o seilwaith teithio llesol / hyd y rhwydwaith teithio llesol ar y cyfan sy'n cyrraedd y safonau neu'n mynd y tu hwnt iddynt.

35 Roedd ymchwil Llywodraeth Cymru i agweddau'r cyhoedd ym mis Mehefin 2022 (gweler **paragraff 3.6**) yn cynnwys dadansoddiad o effaith newidiadau mewn amgylchiadau gwaith neu addysg o ganlyniad i'r pandemig a'r ymddygiad teithio llesol.

- 4.9 Ceir bylchau o hyd yn y data i oleuo'r dangosyddion hyn. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi rhoi comisiwn i'r Ganolfan Genedlaethol Ymchwil Gymdeithasol i ddylunio Arolwg Teithio Cenedlaethol newydd i Gymru sydd wedi'i fwriadu i ddarparu data gwell ar deithio llesol a newid moddol. Roedd yr arolwg yn dal i gael ei ddatblygu ar adeg ein gwaith maes, ac nid oedd disgwyl i'r canlyniadau llawn fod ar gael tan o leiaf 2025. Er y gallai'r arolwg ddarparu mewnwelediad i batrymau teithio mewn rhanbarthau, nid oes disgwyl iddo ddarparu data blynyddol cadarn ar lefel awdurdodau lleol.
- 4.10 Nid yw Llywodraeth Cymru wedi penderfynu eto a fydd yr Arolwg Teithio Cenedlaethol yn ategu ynteu'n disodli'r cwestiynau am deithio llesol yn Arolwg Cenedlaethol Cymru. Rydym ni'n deall y bydd yr Arolwg Teithio Cenedlaethol yn casglu data ar ddull, diben a hyd teithiau ond y bydd yn gwneud hynny trwy ofyn i ymatebwyr am y diwrnod blaenorol. Felly ni fyddai'r Arolwg Teithio Cenedlaethol ar ei ben ei hun yn darparu data i dracio mesurau teithio llesol cyfredol yn ôl i 2017-18.

Nid yw gofynion adrodd y Ddeddf yn cael eu hateb yn gyson ac mae Llywodraeth Cymru'n hwyr yn cynnal adolygiad o weithrediad y Ddeddf

Mae ansawdd yr wybodaeth y mae awdurdodau lleol yn adrodd arni'n amrywio'n sylweddol, gan gynnwys gwybodaeth sylfaenol i'w defnyddio i asesu effaith

- 4.11 Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu templed ar gyfer adroddiad i helpu awdurdodau lleol i gyflawni eu dyletswydd i lunio adroddiad blynyddol (gweler **Atodiad 2**)³⁶. Nid yw Llywodraeth Cymru'n mandadu ei ddefnyddio ac nid yw'r Ddeddf yn cynnwys sancsiynau am ddiffyg cydymffurfio. Bu achosion lle nad yw awdurdodau lleol wedi cyflwyno'r adroddiadau blynyddol gofynnol i Lywodraeth Cymru yn y ffrâm amser a bennwyd. Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru wedi ein hysbysu ni bod y sefyllfa wedi gwella dros y blynyddoedd diwethaf.
- 4.12 Yn ychwanegol at y gofyniad i lunio adroddiad blynyddol, rhaid i awdurdodau lleol adrodd ar newidiadau yn lefelau defnyddio eu llwybrau teithio llesol bob tro y maent yn cyflwyno eu mapiau rhwydwaith (gweler **paragraffau 3.2 i 3.8**). Er nad yw'n un o ofynion y Ddeddf, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn disgwyl i awdurdodau lleol gyflwyno adroddiadau am effaith cynlluniau unigol y Gronfa Teithio Llesol, a allai yn eu tro oleuo adroddiadau blynyddol.
- 4.13 Mae'r wybodaeth a ddarperir gan awdurdodau lleol ar draws y gwahanol fecanweithiau adrodd hyn yn amrywio'n sylweddol. Mae rhai awdurdodau'n darparu data cyfyngedig, yn enwedig ar wybodaeth sylfaenol, sy'n ei gwneud hi'n anodd cadarnhau'r effaith y mae buddsoddiad wedi'i chael ar gyfraddau teithio llesol a monitro cynnydd dros amser.

Mae cwmpas adroddiadau blynyddol Llywodraeth Cymru wedi bod yn gyfyngedig ac nid yw wedi cwblhau adolygiad o weithrediad y Ddeddf o fewn y ffrâm amser ddisgwyliedig

- 4.14 Mae'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraeth Cymru gyhoeddi adroddiadau blynyddol sy'n nodi i ba raddau y mae cerddwyr a beicwyr yn gwneud teithiau teithio llesol. Mae Llywodraeth Cymru o'r farn ei bod wedi cyflawni ei dyletswydd adrodd trwy gyhoeddi data teithio llesol blynyddol mewn bwletinâu ystadegol sy'n deillio o Arolwg Cenedlaethol Cymru (gweler **paragraffau 4.3 i 4.7**). Mae'r diweddaraf yn dangos cyfraddau teithio llesol ar gyfer 2022-23. Fodd bynnag, mae'r bwletinâu hyn yn rhai lefel-uchel ac yn darparu mewnwelediad cyfyngedig. Hefyd, ni fydd data cyfatebol ar gyfer 2023-24.
- 4.15 Y tro diwethaf i Lywodraeth Cymru gyhoeddi adroddiad blynyddol llawnach oedd yn 2017³⁷, a chyn hynny yn 2015. Mae Llywodraeth Cymru'n nodi pwysau sy'n cystadlu â'i gilydd fel y rheswm dros beidio â chynhyrchu adroddiadau cyfatebol yn fwy diweddar. Roedd adroddiad 2017 yn cynnwys gwybodaeth am gyfraddau teithio llesol ochr yn ochr â sylwebaeth ehangach ar gyflawni polisïau a rhaglenni perthnasol.
- 4.16 Mae diffyg adroddiad blynyddol ehangach, a allai dynnu ar adroddiadau gan awdurdodau lleol ac adlewyrchu ymyriadau ehangach y tu hwnt i'r Gronfa Teithio Llesol, yn gyfle sy'n cael ei golli i gynyddu ymwybyddiaeth ac ategu gwaith craffu. Rydym hefyd yn cwestiynu a yw dibynnu ar fwletinâu ystadegol yn ysbryd y Ddeddf, o ystyried y dull a ddefnyddiwyd yn y blynyddoedd cynnar a'r ffaith bod mwy o fuddsoddiad wedi bod ers hynny (gweler **Arddangosyn 5**). Gallai adroddiad blynyddol mwy cynhwysfawr fod y gymorth hefyd i gyflawni dyletswyddau sy'n ymwneud ag adrodd ar y camau a gymerir i hyrwyddo teithio llesol fel ffordd o leihau llygredd aer neu gyfyngu arno (gweler **Atodiad 2**).
- 4.17 Clywsom gan rai awdurdodau lleol fod yr adroddiadau y maent hwy'n eu darparu ar gyfer Llywodraeth Cymru'n cymryd amser, a bod diffyg unrhyw adborth arnynt neu wybodaeth am sut y mae awdurdodau lleol yn cymharu â'i gilydd yn cyfyngu ar eu gwerth. Wedi dweud hynny, byddai data cenedlaethol gwell a mwy o gysondeb yn yr wybodaeth a ddarperir gan awdurdodau lleol (gweler **paragraff 4.13**) hefyd yn darparu sail gryfach ar gyfer adroddiadau cenedlaethol.

- 4.18 Mae'r Ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Lywodraeth Cymru adolygu gweithrediad y Ddeddf, 'gyda'r nod penodol o asesu pa mor llwyddiannus y bu wrth sicrhau llwybrau teithio llesol a chyfleusterau cysylltiedig newydd a gwella'r llwybrau teithio llesol a chyfleusterau cysylltiedig presennol'. Mae'r ffrâm amser ar gyfer yr adolygiad hwn yn gysylltiedig â rhifyn cyntaf mapiau rhwydwaith awdurdodau lleol ac, ar y sail hon, nododd y Grŵp Trawsbleidiol y dylai'r adolygiad fod wedi cael ei gwblhau erbyn hydref 2022.
- 4.19 Er bod adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol yn 2022 yn darparu tystiolaeth bwysig, nid yw Llywodraeth Cymru wedi cwblhau ei hadolygiad ei hun eto. Mae'r ymchwil ddiweddar i agweddau'r cyhoedd tuag at deithio llesol (gweler **paragraff 3.6**) yn nodi mai Llywodraeth Cymru gomisiynodd y gwaith i ategu'r adolygiad statudol. Fodd bynnag, ni fyddem yn ystyried ei fod yn cyflawni'r ddyletswydd i adolygu'n gyfan gwbl. Ym mis Tachwedd 2023, mynegodd y Gweinidog Newid Hinsawdd ar y pryd ymrwymiad gan Lywodraeth Cymru i gynnal adolygiad trylwyr o'r Ddeddf o fewn pum mlynedd ac fe gydnabu ddiffygion³⁸.

Nid yw'r trefniadau cyfredol ar gyfer monitro a gwerthuso gwariant y Gronfa Teithio Llesol yn ei gwneud yn bosibl cynnal asesiad ar y cyfan o werth am arian

- 4.20 Ceir gwybodaeth benodol y dylai awdurdodau lleol ei chyflwyno pan ydynt yn cyflwyno cynigion i'r Gronfa Teithio Llesol. Mae hyn yn cynnwys darparu cynllun monitro a gwerthuso sy'n nodi mewnbynnau, allbynnau, deilliannau a dulliau mesur arfaethedig.
- 4.21 Dylai awdurdodau lleol gwblhau adroddiad blynyddol ar y cynnydd a hwnnw'n cynnwys data ar ddeilliannau cynlluniau unigol sy'n cwmpasu cyfnod o dair blynedd ar ôl eu cwblhau³⁹. Mae'r un gofynion adrodd yn berthnasol i grantiau trafnidiaeth leol eraill. Mae'r templed ar gyfer adroddiadau'n cynnwys, ymhlith pethau eraill, gwestiynau ar y canlynol:
- rhesymau dros unrhyw amrywiad rhwng costau a gyllidebwyd a chostau gwirioneddol;
 - sut yr ymgysylltwyd â rhanddeiliaid ac effaith yr ymgysylltu hwn;
 - unrhyw newidiadau i ddyluniad cynlluniau;
 - pa allbynnau a gyflawnwyd;
 - deilliannau a ragwelwyd ac a wireddwyd; a
 - gwersi ar gyfer cynlluniau yn y dyfodol.

38 Senedd Cymru, [Y Cyfarfod Llawn](#), 21 Tachwedd 2023.

39 Ni wnaeth Llywodraeth Cymru hi'n ofynnol llunio adroddiadau ar gyfer 2022-23 gan gydnabod y galwadau ar awdurdodau lleol cyn cyflwyno'r terfyn cyflymder diodyn o 20mya. Mae'n disgwyl gwybodaeth ar gyfer 2022-23 mewn datganiadau ar gyfer 2023-24.

- 4.22 Dylai monitro a gwerthuso fod yn gymesur â graddfa'r prosiect. Fodd bynnag, ceir disgwyliad y dylai gynnwys casglu data meintiol ac ansoddol.
- 4.23 Clywsom rai pryderon gan awdurdodau lleol am gapasiti i gefnogi'r gweithgarwch hwn ac ynghylch eu parodrwydd i ymrwymo i'r costau yr oedd yn eu golygu heb fwy o sicrwydd am ddyraniadau mewn blynyddoedd yn y dyfodol (gweler **paragraff 2.22**). Gall fod materion ymarferol hefyd, oherwydd nad yw offer monitro fel cyfrifwyr cerddwyr, beicwyr a moduron yn gallu gwahaniaethu rhwng teithiau teithio llesol a theithiau hamdden heb arolygon defnyddwyr ochr yn ochr â hwy.
- 4.24 Nid yw Llywodraeth Cymru na Trafnidiaeth Cymru'n coladu'r holl wybodaeth y maent wedi'i chael gan awdurdodau lleol ar ddeilliannau cynlluniau a gyllidwyd ar hyn o bryd, yn rhannol oherwydd y ffyrdd cyfyngedig ac anghyson y mae awdurdodau lleol yn adrodd ar yr wybodaeth (gweler **paragraffau 4.11 i 4.13**). Yn ystod 2024-25, mae Trafnidiaeth Cymru'n bwriadu dechrau dadansoddi gwybodaeth a gasglwyd ers dechrau 2021-22 i weld pa fewnwelediadau ellir eu llunio ohoni.
- 4.25 Mae Trafnidiaeth Cymru wrthi'n datblygu canllawiau pellach ar fonitro a gwerthuso cynlluniau teithio llesol. Mae'n nodi y dylai'r broses o adrodd ar ddeilliannau roi sylw dilynol i'r newidiadau disgwylidig a nodwyd yn ystod arfarniad cynharach o brosiectau. Dylai hyn gynnwys deilliannau sy'n ymestyn y tu hwnt i gyfraddau cerdded neu feicio, megis gwelliannau bwriadedig sy'n ymwneud ag ansawdd aer neu ddiogelwch teithwyr. Cyhoeddodd Trafnidiaeth Cymru ganllawiau drafft i awdurdodau lleol wneud sylwadau arnynt ym mis Mehefin 2024. Mae'r canllawiau terfynol i fod i gael eu cyflwyno'n ddiweddarach yn 2024. Yn y cyfamser, nid yw trefniadau cyfredol yn ei gwneud yn bosibl cynnal asesiad ar y cyfan o werth am arian y Gronfa Teithio Llesol.
- 4.26 Yn olaf, nododd yr adroddiad archwilio mewnol ym mis Medi 2023 nad oedd Llywodraeth Cymru wedi cynnal adolygiad ffurfiol o gost y trefniant lle mae Trafnidiaeth Cymru'n rheoli'r broses o gyflawni'r Gronfa Teithio Llesol o safbwynt gwerth am arian⁴⁰. Fodd bynnag, nododd yr adroddiad hefyd rai cryfderau penodol yn y trefniadau ar gyfer rheoli'r Gronfa (gweler **paragraff 2.15**).
- 4.27 Mae Llywodraeth Cymru'n bwriadu adolygu swyddogaeth rheoli grantiau Trafnidiaeth Cymru erbyn mis Mehefin 2026. Mae wedi penderfynu caniatáu rhagor o amser i wasanaethau ac offer rheoli Trafnidiaeth Cymru barhau i esblygu ac ymateb i adborth awdurdodau lleol cyn gwneud hynny.

40 Roedd argymhellion 'arwyddocaol' eraill yn ymwneud â: ffurfioli gweithdrefnau ar gyfer ymweliadau â safleoedd y mae Trafnidiaeth Cymru'n eu cynnal i sicrhau bod llwybrau y cytunwyd arnynt wedi cael eu hadeiladu fel oedd yn ofynnol; a chryfhau trefniadau ar gyfer cofnodi deilliannau archwiliadau awdurdodau lleol o gynlluniau a gwblhawyd sy'n ei gwneud yn bosibl eu cynnwys ar eu mapiau rhwydwaith. Mae camau gweithredu mewn ymateb i'r argymhellion hyn bellach wedi'u cwblhau.

Atodiadau

- 1 Ynglŷn â'n gwaith
- 2 Dyletswyddau allweddol
yn Neddf Teithio Llesol
(Cymru) 2013

1 Ynglŷn â'n gwaith

Cwestiwn, cwmpas a meini prawf yr archwiliad

Fe wnaeth ein gwaith ystyried a yw Llywodraeth Cymru mewn sefyllfa dda yn awr i arwain newid sylweddol mewn cyfraddau teithio llesol, fel rhan o'i dull ehangach o fynd ar drywydd newid moddol.

Mae teithio llesol yn faes polisi eang a chymhleth sy'n cynnwys ystod eang o ymyriadau gwasanaethau cyhoeddus ar draws trafnidiaeth, iechyd y cyhoedd, addysg a mwy. Fe ganolbwyntiom ni ein harchwiliad ar faterion a oedd yn ymwneud â'r dull strategol ar y cyfan gan Lywodraeth Cymru, cynnydd o ran gweithredu, cyllid, llywodraethu, capasiti a sgiliau, a threfniadau data a monitro.

Fe ddatblygom ni feini prawf archwilio a oleuwyd gan ystod o ffynonellau, gan gynnwys bod yn ymwybodol o'r egwyddor datblygu cynaliadwy a'r pum ffordd o weithio a nodir dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Ar ddechrau pob adran yn yr adroddiad, rydym wedi crynhoi'r pethau allweddol yr ydym yn canolbwyntio arnynt yn yr adroddiad. Nid ydym wedi ymdrin â phob agwedd ar ein sylfaen dystiolaeth. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio ar y themâu a'r materion perthnasol a gododd o'n gwaith yn ein tyb ni.

Mae ein gwaith yn adeiladu ar faterion a nodwyd gan Grŵp Trawsbleidiol y Senedd ar Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013. Fe wnaeth adroddiad y Grŵp ym mis Mehefin 2022 ystyried y cynnydd ar y cyfan o ran cyrraedd nodau'r Ddeddf a pham fod y Ddeddf wedi methu â chynyddu cyfraddau teithio llesol.

Fe wnaeth ein gwaith ystyried y cymorth y mae Llywodraeth Cymru'n ei roi i awdurdodau lleol, gan gynnwys trwy ei Chronfa Teithio Llesol a chyda ffocws ar ystyried a all Llywodraeth Cymru ddangos bod y Gronfa'n sicrhau deilliannau cadarnhaol. Trafnidiaeth Cymru sy'n gweinyddu'r Gronfa Teithio Llesol ar ran Llywodraeth Cymru er bod swyddogion Llywodraeth Cymru'n dal i ymwneud â'i llywodraethu ac mai Gweinidogion sy'n cymeradwyo dyraniadau cyllid. Nid ydym wedi archwilio'r modd y cyflawnir ymyriadau teithio llesol gan awdurdodau lleol unigol, er ein bod yn cydnabod eu rôl reng-flaen bwysig ac yn adlewyrchu peth dystiolaeth am faterion ar lefel leol.

Nid ydym wedi bwrw golwg ar faes penodol hyrwyddo mewn ysgolion, er ein bod yn cyfeirio'n fyr at wariant cysylltiedig. Ac nid ydym wedi archwilio polisi ac ymyriadau cyllido ehangach sy'n berthnasol i deithio llesol, megis cyflwyno'r terfynau cyflymder diofyn o 20mya. Nid ydym ychwaith wedi ystyried y rôl y gall sefydliadau ehangach yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a'r trydydd sector ei chyflawni i hyrwyddo teithio llesol fel cyflogwyr neu fel arall yn, er enghraifft, achos y GIG.

Dulliau archwilio

Adolygu dogfennau

Fe wnaethom archwilio peth wmbredd o ddogfennaeth gan gynnwys y canlynol:

- adolygiad Grŵp Trawsbleidiol y Senedd ar Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 (gweler uchod).
- adroddiad pumed Pwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau yn y Senedd ar ei waith craffu ar ôl deddfu ar y Ddeddf.
- strategaeth, cynlluniau, canllawiau a dogfennau cyflawni Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â thrafnidiaeth a theithio llesol.
- erthyglau a blogiau ymchwil annibynnol eraill, ac ymchwil a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru.
- cofnodion a phapurau Bwrdd Teithio Llesol Llywodraeth Cymru, sy'n cynnwys amryw randdeiliaid.
- adroddiad archwilio mewnol gan Lywodraeth Cymru ym mis Medi 2023 a wnaeth adolygu prosesau a threfniadau llywodraethu ar gyfer ategu a rheoli'r broses o gyflawni teithio llesol, yn enwedig Cronfa Teithio Llesol Llywodraeth Cymru.
- adroddiad y Swyddfa Archwilio Genedlaethol ym mis Mehefin 2023 ar [Deithio Llesol yn Lloegr](#). Fe amlygodd yr adroddiad hwnnw rai materion tebyg i'r rhai yn adroddiad y Grŵp Trawsbleidiol ar Gymru ac i'r rhai yr ydym ninnau wedi'u hadnabod trwy ein gwaith ein hunain.

Arsylwadau

Roeddem yn bresennol yng nghyfarfod y Bwrdd Teithio Llesol ar 27 Gorffennaf 2023.

Cyfweliadau lled-strwythuredig

Fe wnaethom gyfweld â swyddogion Llywodraeth Cymru a staff Trafnidiaeth Cymru sy'n ymwneud â theithio llesol.

Fe wnaethom hefyd gyfweld â'r canlynol:

- swyddogion o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a chwe awdurdod lleol
- sefydliadau'r trydydd sector gan gynnwys Sustrans Cymru, Living Streets, Anabledd Cymru, Cŵn Tywys Cymru a Cycling UK
- aelodau o'r Bwrdd Teithio Llesol
- swyddogion o'r Grŵp Trawsbleidiol ar Deithio Llesol

Grŵp ffocws

Fe gynhaliom ni drafodaeth grŵp ffocws gyda chynrychiolwyr o'r Grŵp Trawsbleidiol ar y Ddeddf Teithio Llesol i gasglu eu barn ynglŷn â'r rhwystrau allweddol i gynnydd.

Dadansoddi data

Gwnaethom hefyd ddadansoddi y data ariannol a pherfformiad sydd ar gael. Rydym wedi cyhoeddi offeryn data ochr yn ochr â'r adroddiad hwn i ddarparu rhagor o wybodaeth am lwybrau teithio llesol, cyfraddau a gwariant. Yn yr adroddiad hwn:

- rydym ond yn dangos y cyfraddau cyfranogiad cyffredinol ymhlith y boblogaeth sy'n oedolion yn seiliedig ar ffigurau Arolwg Cenedlaethol Cymru ond mae ein hofferyn data yn dangos manylion ychwanegol ar gyfer amleddau eraill a dosbarthiad trefol a gwledig; ac
- rydym yn cynnwys data lefel uchel ar y Gronfa Teithio Llesol ac mae ein teclyn data yn dangos y gwariant hwn fesul awdurdod lleol.

Rydym yn cydnabod bod data ac ymchwil ehangach ar gael ar ymddygiad teithio llesol a gesglir ar sail wahanol neu sy'n ymwneud â mentrau penodol. Mae enghreifftiau'n cynnwys:

- Iechyd Cyhoeddus Cymru, Arolwg Dwylo i Fyny Teithio i'r Ysgol 2023.
- Y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion, Iechyd a Lles Myfyrwyr yng Nghymru: Adroddiad Arolwg o Ymddygiad Iechyd mewn Plant Oedran Ysgol ac Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr 2021/22 y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion, Ebrill 2023.
- Sustrans a Chyngor Caerdydd, Caerdydd: Mynegai Cerdded a Beicio 2021, Mai 2022.

Fe wnaethom hefyd ystyried data a wnaeth ategu datblygiad strategaeth drafnidiaeth Llywodraeth Cymru: Llywodraeth Cymru, Llwybr Newydd. Strategaeth Drafnidiaeth Newydd ar gyfer Cymru, Drafft Ymgynghori, Gwybodaeth ategol, Data a thuueddiadau trafnidiaeth, Chwefror 2021.

2 Dyletswyddau allweddol yn Neddf Teithio Llesol (Cymru) 2013

Mae **Arddangosyn 8** yn crynhoi'r dyletswyddau allweddol. Mae'r dyletswyddau cyffredinol wedi bod yn berthnasol ers 2013. Darparodd Deddf yr Amgylchedd (Ansawdd Aer a Seinweddau) (Cymru) 2024 ar gyfer dyletswyddau estynedig mewn perthynas ag ansawdd aer.

At ddibenion y Ddeddf, mae llwybr teithio llesol yn golygu ei fod wedi'i leoli mewn ardal leol ddynodedig (gweler **paragraff 3.4**). Rhaid i'r awdurdod lleol perthnasol ystyried hefyd ei bod yn briodol ei ddosbarthu fel llwybr teithio llesol, yng nghyd-destun safonau dylunio er enghraifft (gweler **paragraff 3.8**).

Arddangosyn 8: crynodeb o'r dyletswyddau allweddol dan Ddeddf Teithio Llesol (Cymru) 2013

Awdurdodau lleol

Dyletswyddau cyffredinol

- Paratoi a chyhoeddi mapiau o lwybrau teithio llesol presennol a chyfleusterau cysylltiedig a'u cyflwyno i Weinidogion Cymru i gael eu cymeradwyo.
- Paratoi a chyhoeddi mapiau o'r llwybrau newydd a gwell yn ogystal â chyfleusterau cysylltiedig y mae eu hangen i greu rhwydweithiau teithio llesol integredig a'u cyflwyno i Weinidogion Cymru i gael eu cymeradwyo.
- Rhoi sylw i'r mapiau hynny wrth baratoi polisiau trafnidiaeth a sicrhau y darperir llwybrau teithio llesol newydd a gwell a chyfleusterau cysylltiedig.
- Wrth gyflwyno map o lwybrau presennol am yr ail waith neu wedi hynny, cyflwyno adroddiad i Weinidogion Cymru sy'n nodi sut y mae lefel y defnydd o lwybrau teithio llesol a chyfleusterau cysylltiedig wedi newid ers y fersiwn flaenorol o'r map.
- Wrth gyflawni rhai swyddogaethau penodol dan Ddeddf Priffyrdd 1980, cymryd camau rhesymol i wella'r ddarpariaeth ar gyfer cerddwyr a beicwyr a rhoi sylw i anghenion cerddwyr a beicwyr wrth arfer rhai swyddogaethau penodol eraill.
- Arfer eu swyddogaethau dan y Ddeddf i hyrwyddo teithiau teithio llesol a mynd ati bob blwyddyn i sicrhau llwybrau teithio llesol newydd a chyfleusterau cysylltiedig, a gwelliannau i lwybrau teithio llesol presennol a chyfleusterau cysylltiedig.
- Cyflwyno adroddiad i Weinidogion Cymru sy'n nodi'r hyn y mae wedi ei wneud ym mhob blwyddyn ariannol i hyrwyddo teithiau teithio llesol ac i sicrhau llwybrau teithio llesol newydd a chyfleusterau cysylltiedig a gwelliannau i lwybrau teithio llesol presennol a chyfleusterau cysylltiedig a nodi'r costau a ysgwyddwyd.

Awdurdodau lleol

Hyrwyddo teithio llesol fel ffordd o leihau llygredd aer neu gyfyngu arno

- Cymryd camau i hyrwyddo teithio llesol yn y ffordd yma yn eu hardaloedd.
- Ochr yn ochr â chyflwyno mapiau rhwydwaith teithio llesol, cyhoeddi adroddiad sy'n nodi'r camau y mae wedi'u cymryd i hyrwyddo teithio llesol yn y ffordd yma yn ystod cyfnod penodol.

Gweinidogion Cymru

Dyletswyddau cyffredinol

- Llunio a chyhoeddi adroddiadau blynyddol sy'n nodi i ba raddau y mae cerddwyr a beicwyr yn gwneud teithiau teithio llesol.
- Adolygu gweithrediad y Ddeddf – o fewn ffrâm amser benodedig – gyda golwg ar asesu ei llwyddiant o ran sicrhau llwybrau teithio llesol newydd a chyfleusterau cysylltiedig a gwelliannau i lwybrau teithio llesol presennol a chyfleusterau cysylltiedig.
- Wrth gyflawni rhai swyddogaethau penodol dan Ddeddf Priffyrdd 1980, cymryd camau rhesymol i wella'r ddarpariaeth ar gyfer cerddwyr a beicwyr. A rhoi sylw i anghenion cerddwyr a beicwyr wrth arfer rhai swyddogaethau penodol eraill.
- Arfer eu swyddogaethau dan y Ddeddf i hyrwyddo teithiau teithio llesol a sicrhau llwybrau teithio llesol newydd a gwell a chyfleusterau cysylltiedig.

Hyrwyddo teithio llesol fel ffordd o leihau llygredd aer neu gyfyngu arno

- Cyhoeddi a mynd ati'n gyson i adolygu datganiad am y camau y maent yn bwriadu eu cymryd i hyrwyddo teithio llesol yn y ffordd yma.
- Cyhoeddi adroddiad ar ddiwedd cyfnodau adrodd o dair blynedd ar y camau y maent wedi'u cymryd i hyrwyddo teithio llesol yn y ffordd yma, er y gallant ddewis adrodd yn fwy mynych.
- Rhoi arweiniad i awdurdodau lleol ynghylch cyflawni swyddogaethau awdurdodau lleol.

Ffynhonnell: Crynodeb Archwilio Cymru o [Ganllawiau'r Ddeddf Teithio Llesol](#), Gorffennaf 2021 gan Lywodraeth Cymru a'r Ddeddf ei hun

Archwilio Cymru
1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: gwybodaeth@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a
galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and
telephone calls in Welsh and English.

Ymateb Llywodraeth Cymru

Adroddiad PAPAC o'r enw Craffu ar Gyfrifon: Amgueddfa Cymru 2021-22

07/08/2024

Dyma ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y
Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth
Cyhoeddus, a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2024, o'r
enw Craffu ar Gyfrifon: Amgueddfa Cymru 2021-22

Cynnwys

Rhagair Ysgrifennydd y Cabinet3

1. Ymateb.....5

Argymhelliad 1.....	5
Argymhelliad 2.....	5
Argymhelliad 3.....	5
Argymhelliad 4.....	6
Argymhelliad 5.....	6
Argymhelliad 6.....	6
Argymhelliad 7.....	6
Argymhelliad 8.....	7
Argymhelliad 9.....	7
Argymhelliad 10.....	7
Argymhelliad 11.....	7
Argymhelliad 12.....	8
Argymhelliad 13.....	8
Argymhelliad 14.....	8

Rhagair Ysgrifennydd y Cabinet

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Cyhoeddus am ei waith craffu ar Adroddiad Ariannol Amgueddfa Cymru 2021 i 2022 a'i adroddiad arno. Rwy'n falch o weld y Pwyllgor yn tynnu sylw at feysydd yr oeddem wedi'u nodi fel blaenoriaethau a lle mae cynnydd eisoes yn cael ei wneud. Mae fy ymateb i bob argymhelliad wedi'i nodi yn y ddogfen hon.

Heb un amheuaeth, roedd hwn yn gyfnod heriol i Amgueddfa Cymru. Rwy'n falch bod y Pwyllgor yn fodlon mai'r penderfyniad i geisio sicrhau setliad, yn hytrach na mynd gerbron tribiwnlys, oedd y cam gweithredu cywir. Roedd y setliad yn sicrhau canlyniad rhesymol, gan ganiatáu i bob parti ddatrys y mater cyn gynted â phosibl ac osgoi'r angen am anghydfod hir a fyddai'n debygol o fod wedi arwain at fwy o gost i bwrs y wlad. Rydym ni, ynghyd ag Amgueddfa Cymru, yn parhau i ddysgu gwersi o'r digwyddiadau hyn. Mae adroddiad y Pwyllgor, ynghyd â'r adroddiad gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a'r adroddiad gan banel yr Adolygiad Teilwredig annibynnol, wedi helpu i lywio'r camau nesaf.

Fel y nododd panel yr Adolygiad Teilwredig yn briodol yn ei adroddiad ym mis Gorffennaf 2023, mae gan Amgueddfa Cymru lawer i'w ddathlu. Mae'n ased enfawr i'r genedl a gem yng nghoron diwylliant Cymru. Mae Amgueddfa Cymru yn cychwyn ar gyfnod newydd a chyffrous dan arweinyddiaeth ei Chadeirydd a'i Phrif Weithredwr newydd. Rydym yn parhau i weithio mewn partneriaeth ag Amgueddfa Cymru i gryfhau'r gwaith gwyb sydd eisoes yn cael ei wneud, ac adeiladu arno, i ysbrydoli a hysbysu pobl Cymru.

Rwy'n gwbl ymwybodol o'r effaith y mae'r gostyngiad i'w chyllideb refeniw ar gyfer 2024 i 2025 wedi'i chael ar Amgueddfa Cymru. Wrth baratoi Cyllideb y flwyddyn ariannol hon, roedd yn rhaid i Weinidogion wneud penderfyniadau anodd i ail-lunio cynlluniau gwariant yn sylweddol. Yn anffodus, nid oedd hyblygrwydd i atal toriadau i gyllideb Amgueddfa Cymru, fodd bynnag, rwy'n ymrwymedig i gefnogi Amgueddfa Cymru i ffynnu ac nid i oroesi yn unig. Mae Amgueddfa Cymru yn wynebu heriau sylweddol wrth gynnal ei hadeiladau hanesyddol ac eiconig, gydag Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd yn flaenoriaeth. Rydym wedi cael sicrwydd bod y casgliadau cenedlaethol yn ddiogel ar hyn o bryd. Fodd bynnag, mae angen cymorth ychwanegol. Rydym wedi nodi cyllid ychwanegol i alluogi Amgueddfa Cymru i wneud atgyweiriadau brys yn ystod y flwyddyn ariannol hon ac rydym yn gweithio gyda nhw'n gyflym i ddatblygu cynlluniau priodol a nodi opsiynau cyllido posibl ar gyfer y pum mlynedd nesaf. Mae staff hynod fedrus Amgueddfa Cymru hefyd yn chwarae rhan allweddol wrth ofalu am ein casgliadau cenedlaethol ac mae'n rhaid inni roi blaenoriaeth i gadw'r swyddi hynny. Dyma pam yr ydym wedi ailflaenoriaethu cyllid refeniw a ddyrannwyd yn wreiddiol i gyflawni'r strategaeth ddiwylliant yn 2024 i 2025 i leihau nifer y swyddi sy'n cael eu colli yn y sector diwylliant, gan gynnwys yn Amgueddfa Cymru.

Ym mis Mai gwnaethom gyhoeddi ein blaenoriaethau drafft ar gyfer diwylliant. Maent yn nodi ein blaenoriaethau a'n huchelgeisiau ar gyfer diwylliant am y chwe blynedd nesaf. Rydym wedi gosod uchelgeisiau heriol i'r sector ac rwy'n gobeithio bod hyn yn arwydd o'm hymrwymiad i barhau i ystyried yr holl gyfleoedd i gefnogi Amgueddfa Cymru fel un o'n sefydliadau cenedlaethol gwerthfawr.

**Jane Hutt AS, Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant, Cyfiawnder
Cymdeithasol, Y Trefnydd a'r Prif Chwip**

1. Ymateb

Yn y bennod hon rydym yn nodi ein hymateb i'r argymhellion yn adroddiad y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus a Gweinyddiaeth Gyhoeddus (PAPAC). Mae adroddiad PAPAC yn cynnwys 14 o argymhellion, rhai ohonynt ar gyfer Amgueddfa Cymru. Rydym wedi ystyried pob un o'r argymhellion ar gyfer Llywodraeth Cymru yn ofalus ac wedi ymateb i bob un, gan nodi a ydynt wedi cael eu derbyn, eu derbyn mewn egwyddor neu eu gwrthod. Ar gyfer pob ymateb, rydym hefyd wedi nodi a oes unrhyw oblygiadau ariannol.

Mae'r argymhellion ar gyfer Amgueddfa Cymru wedi'u cynnwys yma er cyflawnder. Bydd Amgueddfa Cymru yn ymateb ar wahân i'r rhain.

Argymhelliad 1

Argymhelliad: Dylai Amgueddfa Cymru sicrhau bod yr holl Adroddiadau Ariannol yn y dyfodol yn cael eu gosod yn Gymraeg ac yn Saesneg gerbron y Senedd, ar yr un pryd, ni waeth a ydynt yn cael eu gosod o fewn y cyfnod statudol penodedig ar gyfer gwneud hynny ai peidio.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 2

Argymhelliad: Dylai Amgueddfa Cymru roi copi o'i pholisïau cwyno diweddaraf i'r Pwyllgor, gan amlygu sut y mae'r rhain wedi newid ers adeg y cwynion gwreiddiol a godwyd gan y cyn-Gyfarwyddwr Cyffredinol a'r cyn-Brif Swyddog Gweithredu. Dylai Amgueddfa Cymru egluro'r rheswm dros unrhyw ddiwygiadau a nodi rhagor o wybodaeth am y broses o ddiwygio'r polisïau.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 3

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru ystyried gweithredu system o adolygu polisïau cwyno ym mhob un o'i gyrff hyd braich a'r holl gyrff a noddir ganddi, er mwyn sicrhau eu bod yn gadarn ac yn addas i'r diben fel mater o frys. Dylai Llywodraeth Cymru gynorthwyo'r gyrff hyn i ddiwygio'r polisïau hyn, lle mae materion wedi'u nodi, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor hwn am ei chynnydd o ran archwilio'r polisïau sydd ar waith ar hyn o bryd.

Ymateb: Gwrthod

Cyfrifoldeb Swyddogion Cyfrifeg unigol, ynghyd â pholisïau Adnoddau Dynol eraill, yw polisïau cwyno. Mae'r Gwasanaeth Cyngori, Cymodi a Chyflafareddu (ACAS) yn darparu cod ymarfer statudol ar weithdrefnau disgyblu a chwyno. Rhaid i gyrff hyd braich ddilyn gweithdrefn lawn a theg yn unol â Chod Ymarfer ACAS ar gyfer unrhyw achosion disgyblaeth neu gwyno. Byddwn yn darparu cyngor lle bo angen.

Goblygiadau ariannol: Byddai costau staff sylweddol wrth adolygu polisïau cwyno pob corff cyhoeddus Llywodraeth Cymru.

Argymhelliad 4

Argymhelliad: Dylai atgyfeiriadau at y Comisiwn Elusennau gan Lywodraeth Cymru yn y dyfodol gael eu cyfleu i'r Pwyllgor hwn cyn gynted â phosibl ar ôl atgyfeiriad, er mwyn sicrhau bod y Pwyllgor yn cael ei hysbysu'n llawn am unrhyw fethiannau llywodraethu neu sefydliadol mewn cyrff cyhoeddus.

Ymateb: Derbyn

Bydd atgyfeiriadau at y Comisiwn Elusennau yn y dyfodol yn cael eu cyfleu i'r Pwyllgor a'r Archwilydd Cyffredinol hyd yn oed os yw'n breifat.

Goblygiadau ariannol: Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol.

Argymhelliad 5

Argymhelliad: Rydym yn cymeradwyo argymhelliad 3 yn Adroddiad er Budd y Cyhoedd yr Archwilydd Cyffredinol ac yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn egluro prosesau o fewn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru i fynd i'r afael yn glir â materion pan fo'n ymwneud â'r materion hynny ei hun, yn enwedig o ystyried y diffyg cysylltiad rhwng y canllawiau a'r canllawiau gweithdrefn galw-i-mewn.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn mynd i'r afael â hyn yn y fersiwn ddiweddaraf o Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.

Goblygiadau ariannol: Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol.

Argymhelliad 6

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru bennu dyddiad targed penodol ar gyfer cyhoeddi fersiwn wedi'i diweddarau o Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor hwn am y cynnydd y mae wedi'i wneud yn hyn o beth.

Ymateb: Derbyn

Yn ddiweddar iawn, rydym wedi dod o hyd i adnoddau i helpu'r tîm sy'n gyfrifol am ddiweddarau Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru. Mae'r gwaith hwn yn ei gyfnod cynllunio cychwynnol. Byddwn yn darparu amserlen fanylach i'r Pwyllgor ar gyfer diweddarau Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru ym mis Medi 2024.

Goblygiadau ariannol: Ar hyn o bryd efallai na fydd angen unrhyw adnodd ychwanegol (staffio) unwaith y bydd y cynllun wedi'i ddatblygu'n llawn.

Argymhelliad 7

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru rannu gyda'r Pwyllgor ganlyniad y gwaith thematig ar ddatrys sefyllfaoedd tebyg mewn cyrff hyd braich eraill cyn gynted â phosibl.

Ymateb: Derbyn mewn Egwyddor

Credwn y gallai fod camddealltwriaeth wedi bod o'r hyn yr ydym yn ei gynhyrchu. Rydym yn datblygu canllawiau ar gyfer codi pryder neu gŵyn yn erbyn Cadeirydd corff

cyhoeddus yng Nghymru. Byddwn yn rhannu'r canllawiau â'r Pwyllgor pan fyddant yn barod.

Goblygiadau ariannol: Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol o ran rhannu'r canllawiau.

Argymhelliad 8

Argymhelliad: Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn darparu manylion i'r Pwyllgor am y broses benodi a fabwysiadwyd ar gyfer penodi cyn-Lywydd Amgueddfa Cymru i rôl newydd yn adolygu Cadw. Gallai hyn gynnwys yr amserlen ar gyfer cysylltu â'r cyn-Lywydd yn y lle cyntaf, a gafodd unrhyw ddarpar ymgeiswyr eraill eu hystyried ar gyfer y rôl ac, os na, pam ddim. At hynny, dylai'r ymateb nodi a geisiwyd unrhyw gyngor, gan gynnwys cyngor cyfreithiol, fel rhan o'r broses benodi.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Gofynnwyd i Roger Lewis gadeirio grŵp gorchwyl a gorffen cyfyngedig o ran amser i adolygu'r trefniadau llywodraethu ar gyfer Cadw. Ni chafodd penodiad y Cadeirydd ac aelodau'r grŵp gorchwyl a gorffen hwn eu hystyried yn benodiadau cyhoeddus. Mae'n arfer cyffredin i aelodau a Chadeiryddion grwpiau gorchwyl a gorffen gael eu dewis oherwydd eu gwybodaeth arbenigol a'u profiad o'r pwnc sydd o ddiddordeb. Daeth Roger Lewis â chymysgedd cryf a pherthnasol iawn o brofiad masnachol, gwasanaeth cyhoeddus a threftadaeth i'r adolygiad. Hefyd, lluniodd grŵp gorchwyl a gorffen cryf ac awdurdodol, gydag arbenigedd cydnabyddedig yn eu priod feysydd, i'w gefnogi yn yr adolygiad.

Goblygiadau ariannol: Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol.

Argymhelliad 9

Argymhelliad: Dylai Amgueddfa Cymru nodi unrhyw argymhellion gan banel yr Adolygiad Teilwredig nad ydynt yn cael eu hystyried mwyach a nodi pam mae hyn yn wir.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 10

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor ar ôl i'r broses o gyflwyno ei model hunanasesu ar gyfer adolygu cyrff hyd braich ddod i ben. Dylai ddarparu rhagor o fanylion am ei gwerthusiad ei hun o fanteision ac anfanteision gweithredu system adolygu o'r fath.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn darparu rhagor o fanylion i'r Pwyllgor unwaith y bydd y Model Hunanasesu wedi'i gyflwyno.

Goblygiadau Ariannol: Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol o ran darparu'r diweddariad.

Argymhelliad 11

Argymhelliad: Mae'r Pwyllgor yn gofyn i Amgueddfa Cymru egluro sut y mae'n rheoli'r gostyngiad yn nifer ei staff i gwrdd â'r diffyg yn y gyllideb, gan gynnwys darparu

gwybodaeth am ei strategaeth neu ei chynllun gweithlu, a chopi ohonynt. Dylai Amgueddfa Cymru hefyd egluro sut y mae'r sefydliad yn rhagweld y bydd ei gweithlu yn edrych yn dilyn y toriadau i nifer y staff.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 12

Argymhelliad: Dylai Amgueddfa Cymru ddarparu gwybodaeth am ei chynllun diswyddo gwirfoddol. Dylai hyn gynnwys y meini prawf ar gyfer asesu ceisiadau i sicrhau bod y sgiliau a'r profiad angenrheidiol yn cael eu cadw gan y sefydliad, yn ogystal â'r gost a'r arbedion a ragwelir, ynghyd â'r amserlen ar gyfer cwblhau'r broses.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 13

Argymhelliad: Dylai Amgueddfa Cymru nodi'r trefniadau sy'n cael eu rhoi ar waith i gefnogi llesiant staff ac, yn benodol, os bydd cymorth ychwanegol, mesurau neu drefniadau penodol yn cael eu darparu yn ystod y cyfnod heriol hwn.

Dyma argymhelliad i'w ystyried gan Amgueddfa Cymru.

Argymhelliad 14

Argymhelliad: Mae'r Pwyllgor yn gofyn i Lywodraeth Cymru ddarparu'r wybodaeth ddiweddaraf am drafodaethau ag Amgueddfa Cymru ynghylch y cyllid ychwanegol sydd ei angen i ddiogelu Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd, gan gynnwys faint o gyllid ychwanegol fydd ar gael a phryd y bydd y pecyn cyllid hwn yn cael ei roi gerbron y Senedd ar gyfer cytundeb. Os bydd ystyriaethau'n parhau, byddai'r Pwyllgor yn croesawu hysbysiad bod hyn yn wir, ynghyd ag arwydd o bryd y bydd penderfyniadau'n debygol o gael eu gwneud a phryd y mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl gallu rhannu'r wybodaeth y gofynnwyd amdani.

Ymateb: Derbyn

Ar 10 Gorffennaf, cyhoeddodd cyn-Ysgrifennydd y Cabinet dros Ddiwylliant a Chyfiawnder Cymdeithasol ddatganiad ysgrifenedig¹ ar gyllid ychwanegol i sicrhau bod sefydliadau diwylliannol Cymru yn cael eu diogelu a'u cadw. Yn y datganiad, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet ein bod yn darparu cyllid ychwanegol y flwyddyn ariannol hon, gyda £1.3m o hyn wedi'i glustnodi ar gyfer Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd. Bydd ein buddsoddiad yn sicrhau y gellir gwneud atgyweiriadau yn ystod y flwyddyn ariannol hon wrth i ni barhau i weithio'n agos gydag Amgueddfa Cymru i ddatblygu cynlluniau i fynd i'r afael â'r materion cynnal a chadw ehangach ar y safle dros y blynyddoedd nesaf. Byddwn yn diweddarau'r Senedd a'r Pwyllgor pan fydd yr achos busnes priodol wedi mynd rhagddo.

¹Datganiad Ysgrifenedig: Cyllid ychwanegol i ddiogelu a gwarchod trysorau cenedlaethol Cymru (10 Gorffennaf 2024) | LLYW.CYMRU

Goblygiadau ariannol: Mae Amgueddfa Cymru yn amcangyfrif bod angen £30m yn ychwanegol i fynd i'r afael â'r materion cynnal a chadw yn Amgueddfa Genedlaethol Caerdydd.